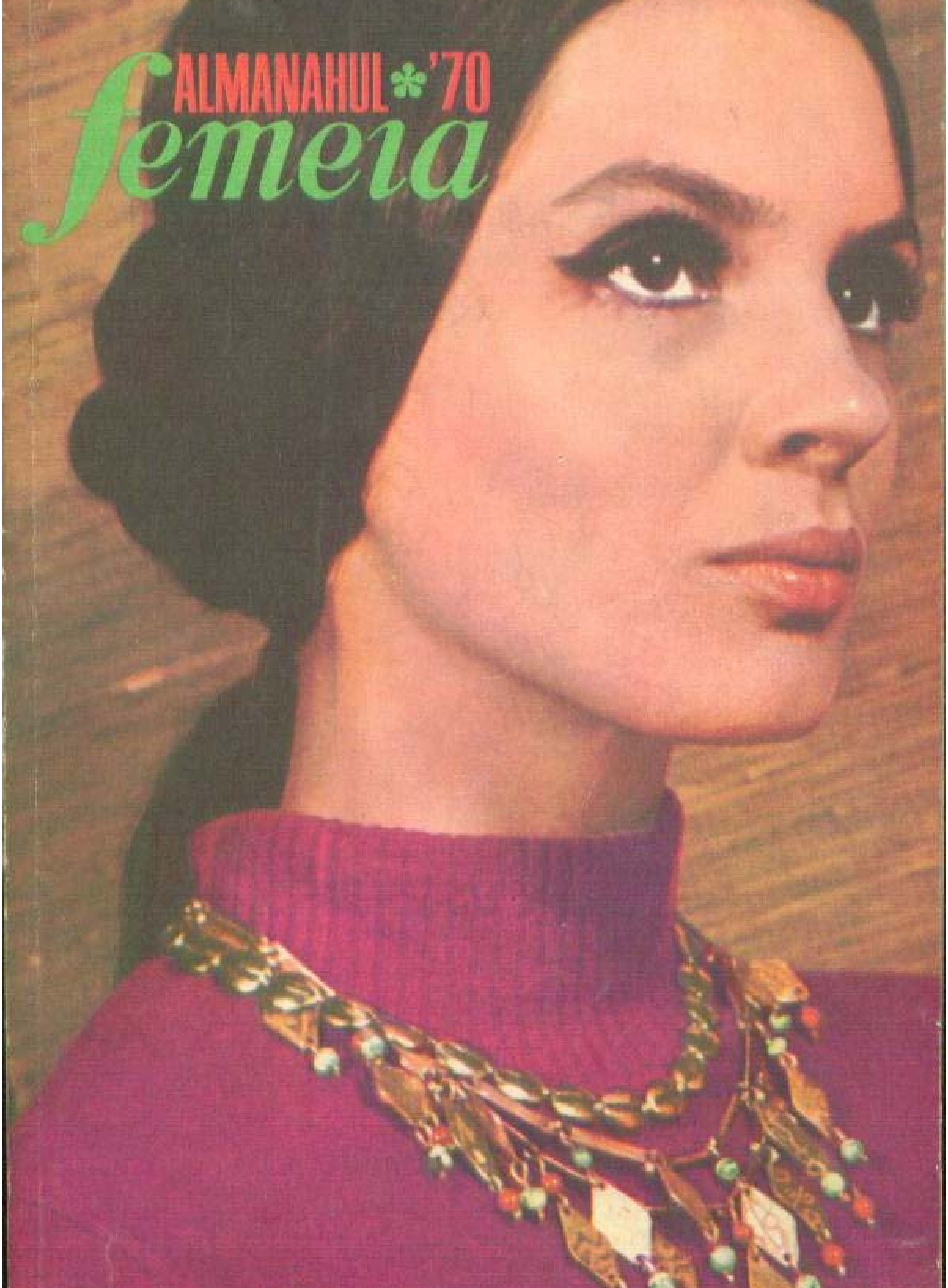
ALMANAHUL '70
femeia

La mulți

urează cititorilor,
colaboratorii
și colectivul
redacțional
al „Almanahului
Femeia“

ani 1970!

La mulți ani 1970!

urează cititorilor,
colaboratorii
și colectivul
redacțional
al „Almanahului
Femeia"

DATE IMPORTANTE

24 ianuarie 1859	— Unirea Principatelor Române
26-30 ianuarie 1945	— 25 de ani de la primul congres legal al sindicatelor
ianuarie-februarie 1933	— Au avut loc eroicele lupte ale muncitorilor ceferişti şi petrolişti, conduse de Partidul Comunist Român.
31 ianuarie-2 februarie	— Se împlinesc 60 de ani de la reconstituirea Partidului Social-Democrat Român
3-5 martie 1949	— A avut loc şedinţa plenară a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, care a adoptat rezoluţia privind întărirea alianţei dintre clasa muncitoare şi ţărănimea muncitoare şi pentru transformarea socialistă a agriculturii
6 martie	— Se împlinesc 25 de ani de la instaurarea primului guvern democratic din istoria României, condus de dr. Petru Groza
8 martie	— Ziua Internaţională a Femeii
21 martie 1922	— Crearea de către Partidul Comunist Român a organizaţiei comuniste de tineret — U.T.C.
22 aprilie	— 100 de ani de la naşterea lui V.I. Lenin
1 Mai	— Ziua solidarităţii internaţionale a celor ce muncesc
2 mai	— Ziua tineretului din Republica Socialistă România
5 mai 1818	— S-a născut Karl Marx
8 mai 1921	— Crearea Partidului Comunist Român
9 mai 1877	— Proclamarea independenţei de stat a României
9 mai	— 25 de ani de la capitularea Germaniei hitleriste. Ziua victoriei împotriva fascismului
1 iunie	— Ziua Internaţională pentru Apărarea Copilului.
11 iunie 1948	— Marea Adunare Naţională a votat Legea naţionalizării principalelor mijloace de producţie din industrie
19-24 iulie	— Se împlinesc 5 ani de cînd au avut loc lucrările Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român
6-12 august	— Se împlineşte un an de cînd au avut loc lucrările Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român
15 august	— Ziua presei române
21 august	— 5 ani de la adoptarea de către Marea Adunare Naţională a Constituţiei Republicii Socialiste România
23 August	— Ziua eliberării României de sub jugul fascist
16-21 octombrie	— Se împlinesc 25 de ani de la prima Conferinţă Naţională a Partidului Comunist Român
20 octombrie	— Se împlinesc 50 de ani de la greva generală a muncitorilor din România
25 octombrie	— Ziua Forţelor Armate ale Republicii Socialiste România
7 Noiembrie 1917	— Ziua Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie
28 noiembrie	— 150 de ani de la naşterea lui Friedrich Engels
1 decembrie 1918	— Unirea Transilvaniei cu România
30 Decembrie 1947	— Abolirea monarhiei şi proclamarea Republicii Populare Române. La 21 august 1965 ţara noastră a devenit Republica Socialistă România

MARÎLE NOASTRE CERTÎTUDÎNÎ

Sint perioade în viața unui om cînd anii seamănă unii cu alții, pînă la confuzie, cînd nici o schimbare în bine nu pare să se ivească la orizont, iar calendarul îl urmărești doar ca să știi cu cît ai mai îmbătrînit, să-ți măsori scurgerea timpului pînă la inevitabilul sfîrșit.

De 25 de ani trecerea ștafetei timpului de la anul vechi la cel nou s-a făcut altfel, am trăit-o și am simțit-o altfel. Socialismul a descătușat în țara noastră, ca o imensă explozie, forțele latente ale mulțimilor. Omul astăzi nu mai trăiește doar pentru sine, pentru propria lui ogradă; el nici nu-și poate închipui viitorul lui și al propriei sale familii decît strîns legat de ceea ce se întîmplă în marea colectivitate a poporului, în întreaga țară, pentru care se simte direct răspunzător. Și cui dacă nu partidului comunist datorăm îmbogățirea fiecărui om al muncii, întregului popor cu sentimentul răspunderii sale de onoare în fața viitorului pe care vrea să și-l creeze.

În lumina acestor adevăruri simple am învățat, în acest sfert de veac, să facem din fiecare an o treaptă sculptată în timp spre noi împliniri, spre ceea ce tindem să devină viitorul de aur al României. 25 de ani, de izbînzi și certitudini. Știm bine ce vrem, ne cunoaștem valoarea și forțele, am învățat să visăm și, în același timp, să echilibrăm visul cu viața, aspirația cu puterea înfăptuirii. Stau mărturie uzinele, orașele, satele, casele noastre — cu toate devenite mai bogate. Stăm mărturie noi înșine, cei 20 de milioane de cetățeni care muncim, învățăm, care ne bucurăm de viață și pentru care, în

pofida unor inevitabile greutăți, drumul este mereu spre mai bine.

În modul cel mai firesc, de 25 de ani intrăm într-un an nou cu certitudinea că ceea ce ne propunem va fi îndeplinit. Sînt certitudini izvorîte din experiența anilor deja încheiați, din continuitatea succeselor, din înțelepciunea, spiritul realist și perseverența cu care ne-a învățat partidul. Căci întreaga activitate a Partidului Comunist Român reflectă aspirațiile, năzuințele, visurile fiecăruia dintre noi. El întruchipează dorința noastră de progres, de dezvoltare a societății socialiste, de muncă netulburată, de înțelegere cu toți cei ce muncesc și trăiesc din munca lor, oriunde ar trăi și ar munci.

Ne despărțim de anul 1969, care se întipărește în memoria noastră ca unul dintre cei mai însemnați ani în istoria României, an în care viața fiecăruia își descoperă o rațiune mai profundă, izvoare noi de energie creatoare. Prin cele două mari evenimente — Congresul al X-lea al partidului și aniversarea unui sfert de veac de la eliberarea patriei de sub jugul fascist — am trăit în această vară strălucitoare, odată cu întreaga țară, sentimentul că sîntem părtași la făurirea noii istorii a poporului nostru, că responsabilitatea destinului nostru ne aparține plenar. Acest sentiment puternic ni l-a dat programul elaborat de congres, programul înaintării susținute a societății românești pe drumul progresului și civilizației, al apropierii României de nivelul statelor avansate ale lumii. Dezbătut în prealabil de masele largi, programul congresului reprezintă emanația înțelepciunii și voinței întregii națiuni, întruchipează năzuințele și interesele sale majore. De aici și adeziunea unanimă la istoricele hotărîri ale congresului, care în fapt exprimă aprobarea deplină de către toți oamenii muncii din țara noastră, indiferent de naționalitate, a politicii interne și externe a Partidului Comunist Român, exprimă unitatea de monolit dintre partid și popor.

Conștiința istorică a demnității sociale, conștiința suveranității și independenței naționale învestesc faptele noastre cotidiane de zidire a socialismului cu bucurie și satisfacție că astăzi poporul este deplin stăpîn pe soarta sa, pe avuțiile țării, pe care le gospodărește și le sporește continuu cu pricepere și inteligență.

Avem toate motivele să fim mîndri de drumul parcurs de țara noastră în acest sfert de veac, de rezultatele strălucite obținute în opera de făurire a societății socialiste, de prestigiul pe care îl are în lume politica de pace a României socialiste, de conducătorul nostru încercat — Partidul Comunist Român —, partid al adevărului și dreptății, care, cu clarviziune și înțelepciune marxist-leninistă, ne conduce cu neabătută fermitate spre un viitor luminos.

Dar oricare femeie, care trăiește pe acest pămînt, are azi un motiv în plus de satisfacție și mîndrie, acela de a fi părtașe la răspunderile și bucuriile unei vieți în care nu există treaptă la care să nu poată ajunge sau demnitate de la care să fie respinsă.

Femeile au căpătat o privire de ansamblu asupra societății noastre întregi, au înțeles și înțeleg din ce în ce mai bine că sînt angrenate într-un proces amplu, de dezvoltare intensă, într-un

PAUL CAPSA

Al 20 000 000-lea cetățean al R.S.R.

Al 20 000 000-lea cetățean al R.S.R.

PAUL CAPȘA

unic și puternic efort creator și că eforturile fiecăreia, în parte, depind de munca și eforturile celorlalți. Din ființe neînsemnate, al căror cuvînt nu era luat în considerare în trecut, ele au devenit cetățeni conștienți, interesîndu-se în mod firesc de tot ce se întîmplă în țară și în lume, bucurîndu-se din toată inima pentru izbînzile pe care le obține poporul nostru și participînd nemijlocit la dobîndirea lor. Cred că aceasta este una dintre binefacerile cele mai importante pe care le-a obținut societatea noastră în acest sfert de veac.

Și dacă muncitoarea textilistă sau învățătoarea, cooperatoarea sau femeia-medic, vînzătoarea sau femeia-savant, gospodina sau femeia-mamă își simt prezența vie și efectivă în efervescența politică și socială a acestor ani de tumultuoase prefaceri este pentru că partidul nostru, conducerea sa înțeleaptă dau o înaltă apreciere participării femeii în angrenajul social. Femeia se configurează tot mai mult ca o personalitate multilateral pregătită, salt calitativ condiționat de însăși dinamica dezvoltării noastre naționale în toate sectoarele de existență umană. Inima și conștiința milioanelor de femei din țara noastră — românce, maghiare, germane și de alte naționalități — a vibrat puternic în această vară la cuvintele calde, de stimă și prețuire, pe care secretarul general al partidului le-a rostit la adresa lor. «La împlinirea unui sfert de secol de la eliberarea țării — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea rostită la Sesiunea jubiliară a Marii Adunări Naționale —, făcînd bilanțul marilor noastre lupte și victorii — în cadrul cărora un rol de seamă ocupă înfăptuirea libertății și egalității în drepturi a femeii în societate —, un cuvînt de caldă prețuire se cuvine să adresăm milioanelor de femei din patria noastră, uriașă forță socială a națiunii socialiste. Muncind și luptînd fără preget, oferind nenumărate pilde de abnegație, participînd la educarea patriotică a tinerelor generații, la vasta activitate social-politică desfășurată pe întreg cuprinsul patriei, femeile din România au adus o contribuție remarcabilă la opera de înălțare a societății noastre».

Participînd direct la gîndirea și perfecționarea societății socialiste, însușindu-și temeiurile și principiile fundamentale ale politicii țării în etapa următoare, femeile sînt conștiente de importanța aportului lor în prefacerea modernă a țării. Înțelegînd perspectiva măreței noastre opere colective, înțelegem mai bine propriul nostru destin cetățenesc, rațiunile clare ale efortului depus de fiecare, în parte, în dezvoltarea societății.

Vom trece prin iarnă și vom ieși iar în primăvară, ne vom uita încă o dată în urmă și înainte la drumul pe care l-am străbătut și-l străbatem, spre deplina noastră realizare. Anul 1970 va cunoaște o și mai intensă efervescență a muncii, va fi un an de neîntrerupte perfecționări în toate laturile vieții sociale, de noi echilibre și armonii în peisajul material și spiritual al patriei. Tot ceea ce este menit a crea omului, celor 20 milioane de fii ai acestui pămînt, condiții de trai și de dezvoltare spirituală, pe măsura strădaniilor și cerințelor, va cunoaște și în 1970 o amplă dimensionare.

„Femeia"

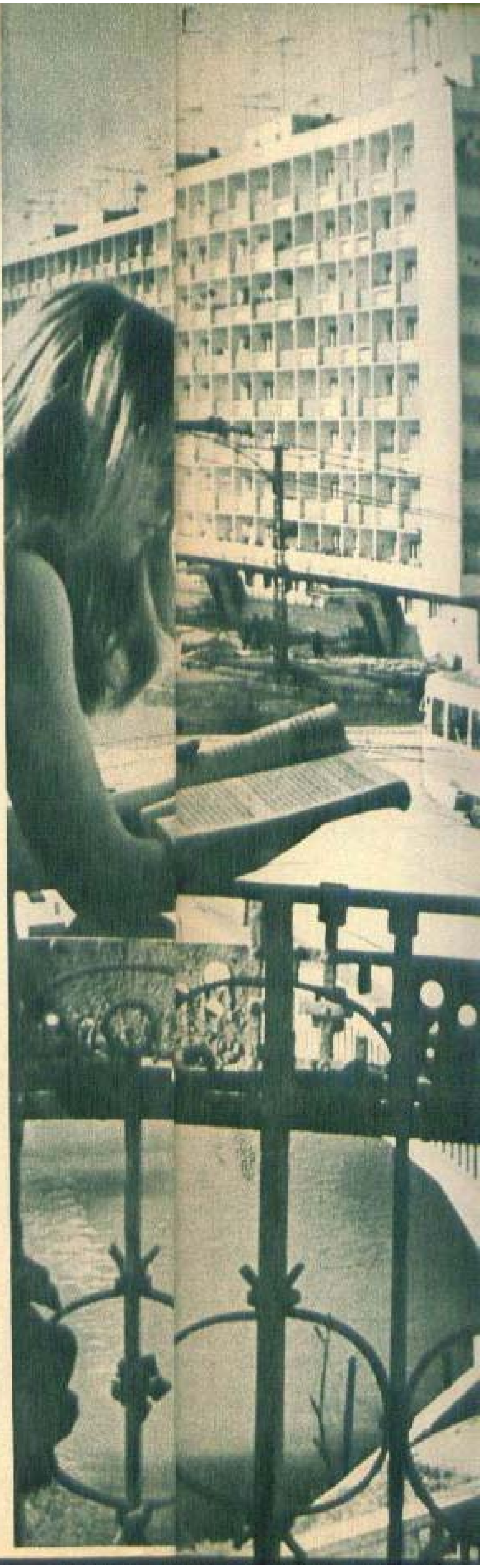

GERTRUD PANTEA

Secvență timișoreană

Secvență timișoreană

GERTRUD PANTEA

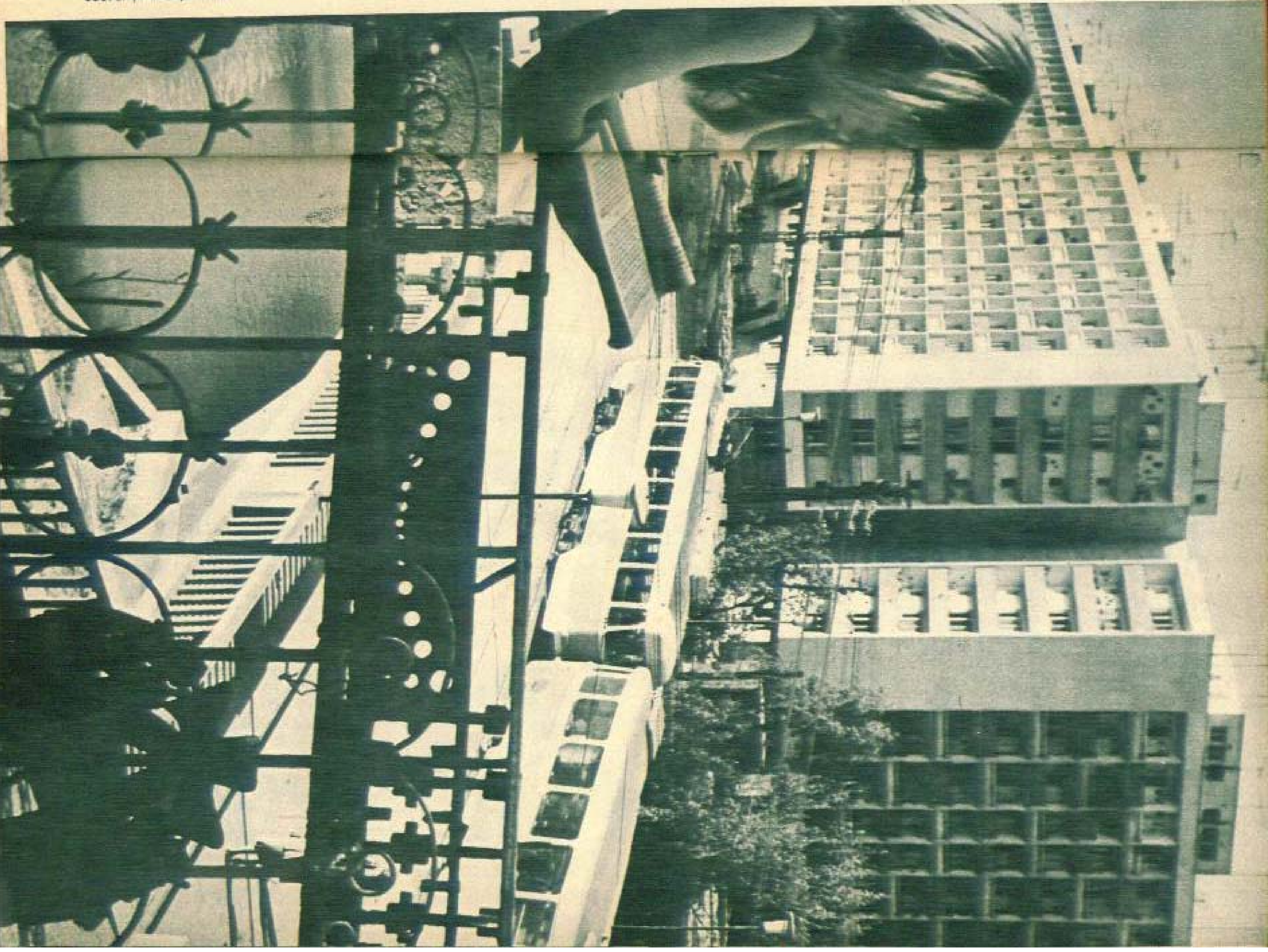

VARTAN ARACHELIAN

REPERE LA A CIVILIZAȚIEI

A încerca să schițezi peisajul viitor al civilizației industriale a României pornind de la cotele de relief pe care le sugerează liniile de dezvoltare economică a patriei

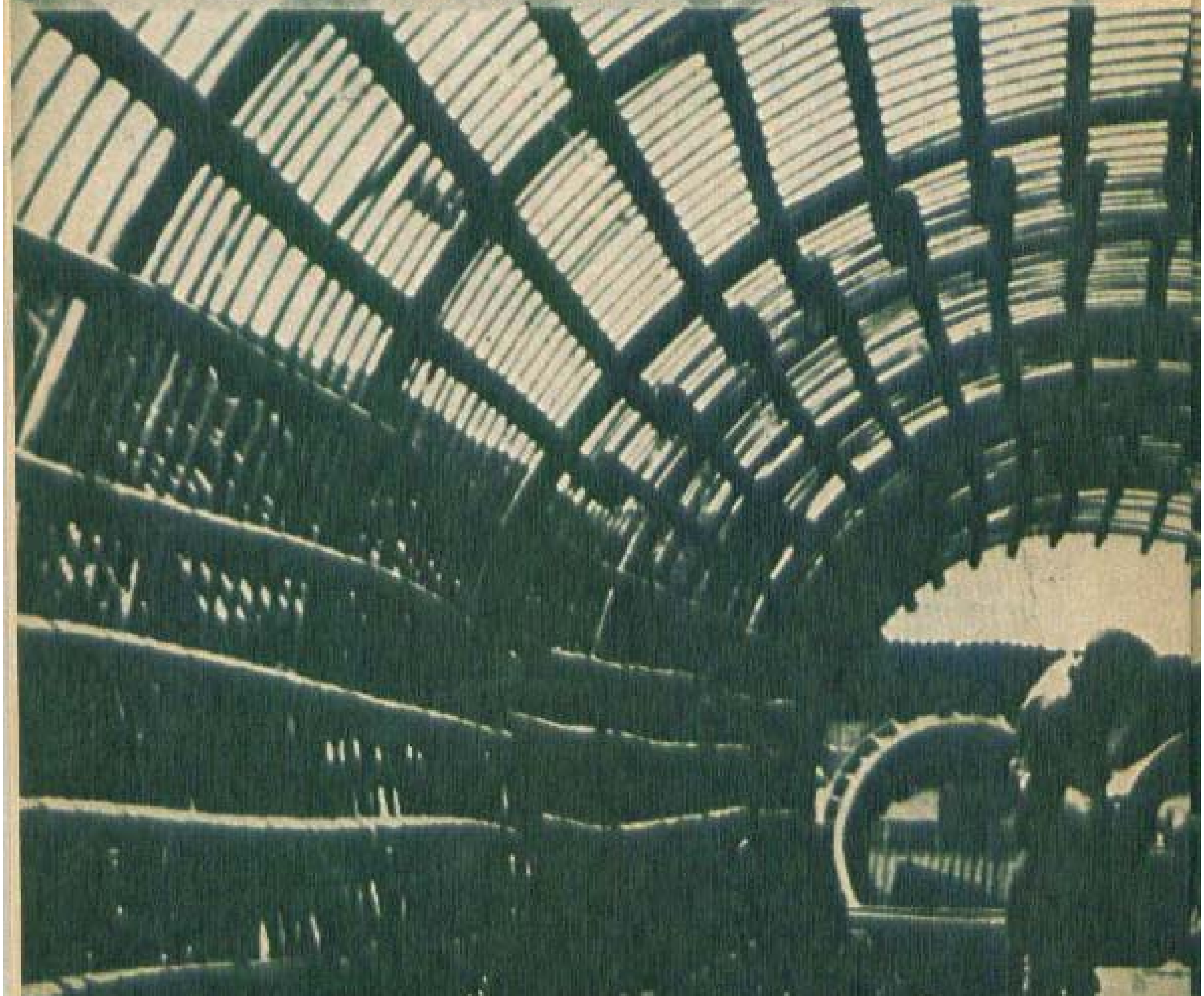

NOUA ZARE ROMÂNEȘTI

definite de Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român înseamnă practic a acoperi însăși geografia țării.

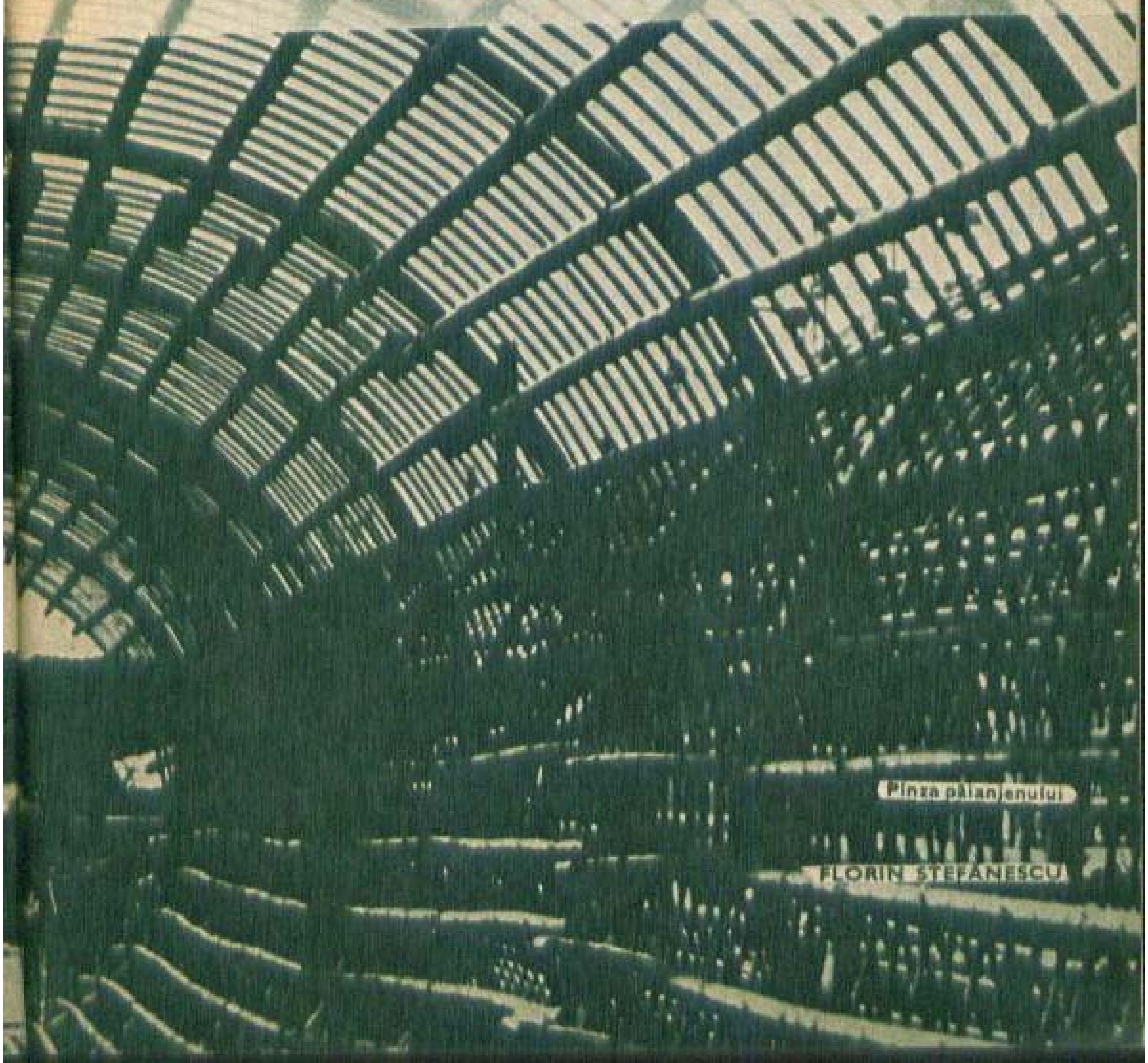

Pînza păianjenului

FLORIN ȘTEFĂNESCU

VARTAN ARACHELIAN

REPERE LA NOUA ZARE A CIVILIZAȚIEI ROMÂNEȘTI

A încerca să schițezi peisajul viitor al civilizației industriale a României pornind de la cotele de relief pe care le sugerează liniile de dezvoltare economică a patriei definite de Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român înseamnă practic a acoperi însăși geografia țării.

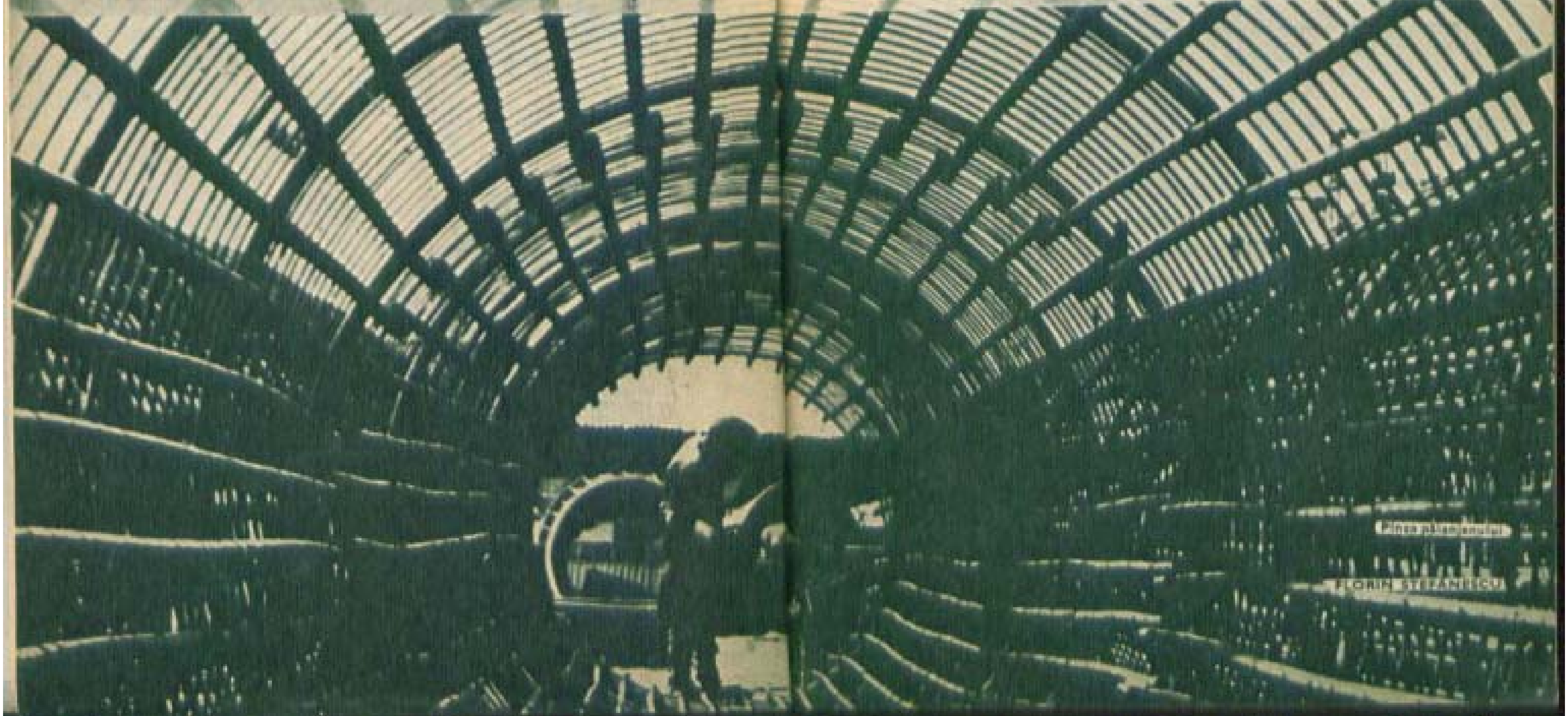

FLORIN ȘTEFĂNESCU

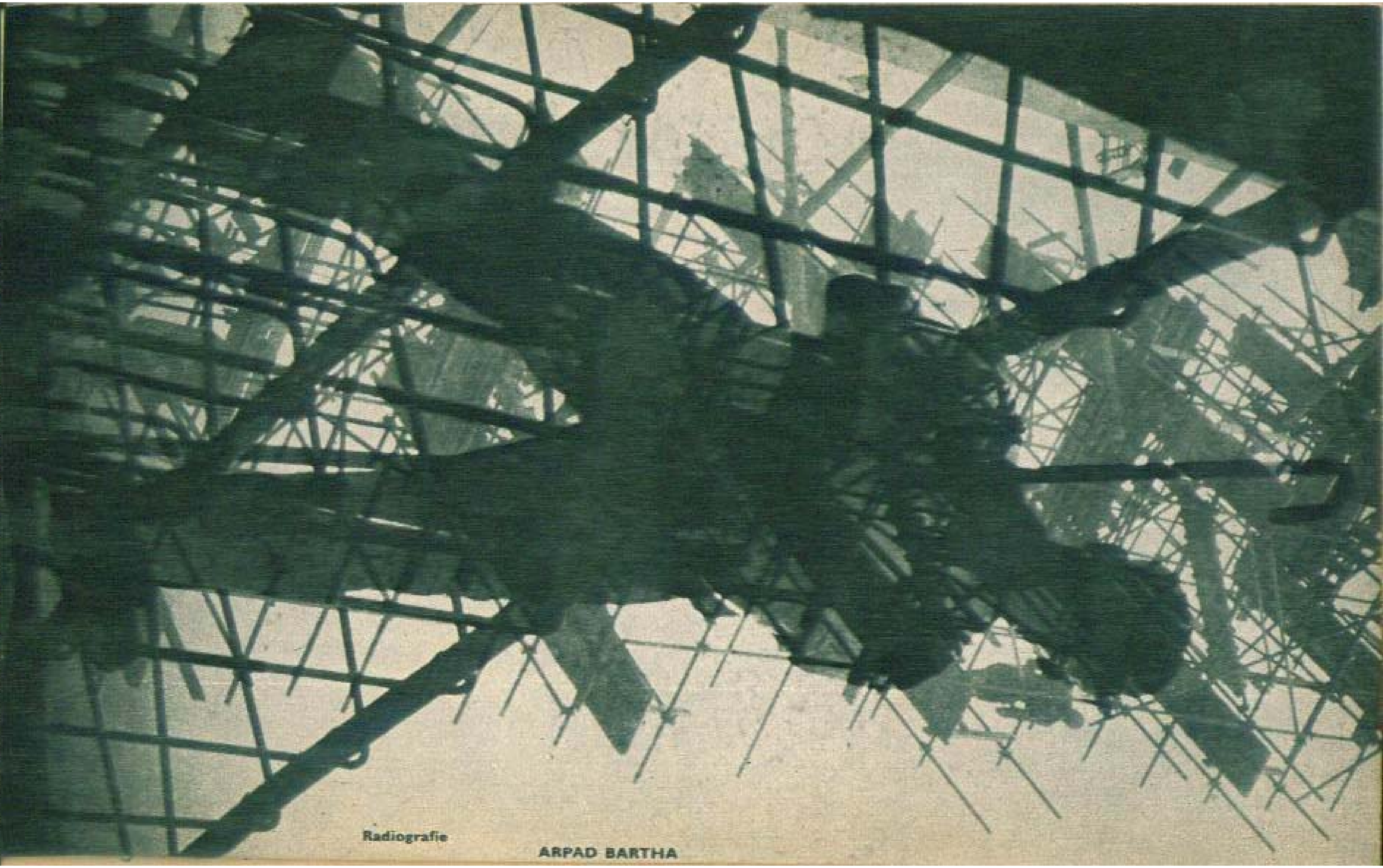

Radiografie

ARPAD BARTHA

Proporțiile mutațiilor, incredibile cu ani în urmă, nu mai pot fi raportate la cota maximă atinsă de România antebelică, a cărei producție anuală era realizată în 1969 doar în 24 de zile lucrătoare, ci la ceea ce înseamnă o zi de muncă românească în acest al patrulea an al actualului cincinal, comparabilă cu anul 1948, primul an cind principalele mijloace de producție au trecut în miinile poporului: 6 600 tone de fontă (față de 510), peste 11 000 tone de oțel (față de 970), aproape 7 900 tone de laminate finite (față de 750), peste 1 700 tone produse sodice (față de circa 110), aproape 17 000 tone ciment (1 800 în 1948). Comparind două virste esențial diferite ale patriei, cititorul înțelege cu ușurință de ce o astfel de comparație apelează doar la citeva produse, căci România de acum două decenii nu realiza nici locomotive electrice, nici oțeluri superioare, nici utilaje pentru industria chimică, nici instalații petroliere, nici mașini-unelte pentru prelucrarea metalelor, nici rulmenți, nici cargouri de mare tonaj, nici autocamioane, mase plastice sau fibre sintetice, atitea și atitea alte produse care înseamnă tot atitea succese remarcabile care conferă operei de industrializare socialistă a României un capitol cu totul aparte în lumea de azi supusă de revoluția tehnică-științifică unei nemaiîntîlnite prefaceri. «Fenomenul românesc», care condensează, incredibil pentru unii specialiști de peste hotare, distanțele ce ne despart de țările cele mai dezvoltate din punct de vedere industrial, nu este rodul unei dezvoltări întîmplătoare, ci operă a partidului comunist, înfăptuită de miinile harnice ale poporului pe o partitură ce se compune ciclic, rotund, ca un tot organic și omogen pe întreaga sa întindere istorică.

Desigur, orice comparație de natură economică apelează la indici sintetici și la statistici riguros alcătuite. Dar vocația acestor auxiliare economice moderne nu este în nici un caz de a sugera, dincolo de creșterea sensibilă, de la om la om, a nivelului de trai, mutațiile petrecute în psihologia oamenilor. Transformînd prin munca sa eroică, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu de la tribuna Congresului al X-lea, înfățișarea țării, omul României contemporane se transformă pe sine însuși. Profundele prefaceri petrecute în economia noastră au condiționat restructurarea profilului moral al oamenilor. Spiritul de generozitate, de intrajutorare tovărășească, conștiința că aparține unei vaste familii sociale, omogenă în toate fațetele sale, orientarea însăși a sensului existenței, a ceea ce numim arta de a trăi, pe traiectoria unei răspunderi din ce în ce mai accentuate față de problemele vitale ale obștei sint cițiva indicatori ai noii psihologii a contemporanului nostru.

Această armonică dezvoltare a omului umanității, cum numea un filozof sensul devenirii noastre existențiale, este efectul creșterii potențialului nostru economic pus sub zodia aceleiași finalități înalt umanitare: totul pentru om, fericirii sale.

Cu mici variante, dar urmînd practic, riguros același flux legic, dezvoltarea economiei românești în anii viitori, preconizată de către Directivele Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român privind planul cincinal pe anii 1971—1975 și liniile directoare ale dezvoltării economiei naționale pe perioada 1976—1980, va atinge cote superioare ale peisajului industrial, conferind geografiei noastre economice reliefurile unei țări multilateral dezvoltate.

Prospectarea științifică a drumului cel mai scurt spre transformarea ori-

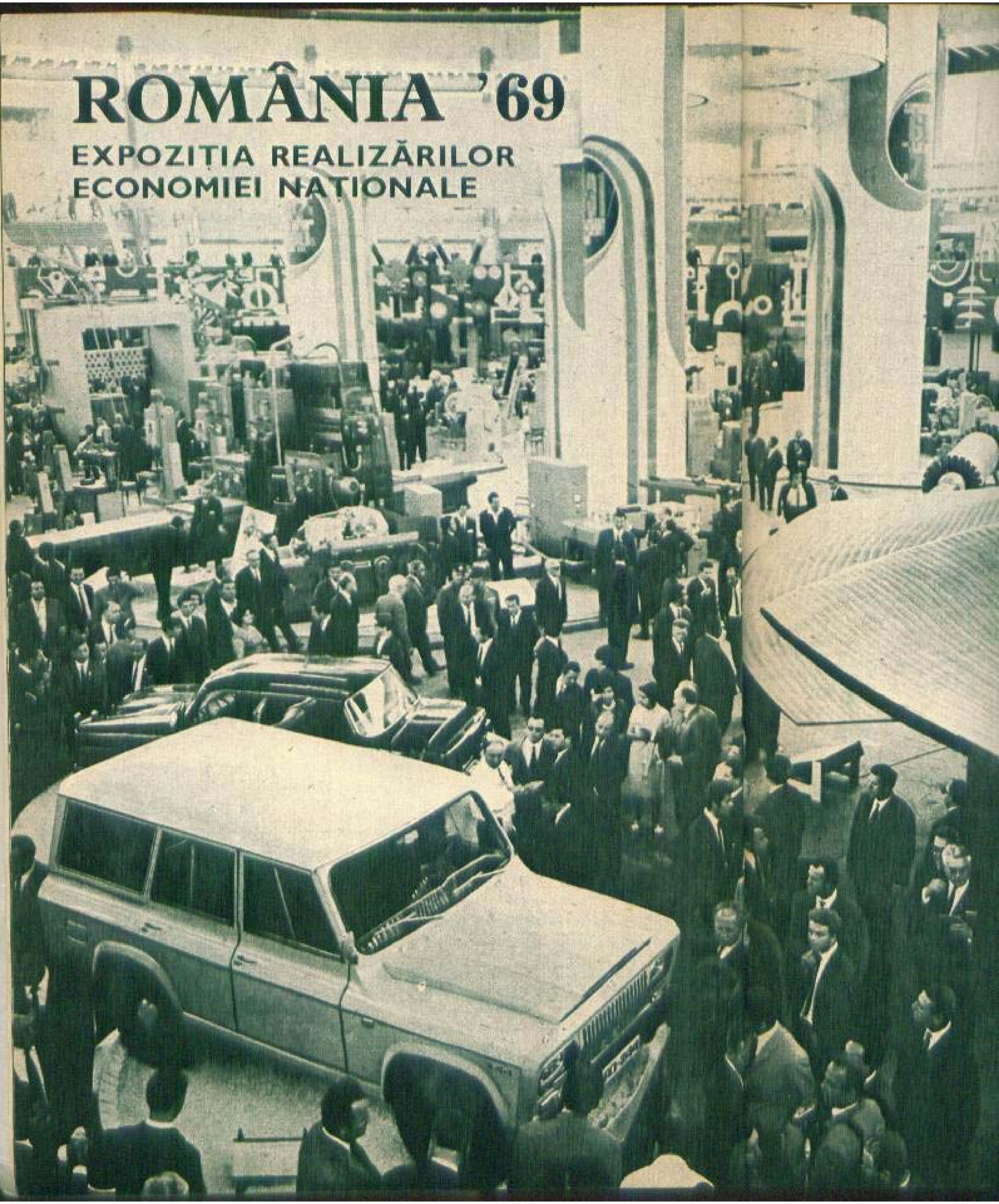
ROMÂNIA '69
EXPOZIȚIA REALIZĂRILOR
ECONOMIEI NATIONALE

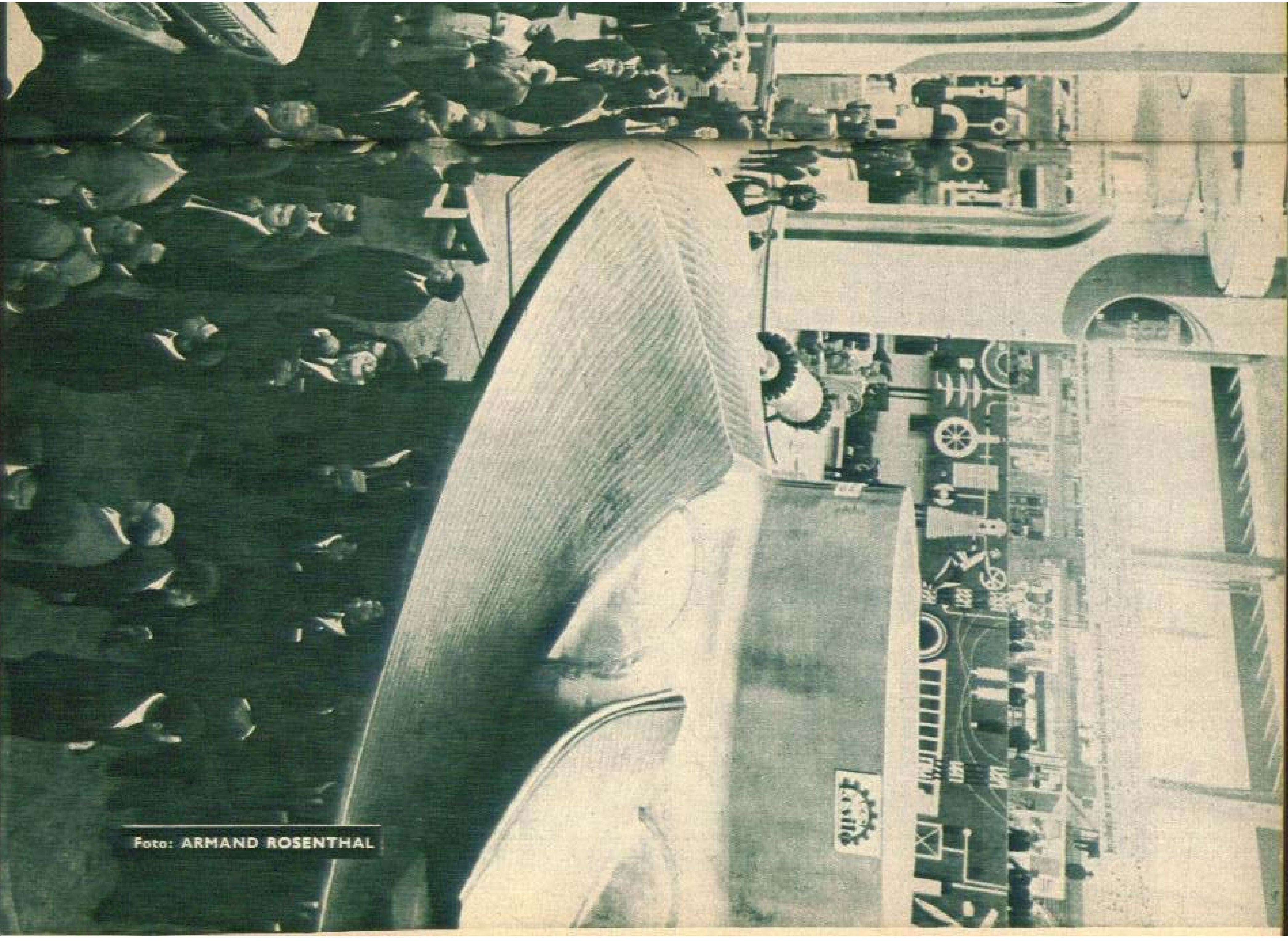

Foto: ARMAND ROSENTHAL

ROMÂNIA '69

EXPOZITIA REALIZĂRILOR ECONOMIEI NATIONALE

Foto: ARMAND ROSENTHAL

zontului românesc într-o geografie economică cu un larg diapazon de obiective industriale, reglementarea atentă a ritmurilor ofensive în diverse domenii, echilibrarea în plină dinamică a posibilităților cu prioritățile construcției fundamentează vastul proces care va legitima locul României, nu peste mult timp, în rîndurile țărilor cu o civilizație plurivalent dezvoltată. Indicii și statisticile, acest limbaj al omului modern, confundabil cu cel al matematicii, profilează numai o parte a civilizației noastre industriale viitoare. Dinamicii acestor cote ce ne revin în următorii ani de atins îi corespunde și o dinamică socială multiplană. Dînd expresie finită bogățiilor subsolului nostru, metalurgia, construcția de mașini, chimia — ramuri cărora li se rezervă ritmuri superioare de dezvoltare mediei de creștere a volumului producției industriale în viitorul cincinal —, acordînd Carpaților, străvechi leagăn de legende și eterată poezie a neamului, abundentelor sale căderi de apă o transsubstanțializare enumerabilă în noi coloane de lumină, de forță, de căldură, fixînd în destinații superioare — piese de mobilă de elevat gust estetic, torente de imaculată hîrtie etc. — bogăția uriașelor cupole vegetale ale pădurilor carpatice și subcarpatice, într-un cuvînt, redistribuind cu știință superioară elementele fizice pe care ne-am zidit tradiționala noastră așezare, noile ritmuri ale industrializării vor modifica însuși ritmul vital al patriei.

Ce prefaceri vor condiționa economia noastră multilateral dezvoltată, civilizației noastre, fericirii omului și nevoilor sale — finalitate unică a politicii de industralizare inițiată și condusă de Partidul Comunist Român?

Deschizînd sub această zodie a industrializării programate complex, ca un tot rotund, noile pagini ce se vor adăuga la albumul intim al colectivităților, al oamenilor din toate județele țării, o imagine — confundabilă cu noua geneză care a intrat de un pătrar de veac în firescul acestui spațiu românesc tradițional — îți revine ca un leit-motiv. E o imagine-simbol diseminată din ce în ce mai generos în oricare punct al țării, unde pulsează cu vigoare timpul erei noastre socialiste. Un cîmp gol, o periferie de mică așezare umană sau de virtuală centură industrială, doar schițată pe o planșetă de proiectare, apoi o groapă de fundație și apoi... volume de beton și oțel, vaste ochiuri de sticlă și zvelte turnuri de comandă și în spatele lor, proiectate pe un arc de cer, înalte, nenumărate blocuri cu multe etaje, imaginea familiară pe oricare meridian al lumii, unde se zidește o industrie, ea capătă în interiorul «fenomenului românesc» dimensiuni în plus, armonii specifice atît geniului nostru constructiv, cît și politicii științifice, promovate consecvent de partid, de utilizare judicioasă a forțelor de producție în funcție de condițiile materiale și tehnice existente, de vitalizarea tuturor județelor țării. Sistematizarea orașelor și comunelor — dezvoltarea lor armonioasă pe baza unor planuri de perspectivă, care să asigure o repartizare rațională a obiectivelor economice, a dotărilor social-culturale și tehnice-edilitare, încadrarea lor într-un ansamblu modern de localități pe întreg teritoriul — va intra într-o fază avansată atît ca rod al creșterii venitului național și implicit al disponibilităților materiale pentru realizarea acestui program, cît și prin transformarea noilor obiective — așa cum ne-o dovedesc anii din urmă — în puncte pivot ale viitoarei configurații a civilizației românești. Calificarea, policalificarea, recalificarea pe

care le condiționează o economie modernă, generalizarea învățămîntului de 10 ani vor duce implicit la lărgirea orizontului profesional și spiritual al slujitorilor noii economii, la amplasarea judicioasă pe teritoriu a forțelor de muncă solicitate de noile focare de producție, într-un cuvînt mișcările și fructificarea superioară a demografiei noastre presupun noi dimensiuni de urbanistică modernă. (Numai în cincinalul viitor se vor muta în cele 500 000 de apartamente aproximativ o zecime din populația actuală a țării.) Transformat și transfigurat astfel, orașul românesc devine un veritabil găzduitor de civilizație și cultură, o prezență a muncii bazată pe tehnica cea mai înaintată, un focar al științei și creației, un spațiu estetic de formare a rafinamentului pentru frumos. Numai atît? Industrializarea, care condiționează dezvoltarea armonioasă a întregii societăți, va infuza spațiului rural, prin asigurarea unei moderne baze tehnice-științifice, energii vitale transformatoare a însăși existenței din interiorul satului socialist contemporan. Creșterea numărului de cadre cu calificare medie și superioară va înmulți — dincolo de eficiența asigurată economiei agrare — fermenții spirituali ai satului, noile profesii născute de o astfel de economie modernă, nevoia de a alătura hărniciei înțelepciunea științei agrozootehnice, va redimensiona superior profilul omului contemporan al satului imediat viitor; însăși înlocuirea tradiționalului calendar hesiodic al muncilor pămîntului prin fluxul industrial extins și la scara economiei agrare va transfera satului instituțiile de interes social pînă de curînd doar atribute urbane.

Noua civilizație industrială a României definită la Congresul al X-lea al partidului este un oxigen prețios care circulă prin toate arterele vieții și societății românești. Și ceea ce va fi la capătul cincinalului viitor — felul cum va arăta ambianța noastră, intimitatea fiecăruia dintre noi — este legat de realizarea acestei cifre-metafore: venitul național trebuie să fie în 1975 cu 45—50 la sută mai mare decît în 1970.

E înscris aici însuși angajamentul întregului popor asumat pe spirala mereu suitoare a drumului pe care-l parcurgem spre comunism.

Porțile de Fier — **ION UNTCH**

100 de ani de la naștere

LENIN

Se împlinesc,
la 22 aprilie 1970,
o sută de ani
de la nașterea lui
Vladimir Ilici
Lenin,
strălucit discipol
și continuator
al lui Marx
și Engels,
militant neobosit
pentru eliberarea
celor ce muncesc
de exploatare,
și asuprire,
pentru libertate
socială și
națională,
pentru triumful
socialismului
și comunismului.
Lenin a intrat în
istorie ca o
personalitate
remarcabilă,
pasionată
pentru tot ce
era nou în știința
și gîndirea
socială a epocii
sale;
viața și opera sa
constituie
un înalt exemplu
de perspicacitate
politică,
de gîndire
cutezătoare bazată
pe un larg
orizont
de cunoaștere și
înțelegere a
cerințelor
dezvoltării omului
și societății,
progresului
și civilizației.

V.I. Lenin și N. Krupskaia

către *inessa armand*

Dear friend!* Vă sfătuiesc insistent să întocmiți cît mai amănunțit planul broșurii. Altfel riscați să rămînă prea multe lucruri neclare.

O părere trebuie să-mi exprim de pe acum:

§ — «Revendicarea (feminină) a amorului liber» vă sfătuiesc s-o eliminați cu desăvîrșire.

Ea apare în realitate nu ca o revendicare proletară, ci ca una burgheză.

Într-adevăr, ce înțelegeți prin această revendicare? *Ce se poate* înțelege prin ea?

1. a fi liber de calcule materiale (financiare) în chestiuni de dragoste?
2. idem de griji materiale?
3. de prejudecăți religioase?
4. de interdicția lui papa etc.?
5. de prejudecățile «societății»?
6. de ambianța îngustă a mediului (țărănesc sau mic-burghez, sau a mediului de intelectuali burghezi)?
7. de cătușele legii, justiției și poliției?
8. de seriozitate în dragoste?
9. de procreare de copii?
10. libertatea adulterului? etc.

Am enumerat multe nuanțe (nu toate, firește). Dv. înțelegeți, desigur, nu nr. 8—10, ci ori nr. 1—7, ori *ceva în genul* nr. 1—7.

Dar pentru nr. 1-7 trebuie să alegeți un alt termen deoarece amorul liber nu exprimă exact această idee.

Iar publicul, cititorii broșurii vor înțelege *fără doar și poate* prin «amorul liber» în general ceva în genul nr. 8—10, chiar *împotriva voinței dv.*

Tocmai pentru că în societatea contemporană clasele cele mai limbute, cele mai zgomotoase și «vizibile la suprafață» înțeleg prin «amor liber» nr. 8—10, tocmai de aceea aceasta nu este o revendicare proletară, ci una burgheză.

Pentru proletariat punctele cele mai importante sînt nr. 1—2, iar apoi nr. 1—7, dar aceasta nu este propriu-zis «amor liber».

Nu importă ce anume «vreți să înțelegeți» dv. în mod *subiectiv* prin aceste cuvinte. Importă *logica obiectivă* a relațiilor de clasă în chestiuni de dragoste.

Friendly shake hands!**

W.I.

V.I. Lenin. Opere, vol. 35. Editura Politică, ediția a 4-a, p. 137—138

* Scumpă prietenă!

** Cu o prietenească strîngere de mînă!

> «Mișcarea muncitorească a femeilor își pune ca principală sarcină lupta pentru egalitatea economică și socială a femeii, și nu numai pentru egalitatea ei formală. A atrage femeia la munca socială productivă, a o smulge din «robia casnică»... — iată principala sarcină.
>
> Aceasta este o luptă îndelungată, care necesită o transformare radicală atît a tehnicii sociale cît și a moravurilor. Dar această luptă se va termina prin victoria deplină a comunismului.»
>
> V.I. Lenin. *Opere*. vol. 30, Editura politică, p. 382—383.

ANCHETĂ INTERNAȚIONALĂ

FAMILIA SE TRANSFORMĂ, în ce sens și pînă unde?

Evoluția istorică a căsătoriei și familiei, relațiile dintre membrii săi dețin un loc de frunte în cercetările sociopsihologice. Așa cum reiese și din ancheta internațională a «Almanahului Femeia» la care au răspuns personalități din diferite țări, concepția despre rolul și funcția familiei contemporane apare ca un larg evantai, cu aspecte infinite.

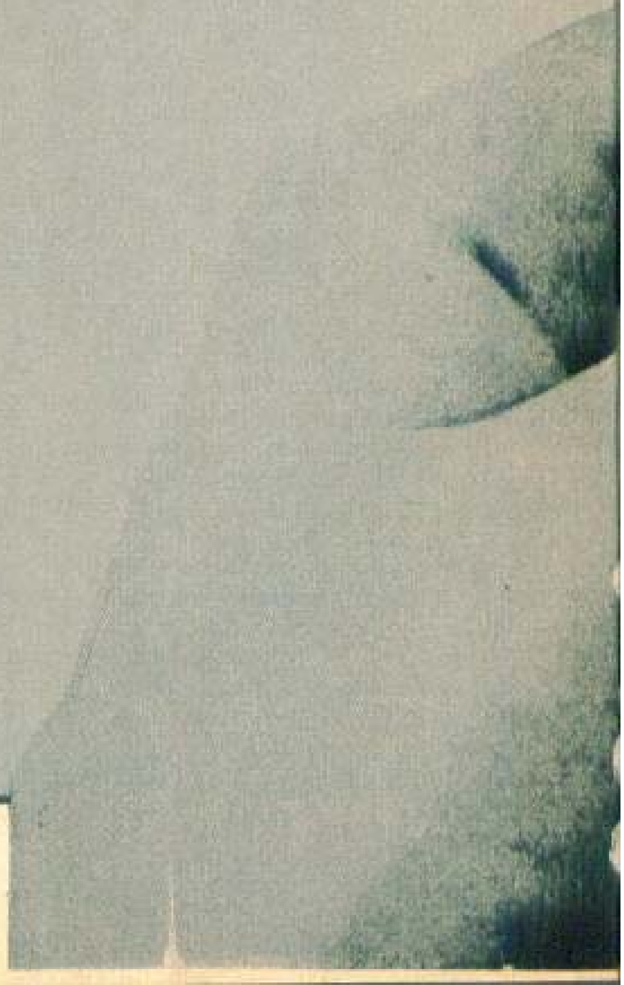

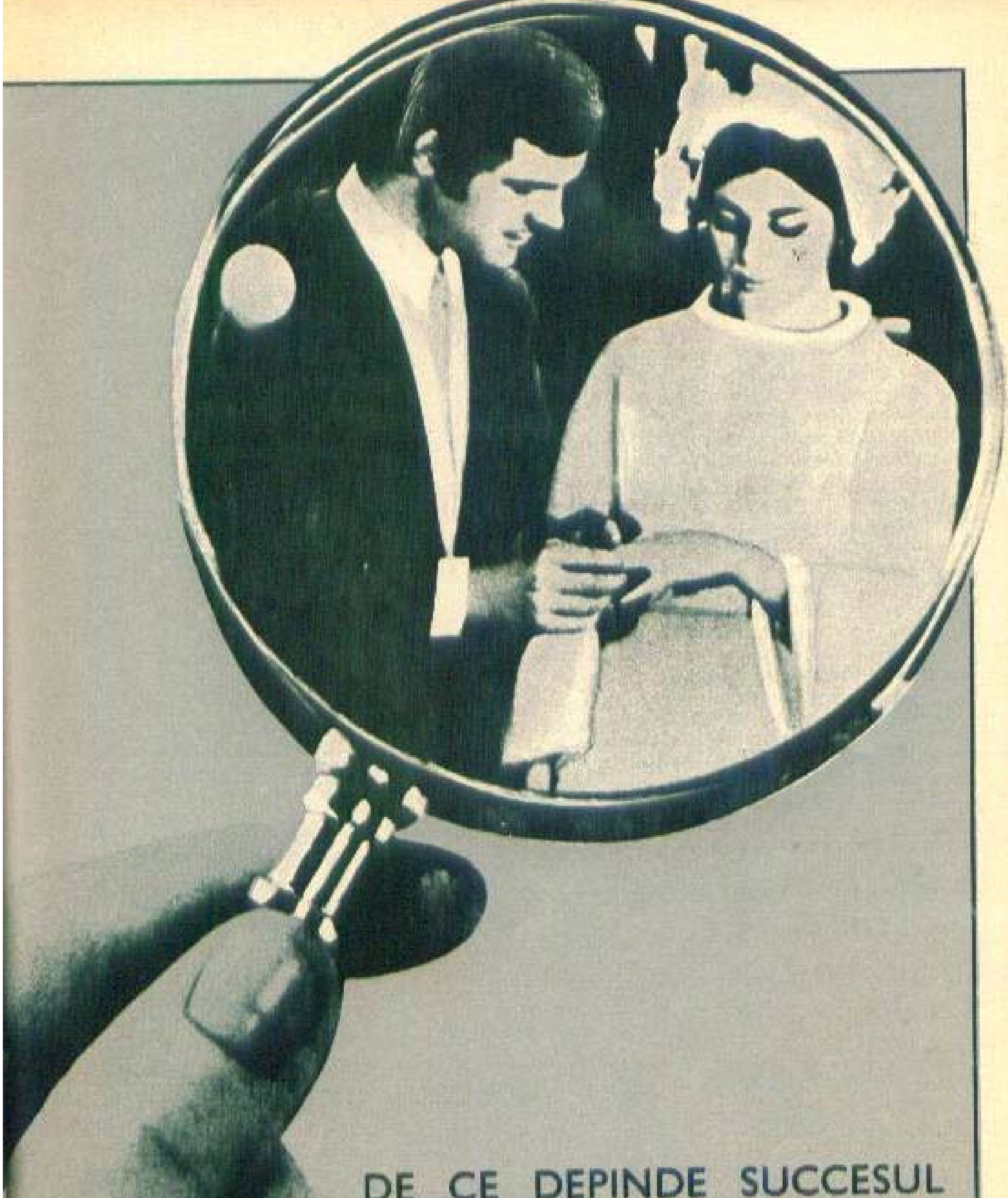

DE CE DEPINDE SUCCESUL UNEI CĂSNICII. CUPLUL DE AZI ESTE MAI TRAINIC? CE AR TREBUI SĂ DISPARĂ ÎN RELAȚIILE DINTRE SOȚI. CE ELEMENTE TREBUIE CONSOLIDATE. CUM VA ARĂTA FAMILIA VIITORULUI.

ANCHETĂ INTERNAȚIONALĂ

FAMILIA SE TRANSFORMĂ,

în ce sens și pînă unde?

Evoluția istorică a căsătoriei și familiei, relațiile dintre membrii săi dețin un loc de frunte în cercetările sociopsihologice. Așa cum reiese și din ancheta internațională a «Almanahului Femeia» la care au răspuns personalități din diferite țări, concepția despre rolul și funcția familiei contemporane apare ca un larg evantai, cu aspecte infinite.

DE CE DEPINDE SUCCESUL UNEI CĂSNICII. CUPLUL DE AZI ESTE MAI TRAINIC? CE AR TREBUI SĂ DISPARĂ ÎN RELAȚIILE DINTRE SOȚI. CE ELEMENTE TREBUIE CONSOLIDATE. CUM VA ARĂTA FAMILIA VIITORULUI.

FLORICA ANDREI

judecător la Tribunalul Suprem al Republicii Socialiste România:

mentalitate, educație, opinie publică

Procesul de cunoaștere reciprocă este un preludiu al căsătoriei. El se perfecționează la începutul vieții conjugale, formînd perioada de adaptare a soților, ceea ce presupune, pe de o parte, deprinderea lor cu «viața în doi», pe de altă parte, acomodarea unuia cu celălalt.

În acest moment, arareori perceput de soții înșiși, se perfectează cu adevărat căsătoria. Începe etapa vieții unuia pentru celălalt și a ambilor pentru copii, etapa dăruirii și a echilibrului.

Fiecare nouă familie se naște cu specificul ei, determinat atît de personalitatea soților cît și de mediul în care trăiesc.

Caracterul acestor factori de influență — dăunători sau binefăcători pentru consolidarea familiei — apare evident în momentele de criză, de impas, cînd unul dintre soți sau amîndoi trebuie să facă față unor împrejurări neprevăzute și dificile. În asemenea momente se cimentează sau se clatină puntea lor de legătură.

Dar care sînt sursele de influență?

Una dintre cele mai puternice este mentalitatea. Ea se manifestă pe toate planurile vieții conjugale și lasă urme adînci, deoarece acționează continuu și permanent, fie impulsionînd spre progres, fie măcinînd și distrugînd. Astfel, o mentalitate defavorabilă cu privire la activitatea profesională a femeii duce în cele din urmă la negarea principiului egalității, a libertății individuale, poate fi izvor de contradicții între soț și soție, după cum recunoașterea rolului social al femeii, încrederea în capacitatea și aptitudinile ei reprezintă o dovadă de respect și, în același timp, un stimul de natură să întărească coeziunea familială.

Strîns legată de mentalitate este educația.

Neîndoios că instrucția în școală, apoi pregătirea profesională și procesul educativ continuu ce se realizează prin mijloacele de comunicare în masă aduc ambilor soți un plus de personalitate, ceea ce le înlesnește cunoașterea reciprocă, adaptarea și depășirea unor obstacole ce se pot ivi în drumul lor comun.

Cadrul larg al celor doi factori de influență amintiți, ne obligă să le asociem un al treilea: *opinia publică*.

Neînțelegerile dintre soți, supuse unor analize obiective, cum este, de exemplu, judecata procesului de divorț, scot la iveală cel mai adesea tare de comportament, grefate pe un fond moral insuficient dezvoltat. Asemenea defecte se corectează totuși dacă sentimente puternice de afecțiune reciprocă întrețin încrederea și dau tărie partenerului de viață să încerce cu tenacitate netezirea asperităților. Îi vine în ajutor opinia prietenilor și, într-un cerc mereu lărgit, opinia publică.

KIRSTEN RUDFELD

adjunct de șef departamental în Ministerul Muncii din Danemarca:

succesul unei căsnicii depinde de mulți factori

Familia apare ca o instituție importantă în toate culturile și sînt convinsă că și în viitor va fi la fel.

Dar în societatea modernă familia nu mai este o unitate productivă, ci o unitate de consum, un grup animat de afecțiune reciprocă, menit, de asemenea, să participe împreună la activități distractive. Acesta este poate un aspect nou, dar de o importanță crescîndă.

De obicei, cea mai acută problemă de care practic se lovește tînărul cuplu în cele mai multe țări este aceea a locuinței.

Următoarea problemă este dacă partenerii sînt pregătiți din punct de vedere emoțional pentru a forma un cuplu și pentru a crește copii.

Consider indispensabil pentru succesul unei căsnicii existența unei locuințe separate pentru tînărul cuplu; de asemenea este necesar ca el să aibă noțiuni de economie domestică. Apoi tînărul soț sau tînăra soție e nevoie să fi acumulat unele cunoștințe în legătură cu comportamentul și reacțiile altor persoane și să înțeleagă că fiecare dintre ei reprezintă individualități distincte (aceasta este poate mai important decît orice altceva).

EMILIENNE BRUNFAUT

președinta Federației belgiene a femeilor de cariere liberale și comerciale:

sînt pregătiți tinerii să se accepte ca egali?

Mediul familial este influențat de evoluția rapidă a lumii, și totuși constatăm în sînul familiilor — în momentul în care s-au produs importante schimbări sociale, în momentul în care evoluția științei și tehnicii transformă visele de ieri în realități — rămășițe ale unor obiceiuri și prejudecăți datînd de veacuri. Constatăm că adeseori aceleași reguli, aceleași gesturi, aceleași mici obligații materiale, primare, guvernează rînduirea familială, raporturile familiare, de unde rezultă neînțelegeri în educația tinerilor, contradicții pe plan social, ciocniri între membrii familiei. Pe lîngă contradicțiile flagrante care frînează adaptarea armonioasă a funcțiilor familiei la evoluția timpurilor, există totuși multe aspecte pozitive, rezultate din posibilitățile noi deschise în fața tinerelor perechi.

După părerea mea, cuplul zilelor noastre poate fi mai sincer și mai solid pentru că astăzi tinerii au dreptul să-și aleagă partenerul fără nici o constrîngere (cel puțin legală); soții nu mai sînt obligați să rămînă împreună–de bine, de rău — cînd căsnicia este roasă de neînțelegeri, nivelul de instruire este mai ridicat, posibilitățile de învățămînt mai largi, volumul de odihnă mai important, relațiile dintre ei mai libere: în asemenea condiții, venirea pe lume a unui copil constituie o revelație, o confirmare a profunzimii dragostei, o consolidare a sentimentelor reciproce.

Consider că prima problemă a unui cuplu este aceea de a *se accepta*, de a ține seama unul de celălalt.

Tinerii și tinerele de azi sînt produși ai timpului în care trăiesc, marcat totodată de condiții, ale căror rădăcini sînt adînc înfipte în trecut. Înainte de a se căsători, tinerii și tinerele din zilele noastre se consideră egali, dar adeseori încercarea vieții în comun îi pune din nou într-un cadru în care reapar vestigii ale unor condiții seculare. Imaginile trecutului reînvie, larga publicitate ce se face în jurul *virilității bărbatului* și a necesității pentru femeie de a-și păstra *feminitatea* descumpănesc tînăra pereche.

Puțin pregătit pentru o evoluție accelerată a condiției femeii și pus în fața unei soții care nu ține neapărat să-l admire mereu, să fie pasivă și supusă, soțul stabilește fără să vrea comparații cu mediul familial din care provine, în timp ce soția, decepționată, mai puțin «eliberată» decît crede, este gata să accepte «condiția ei de femeie» și nu-și mai revendică «calitatea de parteneră».

Acest eșec în relațiile dintre soți poate fi evitat dacă, de la început, tinerii sînt pregătiți să se accepte într-adevăr ca egali în toate manifestările vieții lor, să se realizeze în întregime, să renege «predominanța» unuia și «supunerea» celuilalt, să învețe să gîndească și să acționeze împreună, împărțind toate responsabilitățile, oricare ar fi ele. După mine, în aceasta constă problema fundamentală.

VERA CEASLAVSKA-ODLOZILOVÁ

deținătoare a 7 medalii olimpice de aur,

respectul reciproc - învingerea egoismului

«Cînd am fost s-o văd pe Vera Ceaslavska-Odlozilová, la sfîrșitul acestei primăveri — ne scrie ziaristul Mirko Fișer, de la «Cehoslovensky Sport» —, tocmai lucra la o carte în care va răspunde întrebărilor ce i se pun frecvent în cursul conversațiilor: «Care este experiența mea cea mai frumoasă?». Vera, neobișnuit de rotunjită, dar ca totdeauna fermecătoare, cu ochii ei albaștri strălucitori, mi-a spus, surîzînd: «Poate fi o experiență mai frumoasă decît așteptarea unui copil?! Toate onorurile, toate victoriile, toate călătoriile, interesul și atenția cineaștilor, fotoreporterilor, ziariștilor ce pot să reprezinte în comparație cu el?»

Vera a acceptat cu plăcere să răspundă la ancheta «Almanahului Femeia».

«Mi-e teamă numai de un singur lucru. Am numai 27 de ani și nu sînt căsătorită decît de un an, așa că părerile mele nu vor fi bazate pe o experiență suficientă.

Cunosc diferitele perioade din viața familiei mai mult din lecturi decît din propria mea experiență. Se spune că după 7 sau 10 ani de căsnicie intervine o oarecare criză în relațiile din-

tre soţi. Cauza poate fi aparent banală, esenţa este lipsa de atenţie şi de respect reciproc. Totuşi cred că nu e cazul să generalizăm. O căsnicie diferă de alta, după cum diferă nivelul şi maturitatea cuplului.

Dintre problemele principale ale unei căsnicii mă voi referi înainte de toate la ajutorul mutual. Dacă soţii se înţeleg bine şi în plus se completează, atunci celelalte probleme nu pot fi decît minore. Cu toate acestea, ştiu bine că multe căsnicii eşuează pentru că tinerii n-au locuinţă şi nici bani să-şi înjghebeze menajul lor. Tinerii soţi locuiesc deseori împreună cu părinţii lor. Se întîlnesc aici două lumi diferite, două generaţii, fiecare dintre ele cu idealurile sale, cu ideile sale despre viaţă. Opiniile lor, în cea mai mare parte, nu sînt identice şi de aici intervin conflicte. Mama mea mă iubeşte enorm, ar face orice pentru mine şi-i sînt extrem de recunoscătoare. Dar în acelaşi timp sînt foarte fericită că locuim separat. Se ştie că părinţii văd întotdeauna în copiii lor micile fiinţe dependente de ei şi că le place să ia singuri toate hotărîrile şi soluţiile necesare. Astfel sînt atinse demnitatea şi suveranitatea tînărului cuplu. Toate acestea pot culmina, ulterior, în certuri, reproşuri, nemulţumiri şi cîteodată chiar cu o catastrofă — divorţul. Dacă există înţelegere reciprocă, tinerii soţi sînt capabili să învingă obstacolele.

Se zice că multe depind de perioada în care cuplul preferă să se respecte reciproc decît să se adapteze. Pentru aceasta este însă nevoie de o mare forţă, de răbdare şi de dragoste. Fiindcă veni vorba,consider autocritica o cerinţă vitală: vreau să ştiu mereu cît m-am subordonat tovarăşului meu. Din principiu, mă adaptez întotdeauna şi-l consider superior în ceea ce înţelege mai bine decît mine, dar se întîmplă şi viceversa. Cuplul nu trebuie niciodată să se împace cu ceea ce corespunde nivelului celui care este inferior.

Respectul reciproc, învingerea egoismului, iată calea pe care o consider cea mai eficientă pentru a feri căsnicia de pericolele ce o pîndesc.

NATALIA DAMIAN
lector la catedra de sociologie a Universităţii Bucureşti, specialitatea sociologia familiei:

relaţia dintre individual şi social

Cred că existenţa unor etape, relativ distinct conturate în evoluţia unui cămin, este primordial condiţionată de măsura în care s-au cunoscut partenerii înainte de a începe viaţa în doi. În familiile constituite pe bază de afecţiune şi stimă reciprocă, cu greu s-ar putea vorbi de perioade deosebite în viaţa cuplului. Poate doar în sensul că perioada iniţială, să-i spunem de acomodare, implică anumite strădanii pentru adaptarea reciprocă a personalităţii individuale la viaţa în comun. Şi în sensul că prin apariţia copiilor relaţia simplă soţ-soţie capătă dimensiuni şi coordonate noi prin îmbogăţirea ei cu relaţia tată-mamă a aceloraşi copii. În rest, trecerea anilor şi maturizarea partenerilor cimentează şi maturizează în acelaşi timp, treptat, şi relaţiile dintre ei.

Se poate spune că pentru fiecare menaj principale sînt acele probleme de care depinde functionalitatea lui normală.

Dincolo de individualitatea şi specificitatea dificultăţilor unei familii sau alteia, ne întîlnim totuşi cu probleme de altă natură, cu implicaţii sociale mai largi, probleme pe care tinerele familii — şi nu numai cele tinere — cu greu le pot rezolva fără intervenţia întregii societăţi. Am în vedere faptul că dezvoltarea economică însăşi, atragerea masivă a femeii în producţie, transformarea ei în partener egal al bărbatului în viaţa publică,implică adesea o sporire a dificultăţilor cărora trebuie să le facă faţă azi femeia căsătorită. Societatea, deşi a făcut enorm de mult în această direcţie, nu a reuşit încă şi nici nu-şi poate propune imediat să elibereze total femeia de grijile casnice. Or, rolul dublu căreia aceasta trebuie să-i facă faţă, de multe ori în detrimentul timpului ei de odihnă şi instruire, creează adesea stări de tensiune şi nemulţumire în menaj. La aceasta se adaugă, desigur, mentalităţile şi comportamentele unor bărbaţi care se mulţumesc să fie oaspeţi în propria lor casă, ca şi faptul că (de ce nu am recunoaşte-o?) nu toate femeile sînt la ora actuală obiectiv şi subiectiv capabile să fie la înălţimea partenerilor.

Măsura în care factorii amintiţi afectează un cuplu sau altul este condiţionată de ceea ce spuneam la început: de trăinicia temeliilor pe care se încheagă o tînără familie. Şi de hotărîrea ulterioară a ambilor parteneri de a-şi apăra căminul în faţa oricăror greutăţi şi a oricăror tentaţii...

Dr. MILAN BOSANAC
profesor la Facultatea de drept din Zagreb:

spre standardul monogam al unor soţi egali*

De ani de zile, se spune peste tot că mariajul şi familia trec printr-o criză... Noi afirmăm că aceasta nu este o criză, ci o fază revoluţionară în care familia se transformă, adaptîndu-se la noua situaţie socială... Nu există simptome serioase pentru a nega căsătoria şi familia. Acestea sînt categorii istorice care evoluează prin sine şi asupra cărora se proiectează fidel, chiar dacă

nu întotdeauna la timp, transformările ce se petrec în sistemele și structurile sociale.

Funcțiile sociale ale căsniciei și familiei, raporturile dintre membrii celor mai mici grupe și relațiile lor cu alte grupe sociale formează conținutul. Elementele nou apărute în conținutul acestor grupe nu corespund formei modelate de «Drept» timp de secole. Această formă (legală) se întărește ca o cochilie. Ea nu are elasticitatea necesară adaptării la noul conținut Putem deci să admitem aserțiunea după care forma traversează o criză.

Dar putem admite că mariajul trece printr-o criză atunci cînd nupțialitatea este puțin mai ridicată decît în răstimpul dintre cele două războaie mondiale? Putem spune că în Iugoslavia standardul monogam suferă o criză cînd vedem cu ce preț, cu cîte sacrificii și cu cîte privațiuni oamenii, bătrîni și tineri fondează și mențin cu ardoare comunitatea lor conjugală? Putem vorbi de criza familiei cînd vedem tineretul nostru progresînd din toate punctele de vedere mai mult ca oricînd?

Ceea ce pentru unele persoane pare a fi o criză este, în realitate, o fază revoluționară, în care elementul noului și vechiului conținut intră în conflict și caută, în această luptă, o formă adecvată. «Aceasta se va hotărî atunci cînd se va fi ridicat o nouă generație: o generație de bărbați care niciodată în viața lor nu vor fi fost în situația de a cumpăra o femeie cu bani sau prin alte mijloace ale forței sociale și o generație de femei care niciodată nu vor fi fost în situația nici de a se da unui bărbat din alte motive decît din iubire adevărată, nici de a refuza să se dea iubitului de teama consecințelor economice. Cînd acești oameni vor exista, puțin le va păsa de ceea ce se crede astăzi că ar trebui să facă; ei vor ști singuri cum să se poarte și-și vor forma singuri o opinie publică care va judeca purtarea fiecăruia în parte».[1]

Această viziune a lui Engels a dobîndit de acum contururi precise. Diviziunea socială și internațională a muncii, care a luat proporții nebănuite pînă-n prezent, efectuează o corectare radicală a funcțiilor sociale în toate grupele societății.

...Dacă mai adăugăm la situația tehnică și tehnologică actuală edificarea conștientă a socialismului într-o parte a lumii — departe de a fi mică —, este un semn suficient că umanitatea a ajuns în anticamera stărilor de lucruri evocate în viziunea lui Engels.

Această stare de lucruri punctează orizontul. În realitate, ea este acolo, sporadic și neorganizat. Dar se penetrează implacabil în căminele noastre, în familiile noastre, ca și în raporturile noastre sociale. Societatea modernă nu are altă soluție în elaborarea normelor sale de reglementare decît să calculeze aceste elemente noi. La urma urmei, epoca noastră și generațiile noastre nu fac decît să-și îndeplinească misiunea lor istorică dacă pe planul căsătoriei și al familiei facilitează instaurarea organizată a noilor raporturi și funcții ale căsătoriei și familiei. Mai mult, «Dreptul», ca mijlocul regulator cel mai eficace încă și azi, trebuie neapărat să abandoneze motivările ideologice care au inspirat formula monogamă patriarhală și să reacționeze, aplecîndu-și urechea atent și subtil la ceea ce trebuie să urmeze, adică la standardul monogam al unor soți egali.

---

[1] F. Engels, *Originea familiei, a proprietății private și a statului*..

ENRICA LUCARELLI

activistă a Secției feminine a Partidului Socialist Italian;

contraste și contradicții*

... De fapt, în cursul ultimilor zece ani, dezvoltarea industrială, exodul țărănimii la orașe, răspîndirea instrucției de bază, consolidarea unei generații purtătoare de noi idei s-au succedat tumultuos. Toate acestea au clătinat temeliile vechii familii patriarhale, care nu-și poate găsi rațiunea de a fi decît într-o lume închisă și imobilă. Au început astfel criza structurii ierarhice a familiei și eroziunea rolului de șef deținut de soț.

Înainte de toate avem în vedere noul rol al femeii, care muncește și contribuie, de asemenea, la desfășurarea vieții familiei. S-a stabilit astfel un model de viață care pînă la urmă se repercutează chiar și în familiile în care femeia nu exercită decît activități casnice...

Chiar în sud, unde condițiile economice și sociale sînt încă în urmă față de restul țării, au fost create posibilități în scopul depășirii afirmației care declară femeia proprietate, mai întîi a tatălui și apoi a soțului. Într-adevăr, femeile, și în particular tinerele, stabilesc premisele pentru o schimbare a rolului lor în familie, și aceasta prin instruire, prin muncă, prin abolirea tradiției, afirmînd dreptul lor de a aspira la noi valori umane...

Această evoluție pozitivă în raporturile familiale, în mentalitatea indivizilor, în obiceiurile comunităților nu găsește corespondență potrivită în legislația italiană. Codul familiei la noi reflectă încă o societate în care femeia este supusă bărbatului, ea trebuind să-l urmeze pretutindeni acolo unde el consideră util să-și fixeze domiciliul familial. Bărbatul poate deschide corespondența soției și chiar să-i interzică să lucreze. Trebuie să remarcăm, de asemenea, că în Italia constituția pune femeia în condiții de egalitate cu toți ceilalți cetățeni, condiție integrată în legea privind munca femeii, care-i acordă dreptul de a avea un salariu egal la muncă egală și accesul, la toate nivelele, tuturor carierelor. În domeniul familiei, femeia continuă, dimpotrivă, să fie obiectul discriminării, iar constituția nu este aplicată.

ZOIA JANKOVA
sociolog, U.R.S.S.:

structura familiei și egalitatea de fapt*

Cercul larg de probleme care se ivesc în analiza familiei contemporane aduce în actualitate problema structurii ei. Aceasta este o problemă hotărîtoare de care depind nu numai funcționarea optimă a familiei în societatea contemporană, nu numai caracterul și ritmul transformării și dezvoltării ei în viitor, ci și învingerea rămășițelor inegalității sociale în viață.

... Analiza sociologică a familiei actuale în U.R.S.S. permite a se ajunge la concluzia că prima etapă a dezvoltării societății comuniste este caracterizată prin coexistența a diferite structuri familiale.

1. Structura pentru care este specific vechiul, patriarhalul caracter al relațiilor interne și externe ale familiei. Aici șeful este bărbatul; cîștigul său reprezintă unica sau principala sursă de existență a familiei. Toate obligațiile casnice îi revin exclusiv sau aproape exclusiv femeii fără a-i mai lăsa timp pentru ridicarea cunoștințelor generale, a calificării, pentru activitatea social-politică.

2. Structura pentru care este caracteristic tipul «democratic» de relații reciproce. Aici noțiunea de șef al familiei și-a pierdut însemnătatea sa tradițională. Conducerea «casei» o desfășoară în comun ambii soți. Bugetul familiei constă din cîștigul obținut de amîndoi. Muncile domestice sînt îndeplinite de toți membrii familiei și sînt mecanizate la maximum. Într-o proporție considerabil mai mare decît familiile din primul tip, se folosesc de serviciile sociale și instituțiile pentru copii.

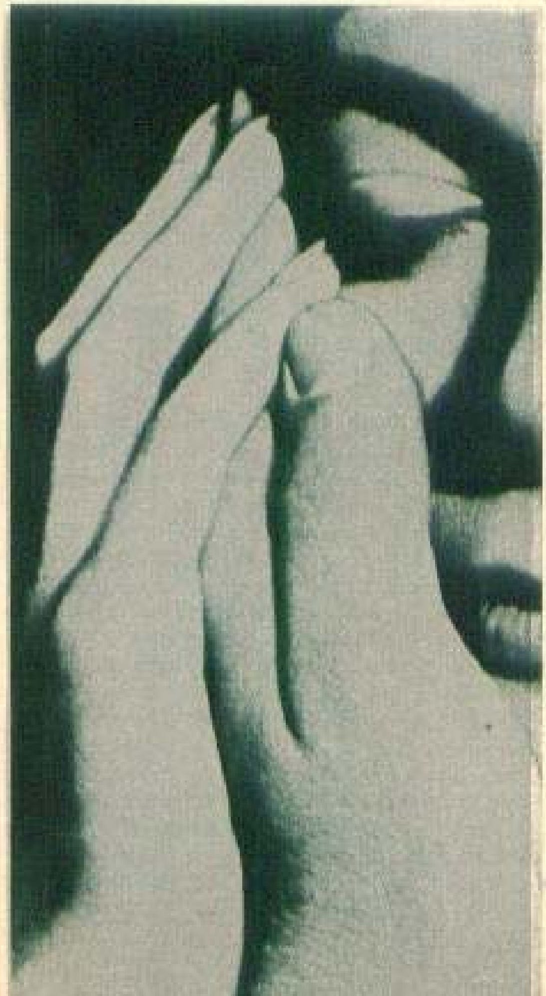

Structura democratică a familiei, deși nu este încă cea mai răspîndită, este *tipică* pentru societatea sovietică, deoarece caracterul relațiilor ei interne și externe corespunde în modul cel mai optim caracterului social în ansamblu.

Eliberarea femeii muncitoare de munca grea pentru deservirea familiei este un proces îndelungat și complex, a cărui perfectare presupune nu numai condiții de ordin economic și social, ci și premise social-psihologice. Potrivit cercetărilor noastre, în prezent, majoritatea femeilor (circa 70 la sută) acordă primordialitate «micii mecanizări», adică aparaturii electrocasnice, și o foarte mică parte (circa 30 la sută) industrializării vieții. Circa 40 la sută dintre ele văd calea spre ușurarea muncii casnice în împărțirea egală a tuturor atribuțiilor gospodărești între membrii familiei, adică în schimbarea structurii familiei.

Problema optimizării structurii familiei este complexă. Ea nu se reduce la împărțirea egală a obligațiilor în gospodărie. Ni se pare că această măsură poate contribui la ușurarea situației femeii, dar nu poate fi considerată ca un factor esențial de revoluționare a vieții. Obligațiile menajere contravin în același grad rolurilor sociale ale femeilor cît și ale bărbaților, în același grad reduc timpul liber, frînează dezvoltarea personalității. De aceea, egalitatea în drepturi, în ce privește împărțirea atribuțiilor gospodărești, trebuie privită drept o măsură temporară atîta timp cît nu este înfăptuită o deplină industrializare a serviciilor casnice. Existența comunistă nu presupune o împărțire egală a unor funcții de robie, ci distrugerea sclaviei casnice ca instituție socială; nu împărțirea rolurilor vechi ale femeii în egală măsură cu bărbatul, ci lichidarea acestor funcții ca urmare a dezvoltării optime a serviciilor sociale.

În același timp, existența comunistă presupune crearea condițiilor optime pentru dezvoltarea noilor funcții ale femeii în familie, pentru formarea pe această bază a noilor principii ale împărțirii egale a acestor obligații, care trebuie să fie proprii atît bărbatului cît și femeii, în calitatea de educator, de organizator al casei etc.

Anchetă realizată
de
ECATERINA MIHĂILESCU
și
ELISABETA MORARU

* Fragmente din intervențiile la seminarul internațional *«Femeia în societatea contemporană»*, Belgrad, 1968.

CUPLUL DE-A LUNGUL TIMPULUI

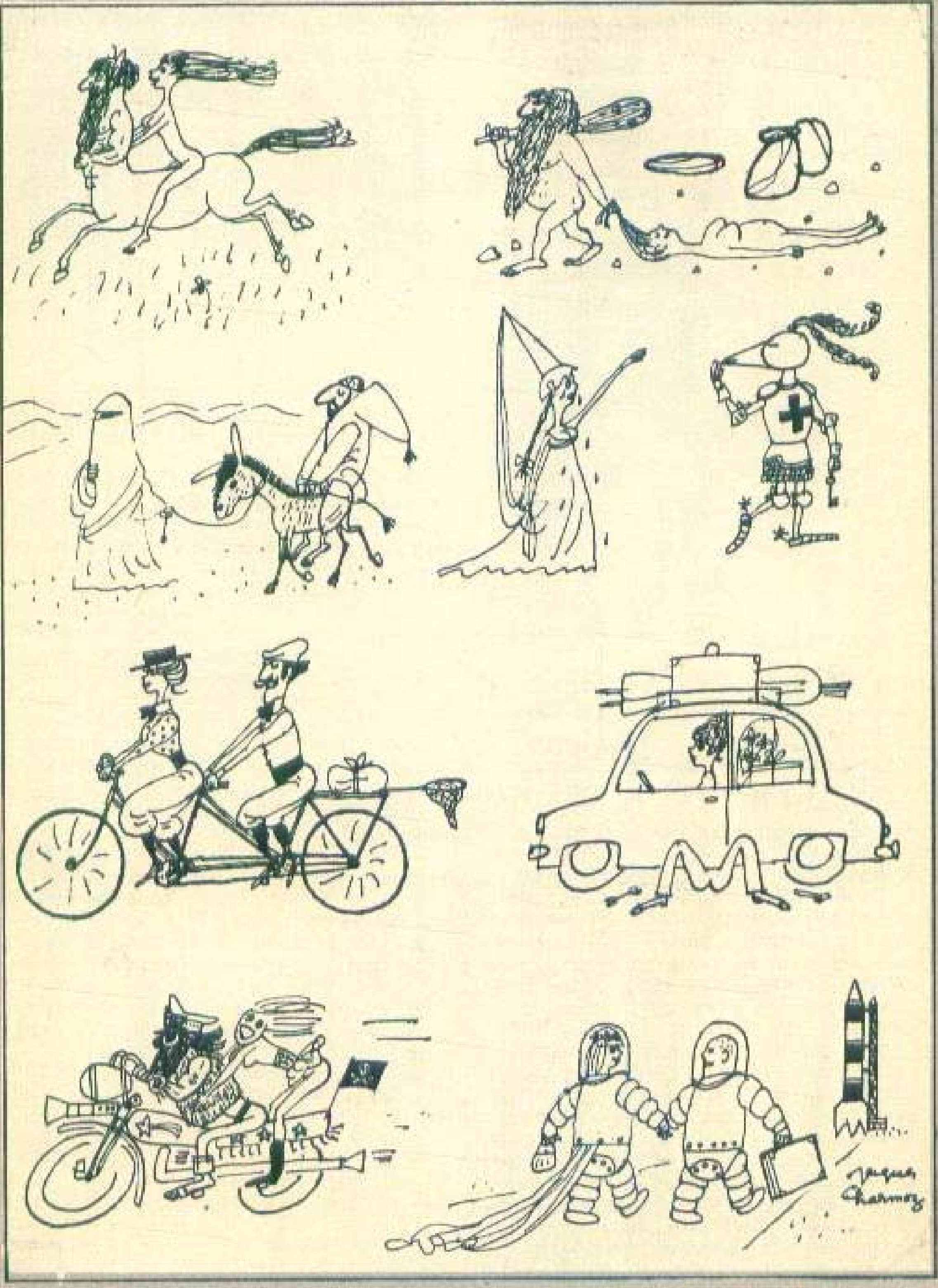

anuar feminin 1969

Almanahul, poate mai mult decît presa cotidiană sau periodică, este o memorie a timpului; o memorie păstrînd prin ani pentru cei ce vor veni (sau chiar și pentru noi) evenimentele, obiceiurile, moda, lumea anului petrecut; o memorie căreia ne-am hotărît să-i încredințăm, nu fără orgoliu, o parte din cele mai remarcabile succese feminine ale anului.

o medalie de aur

Invenția VIRGINIEI JUNCU, inginer, proiectant principal la Fabrica «Metalul roșu» din Cluj — o mașină semiautomată de tricotat degete la mănuși —, a căpătat medalia de aur la Expoziția internațională a invențiilor de la Viena.

— Cum ați ajuns la invenție?

— Mi s-a dat sarcina proiectării unei astfel de mașini. Deci nimic neobișnuit. Avînd ca punct de plecare o foarte sumară documentare tehnică — un model de mașină mecanică — am ajuns la un proiect care propunea însă soluții și elemente noi, inedite. S-a conchis că e vorba de elemente noi chiar pe plan mondial, și așa am înaintat-o drept invenție.

— Ați contat pe un succes internațional?

— Nici măcar intern! Este un lucru pe care îl făceam oricum. Și apoi n-am lucrat singură, ci cot la cot cu un tehnician proiectant și cu un maistru. Eu, e adevărat, am primit certificat de autor, dar brevetul aparține fabricii, țării. De aceea, zic, succesul nu e al meu, ci al nostru! Dv., ziariștii, faceți prea multă vîlvă în jurul meu. Dacă vreți, scrieți mai bine despre faptul că mașina se construiește azi în serie mare, că este cerută la export, că brevetul este patentat în circa 7 țări.

un medicament nou în lume

— De cînd lucrați la medicament?

— Mai exact de cînd studiez influența medicamentelor asupra ficatului, de aproape 12 ani.

Dr. TIMAR MAGDALENA e șefa secției de farmacodinamie de la Institutul de cercetări chimico-farmaceutice. Medicamentul său este nou, nou în lume pentru că pînă în prezent nu se cunoaște nici o medicație atît de eficientă, mai ales în hepatitele acute.

Așa a fost apreciat la Congresul mondial de farmacologie ținut în orașul marilor industrii de medicamente Basel. A fost singura comunicare românească introdusă în programul congresului pentru expunere «in extenso». Lucrarea a fost cerută pentru publicare în Statele Unite ale Americii și în R.F.G., elvețienii și austriecii își oferă colaborarea în valorificarea brevetului.

— E primul dv. succes de rezonanță internațională?

— Nu chiar.

Contribuțiile sale la studiul reactivității organismelor față de droguri i-au adus alegerea ca membră a Academiei de științe a New York-ului și ulterior ca membră a Societății Internaționale de Sistem Reticuloendotelial, al cărei program înscrie studierea reactivității organismului față de diverse noxe microbiene, precum și unele probleme legate de transplante.

— Cum suportați celebritatea?

— Încerc să-i rezist.

ce înseamnă pentru dv. această funcție?

Douăzeci de ani de practică și cercetare medicală, doi ani directoarea unuia dintre marile spitale de copii din București, apoi inspector pentru problemele ocrotirii mamei și copilului în cadrul secției sanitare a Capitalei, aproape doi ani director general adjunct în Ministerul Sănătății, iar anul acesta spirala profesională a doctoriței VIRGINIA RUSS a ajuns pe o nouă treaptă: a fost numită secretar general al ministerului. O treaptă a acumulărilor, o treaptă a maturității profesionale și a experienței organizatorice.

Numele său este recunoscut și în literatura de pediatrie ca autor și coautor a peste 100 de lucrări publicate în țară și străinătate, susținute în congrese naționale și internaționale de specialitate, rezultatul unor îndelungate investigații și cercetări cu privire la reumatismul infantil și hepatita cronică la copil.

— Ce înseamnă pentru dv. dr. Virginia Russ, noua funcție în care ați fost numită?

— Mă obligă cel puțin întreit: față de îndatoririle complexe ce-mi revin în conducerea Ministerului, față de profesiunea mea de medic pe care *nu pot* și *nu trebuie* s-o abandonez și o datorie față de versantul uman căruia îi aparțin: femeile — o obligație cu implicații sociale și psihologice mai largi. Mă străduiesc să-mi îndeplinesc cu răspundere sarcinile care mi s-au încredințat, în primul rînd, pentru mine ca om, pentru conștiința mea civică, dar și pentru a reevidenția capacitatea și posibilitățile femeii de a conduce, de a rezolva cu competență problemele oricărui domeniu de activitate umană. Și cînd spun asta, concluzionez o observație făcută ani în șir asupra atîtor femei pe care le-am întîlnit prin intermediul profesiei și al funcțiilor avute.

un Prezent și un Viitor

În martie, numele FLOAREI BARBU intra în aria numelor cunoscute ale țării, în sfera oamenilor învestiți cu încrederea și respectul total al concetățenilor săi: a fost aleasă în Marea Adunare Națională. Iar în august, acel August de zile și sinteze istorice, la al X-lea Congres, a fost aleasă membră a Comitetului Central al Partidului. Floarea Barbu întruchipînd astfel un simbol: al afirmării omului în societatea noastră, al emancipării femeii, al democrației. În cîțiva ani, ascensiunea țărancei cooperatoare din comuna Cernetu, județul Teleorman privită din afară pare extraordinară. În 1961 promovată modest, șefă de echipă, în anul următor este brigadier, iar în 1966 președinta cooperativei agricole de producție. În acest timp a trăit intens, a învățat să conducă, a învățat să învețe — și-a completat școala generală de 8 ani, i-au devenit familiare și inseparabile cărțile, tratatele de agrotehnică — a învățat să cunoască și să înțeleagă oamenii.

— Ce calități trebuie să primeze la un conducător, tovarășă Floarea Barbu?

— Capacitatea de a organiza, puterea de a vedea în viitor, de a gîndi rapid și a lua hotărîri, de a stimula colectivul pe care îl conduce.

— Cu ce încheiați acest an, atît de deosebit pentru dv., și cu ce deschideți al 7-lea deceniu al secolului XX?

— Construim o seră, o seră modernă, care va fi totodată începutul termoficării în cooperativa noastră. Anul acesta am mai cumpărat două autocamioane, un tractor, o aerotermă pentru hala de păsări, ele semnificînd pentru noi un Prezent și un Viitor. Prezentul fiind puterea economică a cooperativei agricole din Cernetu, Viitorul: dezvoltarea ei modernă.

o teză de doctorat

În martie, ELENA JERCAN, lector universitar la catedra de chimie analitică (Facultatea de chimie) își susținea teza de doctorat despre «Studiul mobilității electroforetice a unor combinații complexe ale lantanidelor». În august, la numai cîteva luni, primise deja zeci de scrisori de la specialiști din R.F.G. Anglia, Franța. Tema, de foarte mare actualitate, o aplicare a cromotografiei, o foarte recentă metodă de lucru a chimiștilor analiști, suscitase un viu interes. A fost rugată să trimită tot ce a mai scris în legătură cu acest subiect.

— Vă gîndeați la un asemenea ecou?

— Nu la atare proporții.

— Cum i-ați primit?

— Cu uimire și emoție, dar, de ce să nu mărturisesc, și ca o răsplată. Mi-a fost foarte greu, e un domeniu puțin cunoscut la noi.

— V-a răpit probabil multe zile, nopți, luni, ani? Îi regretați?

— Răspunsul, oricare, afirmativ sau negativ, e riscant. Îl evit.

— Ați repeta experiența?

— Fără ezitare și probabil cu mai mult succes pentru că ar fi a doua oară...

toamnă bogată cu roadele unei vieți

Întîlnirea cu învățătoarea ELISABETA GLIGOR, de la Școala generală nr. 22 din Craiova, e deconcertantă. Aflînd că are 35 de ani de învățămînt și că se află la 2 ani înainte de pensie, surpriza e șocantă și admirativă. Vioiciunea din mișcări și din ochi aduce la suprafață o tinerețe sufletească autentică, o vivacitate temperamentală deosebită.

— Anul acesta vi s-a acordat titlul de «învățător emerit», o distincție de glorie pentru un dascăl. Ce sentiment ați încercat la primirea lui?

— De retrospecție și de toamnă bogată cu roadele unei vieți întregi de muncă. De activitate în mijlocul oamenilor și pentru ei, care mi-au adus mereu și mereu senzația

împlinirii, sentimentul solid că am pentru ce trăi, că merită să trăiești.

— Ce-ați pus atunci în slujba omului?

— Poate nu e mult dacă spun toată gîndirea și cunoștințele mele, dragostea mea pentru copii, moștenită de la două generații de învățători dinaintea mea — bunicul și tata au fost dascăli — și aș spune devotamentul pentru profesia mea și activitatea obștească.

— Ce înregistrează toamna succeselor dv.?

— Nu știu dacă sînt succese numărabile, nu știu dacă rămîn înscrise altundeva decît în memoria oamenilor și în inima elevilor mei.

— Și totuși vă aparțin primul abac pentru litere destinat copiilor din clasa I, studiul din «Revista de pedagogie», «Predarea oral-intuitivă a noțiunilor muzicale la clasele mici» — rodul a patru ani de cercetări și experimentări, care a îmbogățit metodica predării acestei discipline —, atîtea propuneri care s-au materializat în perfecționarea programelor școlare, lecțiile de metodică predate ani de-a rîndul la cursurile cu învățătorii necalificați, activitatea de lector în cadrul I.P.C.D.-ului.

— Toate aceste solicitări profesionale cît și cele obștești m-au ajutat să nu-mi simt vîrsta. Mai exact, am îmbătrînit fără să știu, ca arborii și poate am rodit ca și ei, rod folositor oamenilor.

al doilea mare premiu

Tînăra premiată alături de celebrul Adamo.

SILVIA MARCOVICI e cea mai tînără laureată din acest an a concursului de vioară «Marguerite Long-Jacques Thibaud», presti-

gioasă confruntare internațională a tinerelor talente. De data asta a 35 de tineri de 17 țări.

— Cine a obținut primul mare premiu?

— Nimeni.

— !?

— Președintele juriului a precizat că nu mi-a fost acordat din pricina... tinereții.

— Cum ați primit explicația?

— Avea dreptate. Ar fi fost periculos de tentant pentru seriozitatea și tenacitatea care mi se cer de-abia de acum încolo. Acest premiu, chiar suplimentat, de premiul special al Prințului de Monaco, și contractele care au urmat cu Filarmonica noastră sau cu altele din Franța, Luxemburg, Olanda, Belgia, Portugalia, Monte-Carlo nu este decît o rampă de lansare. De-abia de aici înainte va trebui să învăț să «urc» spre acel *«mare success»* al vieții mele.

o altă medalie de aur

Se dusese la Stuttgart nu pentru că ar fi bănuit ceva. Pur și simplu voia să cunoască Expoziția internațională de artizanat artistic, unde reprezenta, alături de alți patru artiști, arta decorativă românească. Se recomandase președintei juriului. A fost rugată să-și repete numele: «Ce aveți expus?» «Tapiserii», «Tapiserii?», președinta juriului se uitase oarecum insistent la ea. Au fost singurele «semne» care ar fi putut... Nu le luase în seamă. Surpriza cînd și-a auzit acolo strigat numele însoțit de medalia de aur a fost sincer neașteptată.

— E prima dv. recunoaștere internațională?

— Cînd aveam vreo 15 ani, la Bruxelles, la un concurs de desene de copii am mai primit un premiu... la vîrsta aceea nu gustam încă celebritatea.

— Dar acum?

ANA LUPAȘ din Cluj are azi 30 de ani.

— ...Nici acum. Dacă mi-ar fi spus cineva că o să obțin un premiu, nu l-aș fi crezut.

— Ce temă are tapiseria medaliată?

— Eu l-am numit covor zburător, e o temă cu zmei, nu de poveste, ci de joc, zmeul acela de hîrtie, jocul copiilor, care pentru mine e însă un zbor, o aspirație de depășire. V-ați jucat vreodată cu zmeii, ați fost atentă la momentul cînd zmeul se smucește, se desprinde de noi, la acel moment de trecere din material spre imaterial?

— Dorințe?

— Aș vrea să reușesc să leg numele meu de acel moment

școală românească de cosmetică

RALIȚA NICULESCU

OLGA TUDURI

LIA BOGOEVICI

Spunem prea mult? Nu credem. Succesul obținut de comunicările cosmeticienelor Ralița Niculescu, Olga Tudori, Lia Bogoevici la Congresul CIDESCO (Congresul internațional de estetică și cosmetică), ținut în iunie, o confirmă sau, dacă nu, o anunță.

De la tribuna congresului vienez, Ralița Niculescu a comunicat rezultatele uimitoare obținute de ea, Alexandra Gașparovici și Olga Tudori — folosind în tratamente vestitul și multilateralul Gerovital — într-o cercetare experiemntală întreprinsă în colaborare cu Institutul de geriatrie.

— Cum a fost primită cominicarea dv.?

— Cu viu interes, aplaudată. E pentru prima dată cînd se aplică gerovitalul în practica cosmetică, în tratamente. O specifică și scrisorile primite deja ca ecou din alte țări și în care ni se solicită preparatele.

Demonstrația: «individualizarea masajului după patru tipuri constituționale», e o concluzie proprie a Olgăi Tuduri.

— Ce anume v-a condus spre ea?

— Nevoia găsirii unei soluții împotriva standardizării, unilateralității masajului, același pentru toate tipurile de piele, ce se face nu numai la noi, ci și aiurea. Se cunoaște tratamentul școlii doamnei x sau y, dar nu un tratament în funcție de clientă.

Și, în sfîrșit, altă comunicare a Liei Bogoevici, «Flora României în aplicațiile cosmetice», care susține, de fapt, reîntoarcerea, mereu nouă însă, la binefacerile naturii.

Nu sîntem oare pe pragul a ceea ce s-ar putea numi școală românească de cosmetică?

CONDIȚIA FEMEII ÎN LUME

Condiția femeii, rolul ei de azi și de mîine într-o lume în continuă și dinamică înnoire, preocupă organizațiile feminine naționale și internaționale, organismele O.N.U. și guvernele a numeroase țări. Cronica mișcării feminine înscrie în 1969 două manifestări importante: Congresul mondial al femeilor și Seminarul european al O.N.U. de la Iași.

Congresul de la Helsinki

FORMUL MONDIAL AL FEMEILOR

Întrunit la Helsinki, frumoasa capitală a Finlandei, forumul mondial al femeilor — convocat de F.D.I.F. — a dezbătut, într-un larg și multilateral context, rolul lor în lumea actuală. Congresistele, atît de diferite ca orientare politică și filozofică, au fost unanime în aprecierea că femeile au devenit o forță, care poate influența în bine destinul popoarelor și al omenirii. Fapte și cifre elocvente au argumentat contribuția femeilor la prosperitatea materială și spirituală a fiecărui popor și a umanității în ansamblu. Congresul a făcut o amplă analiză a căilor prin care mișcarea mondială feminină, în colaborare cu alți factori, ar putea sprijini mai eficient conjugarea eforturilor consacrate emancipării și promovării

femeilor. Lucrările sale au fost dominate de ideea că problema feminină este o parte inseparabilă a luptei generale a popoarelor pentru progres social, libertate, independență, pace, colaborare și înțelegere între state. Mai mult ca oricînd, femeile doresc înseninarea atmosferei internaționale, încetarea cursei înarmărilor, lichidarea focarelor de război, un climat de siguranță pentru viața copiilor și a familiilor. Ele sînt convinse că numai în asemenea condiții își vor găsi rezolvare situațiile lor specifice, care diferă de la o țară la alta, de la o zonă a lumii la alta, în funcție de regim social-politic, factori economici, morali și tradiționali.

Delegația română, condusă de prof. ing. Suzana Gâdea, președinta Consiliului Național al Femeilor, a participat activ la desfășurarea lucrărilor Congresului mondial, precum și la Congresul Federației Democrate Internaționale a Femeilor — care a urmat după încheierea acestuia —, exprimîndu-și punctul de vedere asupra rolului femeii în lumea actuală, împărtășind experiența și preocupările noastre în cei 25 de ani de viață nouă, manifestîndu-și solidaritatea cu lupta femeilor de pretutindeni, împotriva imperialismului, pentru pace și independență națională, pentru drepturi și libertăți democratice.

STUDII CU UN LARG ECOU

O altă manifestare cu ecouri care vor stărui multă vreme este fără îndoială Seminarul european O.N.U., organizat în colaborare cu guvernul țării noastre la Iași. Timp de două săptămîni, sub președinția tovarășei Mia Groza, vicepreședintă a Consiliului Național al Femeilor, reprezentanții a 28 de țări europene au analizat «efectele tehnicii asupra vieții femeii». Preponderente sînt, bineînțeles, efectele pozitive, aceasta este concluzia lor. Industrializarea, urbanizarea, revoluția tehnică-științifică modifică profund condiția femeii, îi oferă posibilități optime de afirmare a capacității sale creative și de dezvoltare a personalității. Dar ar fi dăunător pentru evoluția condiției femeii — s-a atras atenția — să se considere că rolul ei în societate este incompatibil cu cel în familie. Găsirea soluțiilor care să permită îmbinarea lor armonioasă rămîne încă o problemă deschisă. De fapt acesta a fost terenul principal al confruntării opiniilor.

Seminarul de la Iași a propus o seamă de măsuri, care, luate în considerare de guverne și organizații guvernamentale, pot contribui la sporirea aportului adus de femei în viața societății. Este vorba de orientarea și pregătirea profesională, de modernizarea programelor de învățămînt, de educație profesională permanentă, de recalificare — impusă de rapida transformare a tehnologiilor și meseriilor. Potențialul de energie feminin poate fi pe deplin valorificat dacă aceste măsuri sînt urmate sau merg paralel cu dezvoltarea serviciilor sociale, care să faciliteze îndeplinirea obligațiilor familiale. În sfîrșit, nu mai puțin importantă este promovarea concepțiilor moderne fondate pe principiul egalității sexelor, în toate sferele vieții, inclusiv familie, cu alte cuvinte, modificarea psihologiei oamenilor.

DE CE LUCREAZĂ FEMEILE?

După datele Organizației Internaționale a Muncii, femeile constituie circa o treime din numărul total al salariaților din lume.

O amintire de la Iași

O tînără americană cu banderolă de doliu, semn de protest împotriva războiului din Vietnam.

Sociologii și economiștii prevăd o tendință de creștere a numărului femeilor în activitatea productivă determinată în primul rînd de dezvoltarea forțelor de producție, de creșterea necesităților societății. Acest fenomen are mari implicații asupra emancipării femeii. Multe femei recunosc azi că numai astfel li se deschide drumul către egalitate în societate și familie.

În numeroase țări, pentru marea majoritate a femeilor stimulentul principal al participării la producția socială este necesitatea economică. Printre muncitoare sînt multe văduve, mame singure, femei divorțate sau celibatare, într-un cuvînd susținătoare de familii. După datele oficiale, o cincime din femeile care lucrează în R.F.G. fac parte din această categorie.

Tinerele fete care sînt nevoite să-și abandoneze studiile și să muncească pentru a-și ajuta familiile constituie, de asemenea, un procentaj însemnat de muncitoare. În Marea Britanie, Elveția, Australia, 70% dintre fetele între 15 și 19 ani își cîștigă singure existența.

Un fenomen nou, caracteristic epocii noastre este prezența femeilor măritate în rîndurile populației active. Dacă în 1940 ele reprezentau o treime din femeile salariate, în 1961 formau mai bine de jumătate (55%).

În majoritatea țărilor din Asia, Africa și America Latină, femeile sînt ocupate în special în agricultură, artizanat, comerț și propria gospodărie. Prin munca lor aduc un aport considerabil la producția de bunuri materiale, dar continuă a fi cele mai oprimate. Pe plantațiile din Guatemala lucrează familii întregi, însă numai bărbatul, șeful familiei, este considerat muncitor și ca atare poate încheia contractul de muncă.

...CUM SÎNT REMUNERATE? DISCRIMINĂRILE ȘI PREJUDECĂȚILE N-AU DISPĂRUT

Îndelungata luptă a muncitoarelor și a opiniei publice mondiale pentru salariu egal la muncă egală a silit numeroase guverne să recunoască acest principiu. Convenția nr. 100 a O.I.M. era ratificată la începutul lui 1968 de 60 de țări.

Totuși, chiar într-o serie de state unde a fost oficial recunoscută, discriminarea în remunerarea muncii feminine continuă și azi. Este adevărat că sub presiunea muncitoarelor guvernul S.U.A. a adoptat în 1963 o lege asupra egalității salariilor. Dar această lege nu privește decît 7 milioane de femei și nu se aplică celor care lucrează în agricultură și în serviciile de prestări pentru populație, care concentrează aproape jumătate din numărul salariatelor. În Marea Britanie, după 80 de ani de luptă, a fost adoptat principiul «la muncă egală, salariu egal», dar numai pentru 1 800 000 de femei care lucrează în medicină, învățămînt, presă, radio, televiziune și posturi administrative.

În Japonia, salariul unei muncitoare constituie mai puțin de jumătate din cel al unui muncitor; în întreprinderile textile din Brazilia și Ecuador salariul zilnic al femeilor este de două ori inferior celui primit de bărbați. În Africa, conform concluziilor experților O.I.M., bazate pe informările oficiale furnizate de o serie de guverne

Muncitoarele din Paris demonstrînd pentru condiții mai bune de muncă.

(Maroc, Tunisia, Kenya, Uganda, Republica Malgașă) salariul unei femei constituie două treimi sau trei sferturi din salariul mediu al bărbaților.

Dacă nivelul mijlociu al salariilor femeilor este inferior celui al bărbaților, acest lucru se datorează și faptului că deseori ele sînt angajate în producție la munci mai puțin calificate sau ca mînă de lucru auxiliară.

În țările capitaliste, numărul fetelor înscrise în școli profesionale și tehnice este foarte mic în raport cu cel al băieților.

În țările socialiste există o preocupare deosebită pentru ridicarea calificării femeilor. În întreprinderi și instituții sînt organizate diverse forme de învățămînt pentru specializare și perfecționare profesională. Muncitoarele au posibilitatea să învețe la cursurile serale ale liceelor și facultăților.

«importante», «complexe», «delicate» iată adjectivele care se folosesc cînd se abordează problemele feminine, observa, puțin ironic, sociologul francez Evelyne Sullerot, referindu-se la faptul că aceste «importante», «complexe» și «delicate» situații sînt adeseori analizate prin optica bărbaților.

Ar fi simplu să afirmăm — spune ea — că progresul tehnic tinde să elimine efortul muscular și femeile sînt primele beneficiare. Este adevărat că civilizația vînătorilor de urși era mai grea decît civilizația «apăsării pe butoane». Problema nu-i însă atît de simplă. De ce? Pentru că *pe măsură ce se mecanizează un sector există tendința ca el să treacă din mîinile femeilor în cele ale bărbaților.* În textile, introducerea celor mai perfecționate mașini a fost urmată de licențierea muncitoarelor și crearea de posturi noi, mai tehnice, pentru bărbați. În Franța, în 6 ani au fost restrînse 86 000 de posturi feminine, în timp ce s-au creat 19 000 de posturi masculine (de maiștri și tehnicieni). În Italia 75 000 de femei și-au pierdut posturile. De ce nu sînt pregătite și femeile pentru munci mai tehnice, așa cum se procedează în industria textilă din Anglia? se întreabă Evelyne Sullerot.

Există tendința ca munca femeilor să se extindă în industria mecanică și electronică. În Anglia, 600 000 de femei sînt ocupate în aceste ramuri; în Franța procentul lor a crescut în 6 ani cu 75%, în R.F.G. în 15 ani cu 313%. Se face apel la dexteritatea și finețea mîinii de lucru

feminine, dar în general pentru munci de execuție, mai slab retribuite.

În Japonia, numeroase întreprinderi și instituții aplică sistemul «limitei de vîrstă», potrivit căruia femeile pot lucra numai pînă la 25 de ani. Cînd împlinesc această vîrstă, sînt concediate.

Cauza principală a nivelului inferior de calificare al femeilor muncitoare rămîne preponderența ideilor tradiționale asupra rolului lor. De aici o orientare profesională defectuoasă și o formare insuficientă, irealistă, arhaică. La aceasta ar mai fi de adăugat flagelul analfabetismului, care în multe țări cuprinde un procentaj însemnat de femei.

Procentul analfabeților în rîndurile populației din cîteva țări

	bărbați	femei
Brazilia	35,6%	42,8%
Indonezia	42,8%	70,4%
Liberia	86,1%	95,8%
Maroc	78,1%	94%

...ȘI TOTUȘI PROGRESUL FEMEII ESTE FORMIDABIL!

Dacă în trecutul nu prea îndepărtat, singurele profesiuni accesibile femeii erau de pedagog sau infirmieră, la ora actuală o femeie medic, jurist, inginer, fizician reprezintă un fapt natural.

Progresele sînt evidente mai ales în țările socialiste. În U.R.S.S. peste 7 milioane de femei sînt specialiste cu studii superioare și secundare speciale (58% din totalul specialiștilor). Un inginer din trei este o femeie, de asemenea un jurist din trei; din patru medici trei sînt femei. În Bulgaria femeile reprezintă 50% din totalul specialiștilor, în Cehoslovacia 45%. Situația este aproape aceeași în România, Ungaria, Polonia, R.D.G.

Există o tendință generală de creștere a numărului fetelor care frecventează școli superioare. Diferența între țările socialiste și alte state este însă evidentă în domeniul: instrucției tehnice superioare.

U.R.S.S.	34% fete / anul școlar 1967/68
România	19%
Polonia	16%
Cehoslovacia	15,9%
Ungaria	15%
Cuba	11%
S.U.A. } Anglia } Japonia }	1%

Iată de ce în țările capitaliste dezvoltate sînt puține femei ingineri și tehnicieni. În S.U.A. 0,5% din numărul inginerilor și 2% din cel al tehnicienilor, în Japonia 0,24% (din 338 000 ingineri, 800 sînt femei).

În țările africane, participarea femeilor la viața politică și socială a devenit o realitate.

ACCESUL FEMEII ÎN VIAȚA PUBLICĂ

Dacă în prezent lipsa de drepturi civile și politice constituie o excepție, o stare anacronică, un fenomen răspîndit este însă acela că femeile nu se folosesc din plin de drepturile acordate prin lege sau sînt împiedicate s-o facă. Un număr mare de factori — sociali, psihologici, juridici, culturali, economici — concură la această situație. Raportul secretarului general al Națiunilor Unite la cea de-a XVIII-a sesiune a Comisiei pentru condiția femeii remarca că «femeile alese sau numite în posturi de conducere sînt relativ

La unul din mitingurile din Zürich, unde s-a cerut reforma legislației elvețiene, care face din femeie o eternă minoră privată de drepturi.

rare». Acest fapt se observă în special în țările slab dezvoltate politic, economic și social, dar totodată și în unele țări capitaliste dezvoltate din punct de vedere economic. *Deși femeile constituie 53% din corpul electoral francez, ele formează o infimă minoritate în Adunarea Națională și Senat (1,6%). În legislatura actuală a Statelor Unite ale Americii, proporția femeilor este cea mai coborîtă din toată istoria țării (3% în Camera Reprezentanților), dar trebuie să semnalăm alegerea, pentru prima oară, a unei deputate negrese.*

Participarea femeilor la lupta pentru independență a țărilor recent eliberate a contribuit la recunoașterea dreptului lor de a interveni în viața publică. În Guineea, de exemplu, din 75 de deputați în Adunarea Națională, 20 sînt femei (27%), iar una este prim-vicepreședinte.

«Libertatea înseamnă drepturi civile și locuri de muncă» — spun acești demonstranți din S.U.A.

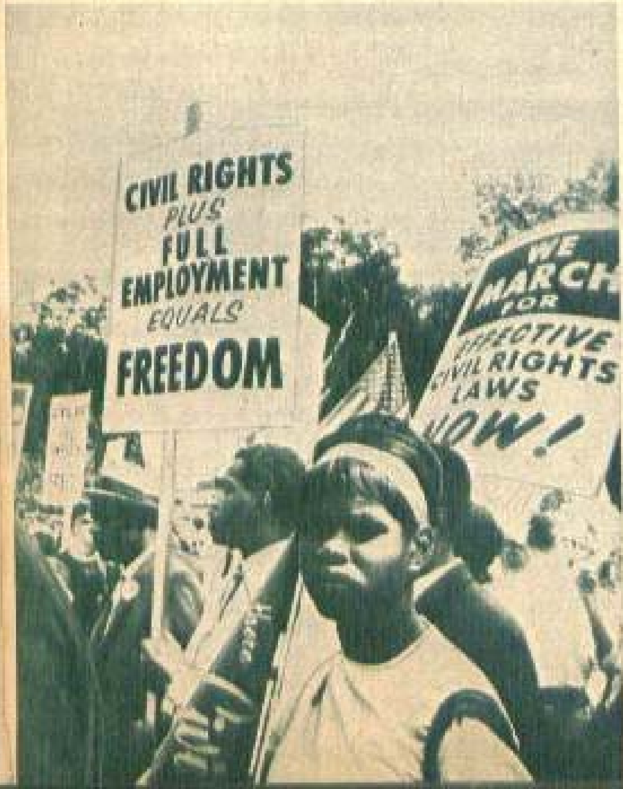

DE CÎND AU DREPT DE VOT FEMEILE?

- În epoca modernă, lupta pentru egalitatea femeii cu bărbatul datează din ultimele decenii ale secolului XVIII. Prima declarație asupra drepturilor femeii a fost dată în 1789, în timpul revoluției burgheze din Franța. Dreptul de vot a fost acordat femeilor franceze în 1944.

- Primele care au obținut dreptul de vot (în 1790) au fost femeile din statul Massachussets (S.U.A.). Un secol mai tîrziu mișcarea sufragetelor a reușit să obțină acest drept în Noua Zeelandă (1893), Australia (1902), Finlanda (1906) și în Norvegia (1913). El a fost generalizat în S.U.A. abia în 1920.

- Dreptul de vot pentru femei a fost acordat:
  Pînă în 1917 de 7 țări.
  Din 1917 pînă în 1944 de 34 de state (în unele cu restricții care practic îl anulau)
  După 1944 de 76 de țări

- La ora actuală femeile pot să aleagă și să fie alese în 114 țări din lume; în trei țări acest drept este limitat și în alte 8 le este refuzat.

ILEANA MĂGURĂ

în viziunea arhitectei sovietice ALEXANDRA PETRUŞKOVA:

CASA VIITORULUI

Fără bucătărie, cu servicii colective de spălătorie şi călcat, cu restaurante la fiecare etaj, cercuri de recreare şi biblioteci comune, cu bazin, sală de gimnastică, ambulator şi policlinică de bloc (un complex de 812 apartamente): într-un cuvînt, o casă în care să trăieşti eliberat de grijile casnice, izolat de ceilalţi şi împreună cu ei, pentru a-ţi închega un gen de viaţă cu adevărat nou.

Ideile arhitectei sovietice Alexandra Petruşkova au stîrnit multe discuţii între moscoviţi, iar realizarea lor este departe de a le pune capăt. Alexandra Petruşkova, femeie de vîrstă mijlocie, căsătorită cu un arhitect care lucrează în acelaşi birou cu ea şi îi este şef ierarhic, a avut ideea unui tip de locuinţe pe care partizanii concepţiei ei îl numesc «casa viitorului».

Obiectivul pe care şi l-a propus această Ioană d'Arc intelectuală — cum a numit-o un ziarist italian — este eliberarea de ceea ce ea numeşte «sclavia locuinţei». Fiindcă locuinţa obişnuită ne fură mult timp, mai ales nouă, femeilor, ne izolează de semenii noştri, dar nu ne ocroteşte, ne pune în situaţia să achiziţionăm tot felul de aparate electrocasnice, care în loc să ne slujească ne înrobesc. Considerînd că aşa stau lucrurile, arhitecta sovietică propune o locuinţă care să cadreze cu omul (şi mai cu seamă cu femeile) eliberat de oboseală, integrat într-o colectivitate armonioasă, stăpîn conştient al propriei sale sănătăţi fizice şi morale şi mai cu seamă voios, bine dispus şi activ.

Cine ar putea obiecta acestui ideal? Observaţia fundamentală făcută de Alexandra este că omul e liber în măsura în care poate dispune de timpul său. Dar viaţa aşa cum e organizată acum reduce draconic timpul liber. De unde putem să-l recuperăm? De la somn e imposibil, de la locul de muncă nici nu se pune chestiunea, iar dacă am «ciupi» la studiu şi lectură ne-am sărăci pe noi înşine. Răspunsul ei este categoric: acest timp trebuie să ni-l dea casa, adică să-l extragem din orele exagerat risipite cu îndeletnicirile casnice.

Sociologii au constatat că treburile domestice răpesc zilnic trei ore bărbatului şi 6 ore 40 de minute femeii. Desigur, acest timp care nu ne dă nici o satisfacţie, nu poate fi suprimat. Dar poate fi substanţial redus. Şi aşa s-a născut ideea de a revizui ideile asupra casei.

Acum această «casă a viitorului» există în cartierul Novoceremuşki din Moscova. Este un complex format din două mari clădiri de 26 etaje legate printr-un corp orizontal numit centrul social. Ne vom opri la acesta din urmă pentru a înţelege revoluţia săvîrşită în conceperea şi realizarea unui apartament. În acest corp central se află 12 unităţi: o sală de mese, o sală de utilitate universală, o grădină de iarnă care dă într-un foyer, un vestiar, un centru administrativ pentru serviciile casnice, un hotel, un club de artă şi literatură, precum şi încăperi pentru cluburile tehnice, gimnastică sportivă şi medicală, un centru de sănătate, cămin de copii, o seră, un bazin de înot. În zona exterioară dintre imobile, sînt diferite amenajări sportive.

În clădirile de locuit întîlnim la fiecare etaj: o sală de mese pentru locatarii etajului, o cameră de zi înzestrată cu televizor în culori, coafor, sală de lectură, bar şi biliard.

Vasăzică, lăsînd la o parte locul de muncă şi magazinele pentru tîrguieli, locatarii complexului au totul la îndemînă: chiar şi hotel pentru rude şi prieteni, chiar şi oxigenare botanică. Nu e nevoie nici măcar să ţii în casă îmbrăcămintea care nu este de sezon, fiindcă se poate depune în cabinele speciale de la fiecare etaj. În casă, deci, nu-ţi mai trebuie maşină de spălat, şifoniere încăpătoare şi diverse aparate electrocasnice, deoarece îţi sînt puse la dispoziţie şi respectiv depozitate de serviciul etajului. Iar aspectul cel mai revoluţionar care îl izbeşte pe vizitatorul unui astfel de apartament este faptul că nu mai e nevoie de bucătărie.

Apartamentele au mărimi diferite: de la garsonieră pînă la locuinţă pentru patru persoane şi două apartamente cu

Sufrageria de etaj are mese cu cîte douăsprezece locuri. Meniurile se întocmesc după sfatul medicului, și chiar se afirmă că bucătarul le face mai bune. Și-n plus gospodina economisește trei ore de muncă.

comunicare pentru familii mai numeroase.

Suprimarea bucătăriei a fost obiectul multor obiecțiuni. Alexandra Petrușkova e de părere că femeile sînt bucuroase să recupereze timpul cheltuit cu gătitul. De asemenea, faptul că un bucătar gătește în permanență pentru aceleași 70 persoane oferă garanția că va cunoaște și respecta gusturile fiecăruia.

De ce să renunțăm la aparatele electrice de menaj? au întrebat unii. Fiindcă acestea suferă o rapidă uzură morală și le schimbăm cînd încă funcționează bine, fiindcă au apărut altele mai perfecționate pe piață. Adoptînd utilizarea colectivă le vom utiliza extensiv și uzura morală va coincide cu cea reală.

Partizanii «casei viitorului» pun mare preț pe policlinica complexului, considerînd că astfel se realizează ideea «medicului de casă» la nivelul foarte înalt al unei aparaturi medicale moderne. Totodată aducerea la un loc a bucătăriei, policlinicii și amenajărilor de educație fizică și sport duce la crearea unui real și superior regim dietetic, medical și sportiv pentru toți locatarii.

Argumentele pro și contra continuă să se înfrunte făcînd din experiența concepută și realizată de Alexandra Petrușkova o aventură pasionantă care dacă nu este chiar «casa viitorului» însă pune cu certitudine un jalon original și de care se va ține seama pe calea spre «casa viitorului».

GETA DRĂGAN

Interiorul unui apartament. Zona-bucătărie (mașină de gătit, chiuvetă, un mic frigider și vitrină) este inclusă într-o nișă care se închide ca un dulap. Se poate face aici o cafea și... chiar un prînz special.

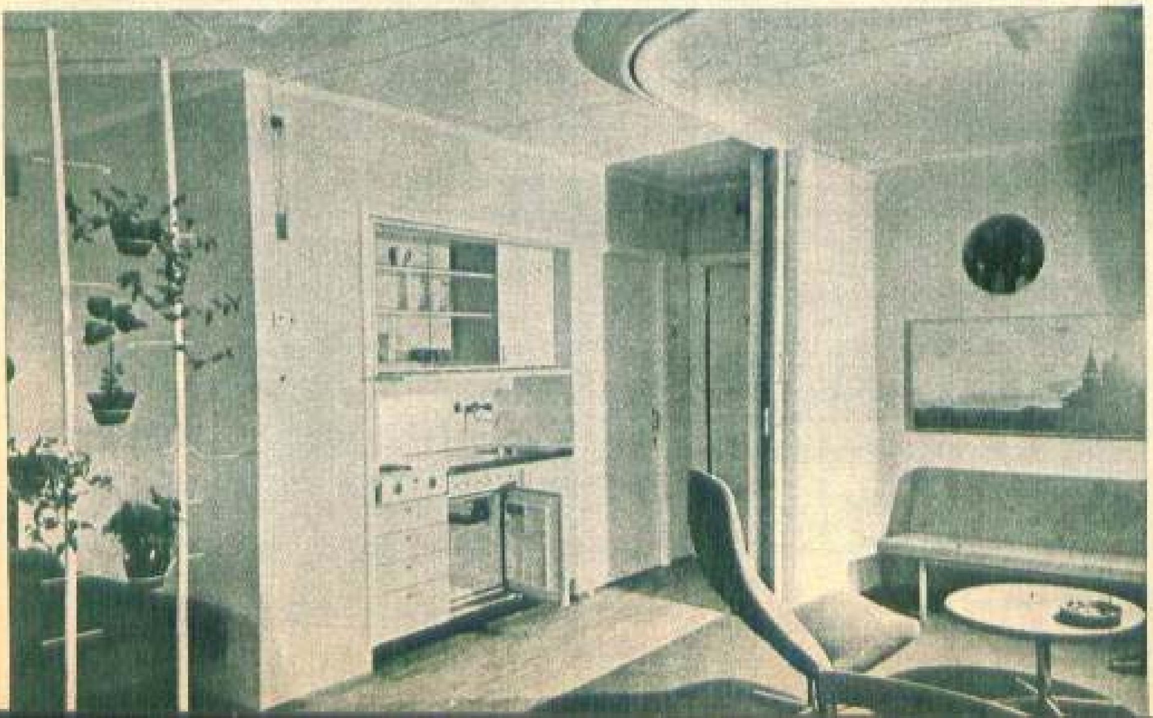

cutezanțe

Desigur, atunci cînd a fost vorba să se ilustreze curajul omului, dorința lui de a cerceta, de a cunoaște, istoria a reținut mai întîi numele lui Marco Polo, al lui Christofor Columb, Magellan, Cook... iar azi al lui Gagarin și Neil Armstrong.

Fără intenția de a corija istoria, trebuie adus însă un omagiu și femeilor care și-au cucerit celebritatea prin cutezanță, inteligență și o excepțională voință.

«LOGODNICA PRIMEJDIEI» — MARIE MARVINGT

Cu mult înaintea primului război mondial, ziarele au scris mult despre Marie Marvingt. Era supranumită «logodnica primejdiei» sau «femeia universală». Își merita numele. A făcut de toate, le-a încercat pe toate. S-a născut la 20 februarie 1875 și după 87 de ani, în plină activitate, moare la Nancy, orașul în care și-a luat prima licență. A fost o sportivă desăvîrșită. Excela în sporturile cele mai diferite: atletism, natație, gimnastică, alpinism, schi, bobsleigh, patinaj, yachting, tenis, tir, golf, scrimă la trei arme, călărie, ciclism, automobilism, aerostație, aviație. Chiar și în jiu-jitsu!

Și-a adjudecat 17 recorduri și titluri, a participat la Jocurile olimpice de la Paris din 1900, la mari tururi, cicliste (dintre care un tur al Franței). În 1903 s-a cățărat pe pereți alpini, ajutînd la stabilirea unei stațiuni geodezice pe Dintele Uriașului, și a cîștigat o competiție de escaladare la Buet. Avea 23 de concurenți; 20 au abandonat.

În 1906 a cîștigat traversarea Senei înot, pe 12,5 km, bătînd la un minut și zece secunde un record al englezului Kellermann.

În 1909, în balonul său «Étoile Filante», a condus un pasager de la Nancy în Olanda, apoi de aici în Anglia. Îngreunată de o violentă furtună de zăpadă, nacela a coborît de mai multe ori la nivelul Mării Nordului.

Eleva lui Latham, Marie Marvingt a fost una dintre primele aviatoare franceze. Brevetul ei, cu data de 8 noiembrie 1910, purta nr. 281.

Este unica femeie care a obținut brevetele de pilot pentru avion, aerostat, planor, hidroavion și elicopter (cu motor și reacție). În total, 900 de aterizări fără accident!

Marie Marvingt avea să fie prima pasageră a lui Roland Garros pentru celebrele lui loopinguri. Personalitate multilaterală, și-a impus numele și în ziaristică, în literatură, chiar și în teatru, jucînd în 1912 la «Théâtre aux Armées».

În 1948 Marie Marvingt primește Marele premiu internațional pentru literatură, iar în 1951 este decorată cu «Legiunea de onoare» La 80 de ani, în 1955, avea să-și ia brevetul de pilot de elicopter cu reacție. Un ziarist american îi ia un interviu și descoperă cu stupoare, la reîntoarcerea sa în Statele Unite, că era într-adevăr, așa cum îi spusese, a patra femeie înscrisă pentru o călătorie cu destinația Luna.

Singurul proiect pe care n-a mai putut să-l realizeze.

PRIMA MARE AVIATOARE — AMELIA EARHART

În 1926 se vorbea mult despre tentativele de traversare a Atlanticului. Nungesser și Coli pregăteau raidul nefericit al «Păsării albe». Amelia Earhart hotărî să realizeze ruta în sens invers. Dar un tînăr pilot, Charles Lindbergh, i-a luat-o înainte. La 22 mai 1927, el aterizǎ învingător la Le Bourget. Amelia trebui să se resemneze: n-a fost prima care să deschidă ruta aeriană peste Atlantic. Barem să fie prima femeie care s-o străbată. Autoritățile americane s-au opus însă să plece singură. A trebuit să se lase însoțită de doi vechi prieteni, aviatori și ei: Stultz și Gordon.

Plecată din Terra Nova, a aterizat la 17 iunie 1928 la Llanely, în Țara Galilor, după ce a stră-

feminine

bătut 3 400 km. Amelia a trebuit să aștepte încă patru ani pînă să efectueze zborul singură, cînd a realizat raidul Terra Nova—Irlanda.

Londra, apoi Parisul au primit-o triumfal. A fost distinsă cu titlul de Cavaler al «Legiunii de onoare». Și-a mărit apoi popularitatea întreprinzînd un tur al lumii de 53 000 km în etape mici.

La 1 iulie 1937, pilotîndu-și avionul și avînd ca navigant pe Frederick J. Noonan, Amelia Earhart a plecat într-o etapă de 4 000 km peste Pacific, între Noua Guinee și insulele Howard. De atunci n-a mai fost văzută niciodată!

PRIMA EXPLORATOARE A TIBETULUI — ALEXANDRA DAVID-NEEL

Născută în Touraine, crescută la Paris, Alexandra David-Neel hotărî de foarte tînără să viziteze cele mai misterioase țări. Pentru acest motiv a studiat sanscrita, tibetana, chineza...

În 1910, la vîrsta de 42 de ani, cînd atîtea femei se consideră bătrîne și se pregătesc pentru o viață liniștită, Alexandra cere Ministerului Instrucțiunii Publice să fie trimisă cu o misiune în India.

«Mă voi întoarce într-un an și jumătate» — promise soțului ei, unul dintre directorii căilor ferate tunisiene.

Dar absența ei a durat 14 ani. A pătruns tot mai adînc în interiorul Tibetului cu scopul de a cunoaște mai bine viața poporului de aici. Era hotărîtă să intre în Lhassa, orașul interzis. A fost, de altfel, prima femeie care a pătruns

acolo, însă după o foarte lungă călătorie. A fost mai întîi în Sikkim, apoi în Nepal, în India, în Birmania, în Japonia.

Reîntoarsă în 1925 în Franța, Alexandra David-Neel cunoscu, cu descrierea numeroaselor sale aventuri, un mare succes literar.

A continuat să călătorească în Europa și America pentru ca la 67 de ani, în 1936, să pornească iar într-un nou periplu spre Himalaia — «buricul pămîntului». Această călătorie a durat alți 10 ani. Obosită, s-a retras la Digne, unde s-a stins. Proprietății sale de aici i-a dat numele de «Samten Dzong», ceea ce înseamnă «Fortul meditației.»

O NAVIGATOARE SOLITARĂ PE ATLANTIC — ANN DAVISON

În primăvara anului 1949, o tînără pereche britanică, Ann și Frank Davison, încerca traversarea Atlanticului de la est spre vest

pe un mic velier. Prins de o groaznică furtună în largul apelor, în dreptul capului Portland, vasul se scufundă și Frank se înecă.

Salvată, Ann Davison jură să-și răzbune soțul, îmblînzind singură acest ocean, care i l-a răpit.

Experiența sa marinărească era nulă sau aproape nulă atunci cînd a făcut acest legămînt. Pentru a-l îndeplini, a consacrat mai multe luni navigării pe un vas de 6 m în apele de la Lancashire, apoi alte luni ca să studieze orientarea celestă. În același timp a muncit din greu să cîștige banii necesari cumpărării unui vas. După multe căutări a cumpărat micul cuter «Bermuda». L-a vopsit în alb, după ce l-a dotat cu un motor auxiliar și după ce i-a înălțat bordul.

La 18 mai 1953, «Felicity Ann» părăsește portul Plymouth în direcția sud-vest.

La 20 noiembrie, după ce a petrecut 65 de zile pe mare, Ann Davison s-a lansat în marea aventură a traversării Atlanticului. Și-a luat provizii pentru opt săptămîni. În tot timpul acestei călătorii, care a durat alte 65 de zile, a îndurat furtuni înspăimîntătoare. Dar și un «calm plat», cum spun marinarii, de 23 de zile, lungi și calde, în care n-a avut alte resurse pentru a scăpa de tentația de a se scălda în apele mișunînd de rechini decît să se refugieze în cabină și, în așteptarea vîntului, să gătească, să cîrpească, să repare, să asculte radioul, să doarmă sau să citească și să recitească broșurica deprimantă «Cum să supraviețuim pe mare.»

La 5 ianuarie 1954, în sfîrșit, vîntul s-a pornit și a reușit să facă în medie 90 de mile pe zi.

La 18 ianuarie zărea pămîntul: era insula Barbados. A încercat același sentiment ca și Christofor Columb cînd a descoperit America. La acest sentiment s-a adăugat un altul: și-a răzbunat soțul, învingînd Atlanticul!

«FEMEIA CEA MAI ÎNALTĂ DIN LUME» — CLAUDE KOGAN

Era foarte scundă, nu depășea 1,50 m înălțime și 45 kg. Era totuși «femeia cea mai înaltă din lume» atunci cînd și-a găsit moartea, la 5 octombrie 1959, la Cho-Oyu, la 7 500 m înălțime, în Himalaia, împreună cu Claudine Van der Stratten.

Titlul de «femeia cea mai înaltă din lume» Claude Kogan îl cucerise în iunie 1954 pe același pisc himalaian al masivului Gavrishankar. S-a cățărat pînă la 7 730 m cu o echipă elvețiană condusă de Raymond Lambert.

Claude Troullet s-a născut la 21 februarie 1919 la Paris. Tatăl ei ținea un garaj. Se despărțise de soția sa cînd Claude era încă copil. Fetița își urmă mama la Bruxelles. Acolo învăță croitoria. Credea că va fi toată viața proprietara unui atelier de confecționat costume de baie și articole din piele de căprioară.

În 1944 Claude se căsători cu Georges Kogan, a cărui mare pasiune era muntele. (El a murit în 1951 datorită unei hemoragii stomacale, urmare a unei căderi pe Alpamayo, în Anzii Cordilieri.)

După ce făcu o adevărată școală de escaladare și apoi de schi cu soțul ei, Claude Kogan deveni o alpinistă desăvîrșită: avea să facă ascensiunile cele mai dificile, uneori în capul corzii, în Alpi și în Dolomiți, înainte de a lua parte la expediția franco-belgiană de pe Alpamayo, în Peru, la peste 6 000 m înălțime.

Puțin după aceea, i s-a propus să se alăture unei expediții în Himalaia. Mai întîi, pentru a aduce un omagiu soțului, plecă să învingă, în compania lui Bernard Pierre, piscul andin Salcantaray, pe care Georges dorise să-l cucerească. În vîrf, înfipse în zăpadă un portret al lui Kogan.

În iunie 1954, împreună cu alți trei alpiniști, doi ghizi indieni, doi șerpași și o sută de culii, Claude Kogan atacă victorios Nun Kum, un vîrf de 7 135 m în Cașmir.

Neînduplecată, pleca din nou cu expediția elvețiană spre Cho-Oyu și cuceri aici, cu 7 730 m, un nou record de altitudine. Dar visa să fie prima femeie din lume care să depășească 8 000 m!

În 1957 se pregăti pentru această ascensiune de 8 000 m urcînd munții Groenlandei, apoi pe Elbrus. Iar în anul următor închegă o echipă în întregime feminină și se întoarse pe Cho-Oyu.

12 femei se pregăteau pentru tentativa acestei teribile ascensiuni. Curajoasele femei,

plecate din Katmandu la 21 august 1959 cu cîteva zeci de șerpași, purtînd cele trei tone și jumătate de alimente și materiale, n-au putut atinge vîrful. Primele au trebuit să fie readuse la tabăra de bază, la 5 600 m, victime ale răului de înălțime. Apoi o șerpașă, tot din echipă, căzu în gol; o alta fu rănită de o piatră; unei a treia îi degerară mîinile.

În ziua următoare, Claude, Claudine și purtătoarea Ang Norb atacară creasta stîncoasă terminală, după ce făcură tabără la 7 500 m. Coechipierii le-au așteptat zadarnic. Himalaia le-a păstrat în ghețurile sale veșnice.

FEMEIA CELOR DOI POLI — CHRISTIANE GILLET

«Expedițiile polare franceze» au ținut noutatea secret: inginerul-șef Christiane Gillet, licențiată a Școlii politehnice feminine, pleca în noiembrie 1968 în Țara Adelaidei fără să fie observată de ziariști.

Christiane Gillet este la «Expés» singura femeie. Misiunea sa în Țara Adelaidei constă

în controlarea instalațiilor bazei arctice franceze. Ea este singura femeie din lume care a debarcat pe continentul antarctic și poate fi considerată, de asemenea, prima care a trăit la cele două cercuri polare.

Un record pentru care nu simte nici un fel de vanitate.

B. TOMA

*

BĪNH *înseamnă* PACE

Numele pe care părinţii îl dau copiilor în Vietnam evocă primăvara, florile, aurora, fericirea. Delicata imagine poetică a prenumelor vietnameze conţine totdeauna şi un sens mai adînc. Binh în limba vietnameză înseamnă pace. Dar de cînd s-a născut Nguyen Thi Binh, ministrul de externe în guvernul revoluţionar provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud, ţara ei nu a cunoscut decît jugul colonialist şi războiul împotriva cotropitorilor străini — japonezi, francezi şi acum americani. De aceea, încă din adolescenţă, pentru Binh viaţa a fost numai o luptă fără răgaz, ca şi istoria poporului ei, atît de încercat, ca şi tradiţia familiei din care se trage. Bunicul ei, Pan Sen Truh, a fost un patriot luminat care a înfruntat cu curaj represiunea colonialiştilor francezi: ocna şi apoi exilul. Acelaşi curaj a arătat şi Binh cînd tînăra studentă a fost arestată de autorităţile coloniale. Supusă torturii, ea îndură supliciul apei, dar nu se încovoaie în faţa asupritorilor. Nici un moment nu încetează lupta. Căsătorită, mamă a doi copii, Binh duce neabătută misiunea pe care şi-a asumat-o, ceea ce o sileşte să se afle cea mai mare parte din timp departe de soţul ei şi fetiţele ei.

«Noi, vietnamezii, sîntem cu toţii obişnuiţi cu despărţirile lungi», declară ea cu simplitate unei ziariste de la revista italiană «Noi Donne» în perioada în care conducea delegaţia Frontului Naţional de Eliberare a Vietnamului de Sud la Conferinţa tripartită

de la Paris. Orice femeie și mai ales orice mamă simte cîtă abnegație și tărie sufletească respiră aceste cuvinte punînd în lumină imensa energie morală a poporului vietnamez, a femeilor lui. Numai o neînfrîntă forță sufletească unită cu certitudinea în dreptatea cauzei sale explică fermitatea vitejească a poporului vietnamez, care de atîția ani ține piept agresiunii americane, repurtînd mari succese.

«Agresorii au fost bătuți atît în Vietnamul de Nord cît și în cel de Sud, atît din punct de vedere politic, cît și militar, a spus Nguyen Thi Binh ziaristei de care aminteam mai sus. Dar pacea nu a venit, nici nu e încă pe cale de a veni. În Sud încă nu e pace și dacă nu vom lupta nici nu va fi». Și a adăugat: «Noi sîntem cei dintîi care dorim pace după 20 de ani de război. Desigur că nu dorim război. Dar vrem o pace adevărată, autentică, și nu o pace care să ne încovoaie și să ne înrobească. De aceea, cuvîntul de ordine adresat tuturor luptătorilor noștri este: Fiți vigilenți, continuați lupta».

Figură reprezentativă a Vietnamului luptător, a eroicelor femei vietnameze, Nguyen Thi Binh exprimă, prin viața și întreaga ei activitate, voința neînfrîntă a unui popor de a zdrobi agresiunea imperialistă, de a cuceri pacea și a-și dobîndi independența și unitatea națională.

ILEANA TINCU

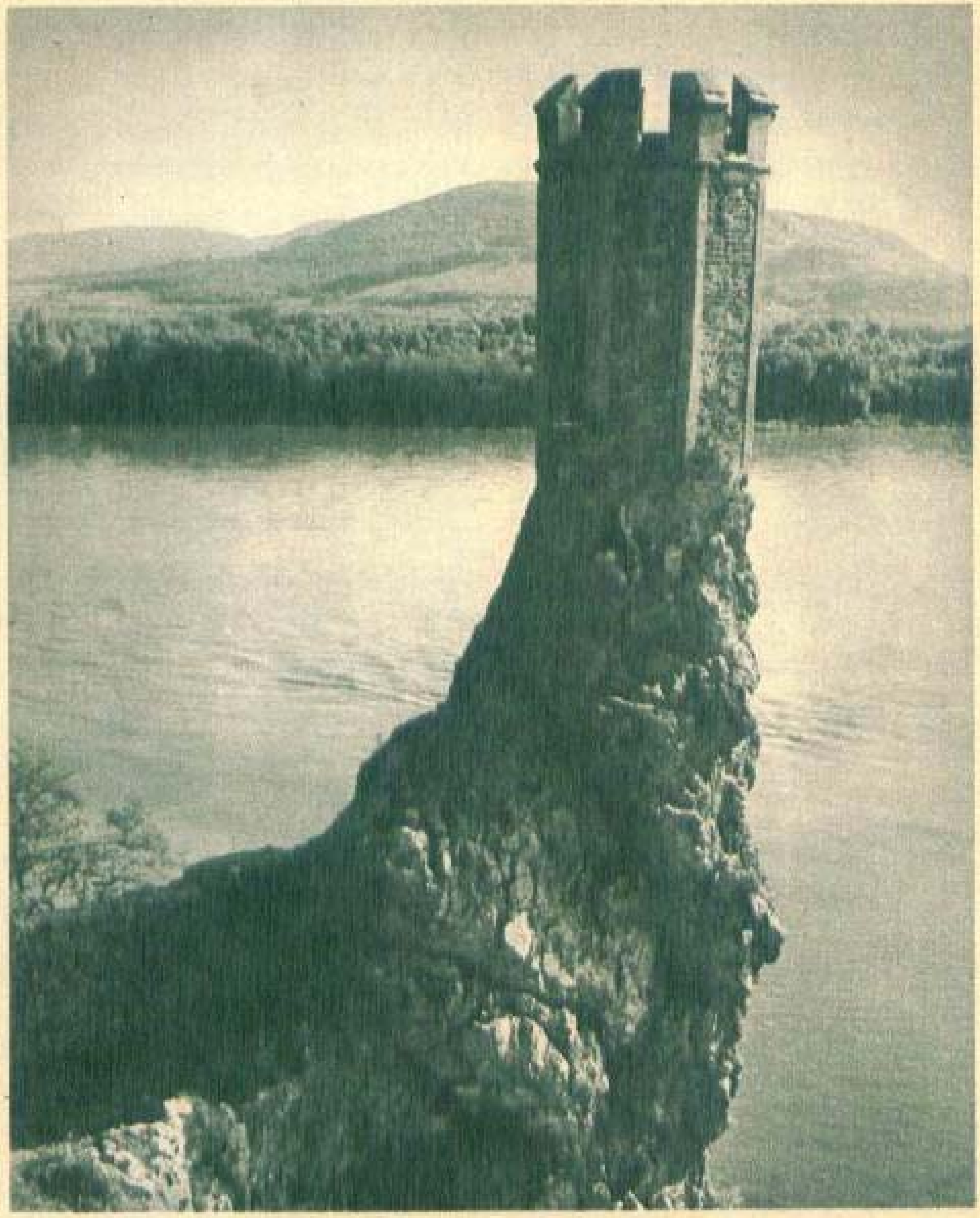

IMAGINI DIN SLOVACIA

Un «castel» pe marginea unei ape ușor tulburate. Cine a trecut peste acea apă știe și legenda care a născut stînca și imaginația febrilă a celui care a construit castelul. Ca și o frîntură de imagine a orașului Bratislava, cu turle ciudate, cu acoperișuri pe care calcă norii. O fată făcînd o piruetă spre zîmbetul momentan, ușor nefiresc al altora două, o apă, un castel pe vîrful unei stînci și un oraș de piatră în care oamenii trăiesc.

Acești trei martori, trei vederi ale artistului fotograf Fero Spačil din Cehoslovacia, sînt trei știri despre o lume.

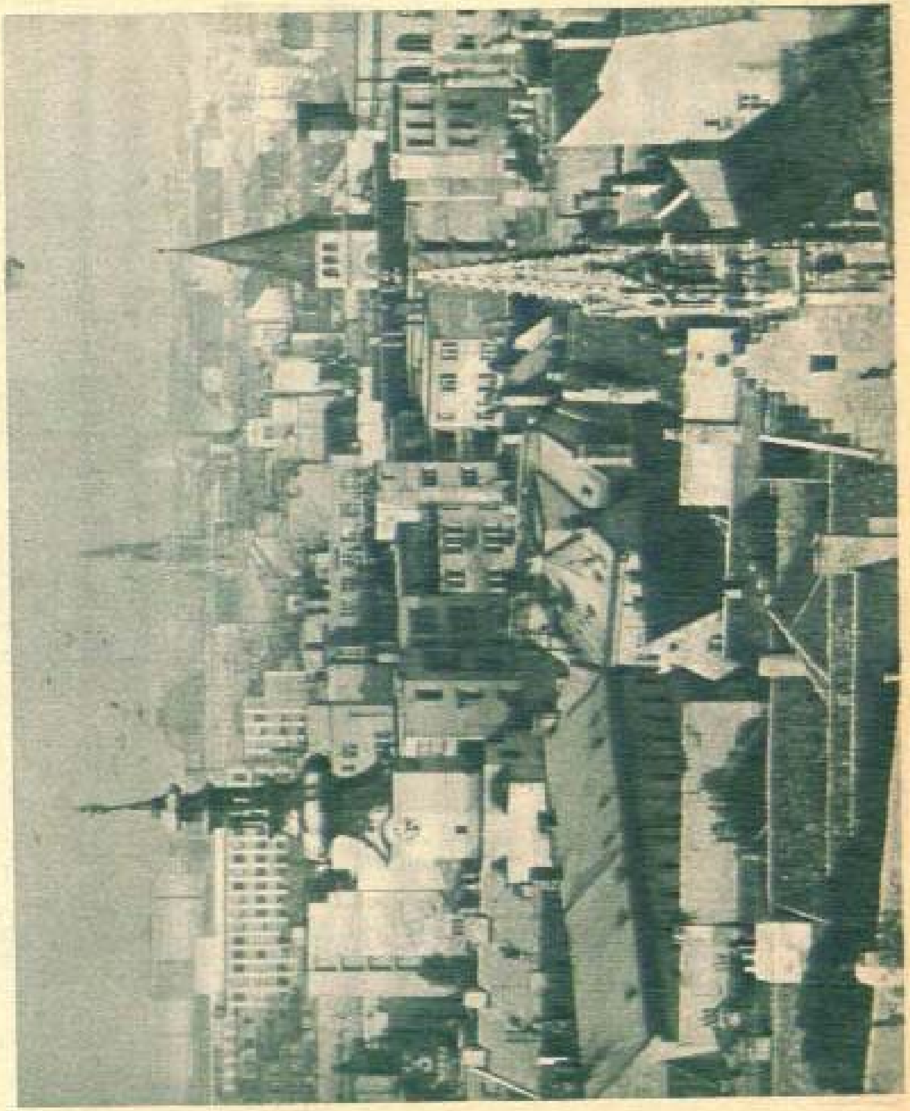

TOATE INIMILE CARE AU BĂTUT ÎN SPATIU

Din noiembrie 1957, cînd Laika, cîinele pionier trimis de Uniunea Sovietică în spațiul cosmic, a inaugurat seria zborurilor spațiale, mai multe zeci de oameni și animale au trăit în condiții extraterestre. Cei 12 ani scurși de atunci au produs o nouă serie de eroi. Eroi pe care i-am pierdut într-un spațiu fantastic al imaginației noastre. Dar pe care febrila gîndire a celor care scriu romane vizionare ni-i poate recupera și învia prin reamintirea lor. Și eroi despre care știm totul acum, eroi care trăiesc supraviețuind nimbului lor și care dau înțeles nou cuvîntului «erou». Vi-i prezentăm mai jos, cu data la care au efectuat primul lor zbor orbital. Lista nu include șoriceii și cîinii care au stat în spațiu numai cîteva minute și nici animalele care au executat zboruri suborbitale. Și nici frica sau înaintarea lor, disperarea sau extazul la vederea lumii necunoscute de noi, nici emoția de nedescris care s-a pierdut în imensitatea lumii.

5 6 7 8 9
15 16 17 18 19
23 24 25 26
31 32 33 34 35
41 42 43 44 45

1) Cîinele Laika — «Sputnik»-2 — 3 noiembrie 1957; 2) Cîinele Belka — nava spațială nr 2 — 19 august 1960; 3) Cîinele Strelka — nava spațială nr. 2 — 19 august 1960; 4) Cîinii Pciolka și Mușka — navą spațială nr. 3 — 1 decembrie 1960; 5) Cîinele Cernușka — nava spațială nr. 4 — 9 martie 1961; 6) Cîinele Zvezdocika — nava spațială nr. 5 — 25 martie 1961; 7) Iuri Gagarin — nava «Vostok»-1 — 12 aprilie 1961; 8) Gherman Titov — nava «Vostok»-2 — 6 august 1961; 9) Cimpanzeul Enos — nava «Mercury»-2 — 29 noiembrie 1961; 10) John Glenn — nava «Friendschip»-7 — 20 februarie 1962; 11) Scott Carpanter — nava «Aurora»-7 — 24 mai 1962; 12) Andrian Nikolaev — nava «Vostok»-3 — 11 august 1962; 13) Pavel Popovici — nava «Vostok»-4 — 12 august 1962; 14) Walter Schirra — nava «Sigma»-7 — 3 octombrie 1962; 15) Gordon Cooper — nava «Faith»-7 — 15 mai 1963 16) Valeri Bîkovski — nava «Vostok»-5 — 14 iunie 1963; 17) Valentina Tereșkova — nava «Vostok»-6 — 16 iunie 1963; 18) Vladimir Komarov — nava «Voshod»-1 — 12 octombrie 1964; 19) Boris Egorov — nava «Voshod»-1 — 12 octombrie 1964; 20) Konstantin Feoktistov — nava «Voshod»-1 — 12 octombrie 1964; 21) Pavel Beliaev și Alexei Leonov — nava «Voshod»-2 — 18 martie 1965; 22) Virgil Grissom și John Young — nava «Gemini»-3 — 23 martie 1965; 23) James McDivitt — nava «Gemini»-4 — 3 iunie 1965; 24) Edward White

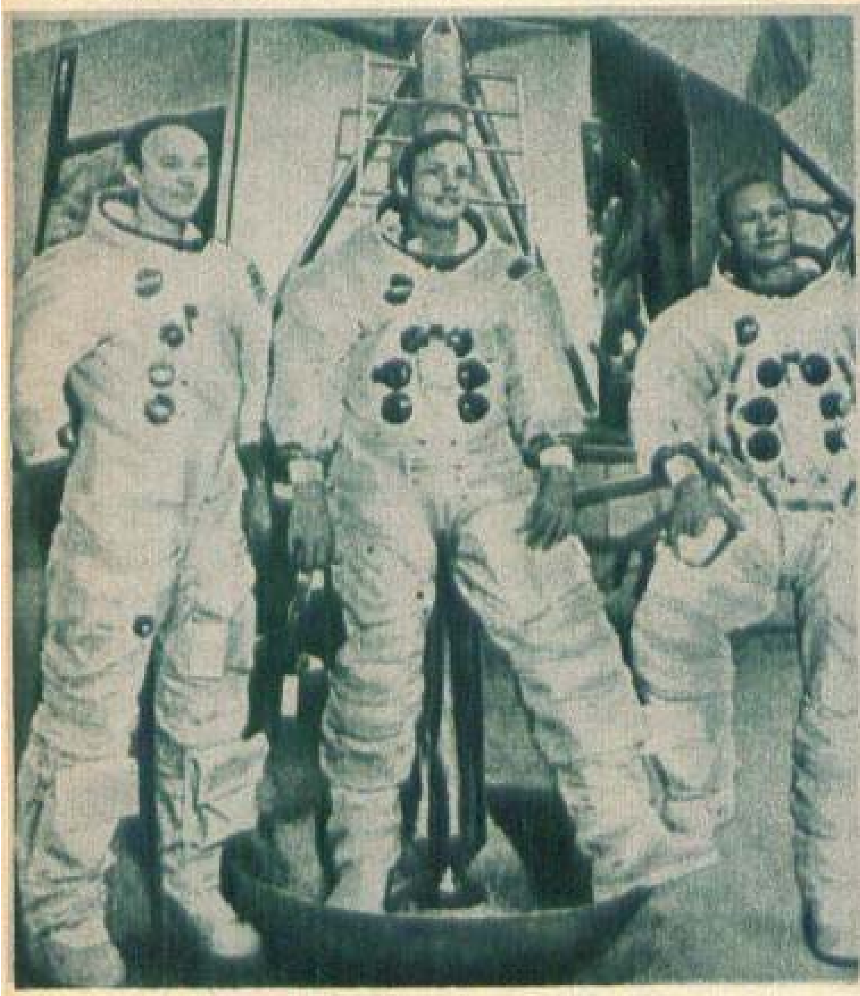

Echipajul navei spațiale «Apollo»-11, care a realizat epocalul zbor spre Lună: Michael Collins, Neil Armstrong și Edwin Aldrin (ultimii doi au pășit pe Lună pentru prima oară în istoria speciei umane).

Gheorghi Șonin și Valerii Kubasov, pe nava «Soiuz»-6 (11 octombrie 1969), Anatoli Filipcenko, Vladislav Volkov și Viktor Gorbatko, pe nava «Soiuz»-7 (12 octombrie 1969) și Vladimir Șatalov și Alexei Eliseev, pe nava «Soiuz»-8 (13 octombrie 1969), care au realizat pentru prima dată zborul în grup a trei nave pilotate.

— nava «Gemini»-4 — 3 iunie 1965; 25) Charles Conrad — nava «Gemini»-5 — 21 august 1965; 26) James Lovell — nava «Gemini»-7 — 4 decembrie 1965; 27) Frank Borman — nava «Gemini»-7 — 4 decembrie 1965; 28) Thomas Stafford — nava «Gemini»-6 — 15 decembrie 1965; 29) Cîinele Veterok și Cîinele Ugoliok — nava «Cosmos»-110 — 22 februarie 1966; 30) Neil Armstrong — nava «Gemini»-8 — 16 martie 1966; 31) David Scott — nava «Gemini»-8 — 16 martie 1966; 32) Eugene Cernan — nava «Gemini»-9 — 3 iunie 1966; 33) Michael Collins — nava «Gemini»-10 — 18 iulie 1966; 34) Richard Gordon — nava «Gemini»-11 — 12 septembrie 1966; 35) Edwin Aldrin — nava «Gemini»-12 — 11 noiembrie 1966; 36) Broaște țestoase — nava «Zond»-5 — 15 septembrie 1968; 37) Donn Eisele — nava «Apollo»-7 — 11 octombrie 1968; 38) Walter Cunningham — nava «Apollo»-7 — 11 octombrie 1968; 39) Gheorghi Beregovoi — nava «Soiuz»-3 — 26 octombrie 1968; 40) William Anders — nava «Apollo»-8 — 21 decembrie 1968; 41) Vladimir Șatalov — nava «Soiuz»-4 — 14 ianuarie 1969; 42) Boris Volînov — nava «Soiuz»-5 — 15 ianuarie 1969; 43) Evgheni Krunov — nava «Soiuz»-5 — 15 ianuarie 1969; 44) Alexei Eliseev — nava «Soiuz»-5 — 15 ianuarie 1969; 45) Russell Schweickart — nava «Apollo»-9; — 3 martie 1969.

Paginile noastre cuprind evenimentele petrecute pînă la data tipăririi almanahului.

itinerar balcanic

Vestitul pod Galata din Istanbul

PUNTE DE OȚEL PESTE BOSFOR

Aflat la Istanbul, ai posibilitatea să constați că vechiul vis de a lega cele două țărmuri ale orașului și, în felul acesta, Europa de Asia, printr-un pod peste Bosfor, este pe cale de a deveni realitate... Și iată-ne la cîțiva kilometri în afara orașului, în cartierul Ortaköy, locul unde se îngustează cel mai mult Bosforul și de unde va porni peste ape, pînă la malul asiatic, în cartierul Bayler-bey, marele pod, ce se anunță a fi al patrulea ca mărime în Europa și al optulea în lume. Șantierul marii construcții este în plină formare. Convoaie de autobasculante, uzine întregi volante se deplasează din cele mai răspîndite colțuri ale Turciei. Principalele meserii, specifice unei atare construcții, au început să asambleze treptat corpul constructorilor, format în bună parte din muncitori și ingineri turci.

O discuție cu Erem Günes, o femeie ageră și pricepută, unul dintre inginerii principali ai construcției, este pe deplin edificatoare. A-

flăm că în timpurile moderne prima încercare serioasă de a construi un pod care să traverseze Bosforul a fost făcută în 1956, cînd o firmă americană a pregătit un proiect îndrăzneț, dar care n-a putut fi executat din cauza lipsei de mijloace financiare. Ideea și-a făcut loc însă treptat. Actualul guvern al premierului Demirel, inginer de profesie, a reușit să includă construirea podului de peste Bosfor în cel de-al doilea plan cincinal al Turciei.

Evident, ne-am interesat îndeaproape de o problemă ce suscită mult interes: cum va arăta acest pod. O firmă britanică a schițat proiectul și planurile podului, care va fi suspendat și va avea o lungime (inclusiv ancorarea în teren) de 1 400 de metri și înălțimea de la nivelul mării de 64 de metri. Podul urmează să fie dat în folosință la sfîrșitul anului 1972.

Aflat pe șantierul în curs de formare, ne putem da mai bine seama de foloasele podului peste Bosfor, care va uni malurile european și asiatic ale strîmtorii Bosfor, cale maritimă lungă de 29 de kilometri ce leagă Marea Neagră de Marea de Marmara. Din cei 2,5 milioane de locuitori ai orașului, aproximativ 700 000 trăiesc pe țărmul asiatic, iar restul pe cel european. Mulți dintre aceștia trec zilnic pe țărmul european, unde se află principalul centru de afaceri al orașului. În prezent, aproximativ 250 000 de persoane și 10 000 de vehicule traversează în fiecare zi Bosforul în bărci, pe pontoane, cu ferry—boat-ul. S-a considerat apoi că pentru automobiliști, care deseori stau la cozi interminabile în fața cheiurilor ferry-boat-urilor, și în mod special pentru camioanele care transportă mărfuri, podul — cu cele 6 benzi de circulație — va fi de mare folos, el fiind legat în mod direct de principalele căi de acces spre cele două părți ale orașului și de șoselele ce traversează prin acest punct cele două continente.

O mulțime de curioși vin zilnic să urmărească mersul lucrărilor. Dar nu toți cei aflați pe aici sînt simpli curioși. Avem prilejul să întîlnim pe renumita artistă de cinema Pervin Par, care vizitează locurile unde va turna într-un nou film turcesc dedicat podului. ...Artista l-a cunoscut pe bucureșteni în 1968, în «Zilele filmului turc».

— Impresii despre București?

— Un oraș frumos, cu o arhitectură impresionantă, cu săli de spectacole bine întreținute... Bucureștenii ca spectatori — obiectivi și calzi, ca gazde — simpatici și atrăgători...

OMNIPREZENȚA ȘCOLII

Dealuri și serpentine lungi, văi leneșe, neîntrerupte, cu apa cristalină, firave cefe de cremene izbucnite spre înălțimi, într-un cuvînt natura din peisajul bulgar a dimensionat nu numai cadrul, nu numai trandafirii — parfum și carte de vizită a acestei țări —, dar și case și străzi, și piețe și parcuri, dispuse policrom și meșteșugit în desenul unui unic covor.

Întocmai ca în remarca lui Nicolae Iorga — albastrul, culoarea, domină pretutindeni. Albastrul cerului nestăvilit, umbra albastră a vegetalelor, revărsată abundent din toate părțile, albastrul de pe frontispicii, din stampe, picturi și simple ilustrate; acestora li se adaugă albastrul legendelor, în care celebrele «piese de aur» de pe muntele Vitoșa, pavăză de cremene a Sofiei, sînt întemeiate de secole din lacrimile unei fecioare îndrăgostite, cu ochii azurii, iar rîul Marița, care brăzdează Plovdivul, izvorăște din plînsul Rodopei, despărțită de dragostea lui Orfeu.

Dar peisajul uman? Albastre sînt și uniformele școlarilor, ale elevilor, și portul folosit cu precădere de către studenți. Între atîtea aspecte inedite ce te încîntă, întîlnirea cu școala bulgară îți oferă mari satisfacții. În țara vecină și prietenă muzeele reamintesc pios de ctitorii învățămîntului, de primii pași făcuți cu secole în urmă pentru fundamentarea culturii naționale: pretutindeni oamenii se mîndresc cu tradițiile școlare și construcțiile din ultimele decenii; specialiștii îți vorbesc despre preocupările lor actuale pentru perfecționarea învățămîntului. Cu alte cuvinte, școala e omniprezentă în peisajul culturii.

Am avut prilejul să vizităm Institutul superior de agricultură «V. Kolarov» din Plovdiv, terminat cu puțină vreme în urmă. O arhitectură impresionantă unește un complex de clădiri, laboratoare și cîmpuri de experiență bine dotate. Este o școală superioară modernă în accepția deplină a cuvîntului.

Și în alte localități bulgare sînt pe cale de a fi terminate edificii ce vor îmbogăți peisajul universitar. Sînt avansate construcțiile noilor localuri ale unor institute superioare, ca cel electronic din Varna, cel de chimie tehnologică din Burgas, ale Institutului pentru industria alimentară din Plovdiv, ale institutelor electrotehnic și de chimie tehnologică din Sofia, ale celui pedagogic din Veliko Tîrnovo. Concomitent, studenții din orașele Plovdiv, Burgas, Varna beneficiază de noi cămine. Numai în acest an, la Sofia se asigură un plus de 4 000 de locuri în cămine,pentru studenți. Merită a fi consemnat faptul că într-un număr de cămine au fost amenajate corpuri speciale de clădiri pentru tinerele fete, iar alte cămine sînt puse la dispoziția tinerilor căsătoriți.

LA DELFI

Și astăzi strălucirea antichității îi îmbie pe turiștii din întreaga lume să colinde locurile străvechii Atice, pe unde în urmă cu secole și-au purtat pașii, deopotrivă, regi, împărați, semizei și... turiști. Printre lăcașurile cele mai agreate de vizitatori,la loc de frunte se situează Delfi, faimos prin legendele sale milenare, prin oracolul său, prin celebra preoteasă Pitia.

Am avut prilejul să admir locurile unde pînă nu de mult se afla un sat extrem de sărac, Kastri, înălțat chiar deasupra ruinelor vestitului Delfi. Autoritățile grecești au strămutat satul ceva mai într-o parte, permițînd unui grup de renumiți arheologi francezi, sub conducerea profesorului Homelle, să aducă la lumină temple, tezaure, sculpturi și peste 5 000 de inscripții din vremea cînd faima Delfiului domina lumea antichității

1

2

3

1) Akropole — monument strălucitor al Greciei antice.

2) Casa de odihnă în înșarita Varnă

3) Vedere panoramică din Sarajevo

Parcurgi «drumul sfînt» de la Delfi și te oprești din cînd în cînd amintindu-ți numeroase episoade din istoria frămîntată a antichității: toate evenimentele de amploare — o cucerire, un război, o pace, o căsătorie, o zeificare aici au fost decise, într-un fel ori altul. Impresionează profund vestigiile marelui templu al lui Apolo, prăbușit în anul 373 î.e.n. Coloane puternice din granit susțin resturile unei cupole falnice, construită în întregime din marmură albă. Aici, în epoca de aur a templului, trei fete tinere, recunoscute public pentru puritatea și curățenia lor, căpătau puterile oculte ale Pitiei. Însuși Xenofon a lăsat o descriere completă: «*Pitia trebuia să fie pură, nu trebuia sa vadă și să audă nimic, trebuia să ofere zeului un suflet fecioreInic*». Care Pitie, inhalînd vaporii dintr-o cavernă denumită în antichitate «Omphalos» — buricul pămîntului —, căzînd într-o stare de transă, bolborosea cuvinte ciudate, pe care un expert în materie, «profetul», avea darul de a le cunoaște sensul și de a le traduce în limbile popoarelor antice.

Muzeul, aflat într-o încăpere din apropierea vestitului templu al lui Apolo, oferă vizitatorului, prin intermediul a numeroase cărți, reviste și albume, interpretări moderne, clasice ori antice asupra oracolului din Delfi. Pitia cunoștea totul, prevedea totul. Nu de alta, însuși strălucitorul Apolo vorbea prin gura ei! Ea prevedea calamitățile, epidemiile, înfrîngerile militare... chiar și probleme personale, cum ar fi, de pildă, aceea dacă este bine ca un tînăr să se căsătorească ori nu cu o anume fată ori dacă viitorul socru mai are ascunse în sipete și alte daruri de nuntă pe care nu le declarase încă.

De-a lungul mileniilor, sanctuarul lui Apolo a fost reclădit. Donațiile aduse din întreaga lume i-au redat chipul din timpul Imperiului roman. Adevărate comori au fost depuse în interiorul templului în imense vase de bronz aflate pe trepieduri, simbolul zeului. Atunci cînd împăratul roman Nero a extras din interiorul templului 500 de vase pline cu aur și argint, aproape că nu s-a observat lipsa, atît de mare era numărul acestora.

Părăsești vestigiile orașului din Delfi, prestigios lăcaș de cult grec, țesînd împreună cu ceilalți turiști imagini fantastice din trecut, zîmbind însă deopotrivă, în fața unor reproduceri — aflate in muzeu — ce prezintă celebre comedii scrise în timpurile mai moderne și în care sînt ironizate învelișurile mistice ale celebrului sanctuar.

SARAJEVO, ÎN INIMA BOSNIEI ȘI HERȚEGOVINEI

Sarajevo, capitala Bosniei și Herțegovinei, conține într-o doză extrem de mare ceea ce ar putea defini spiritul balcanic. În loc de orice demonstrație semantică propunem alternativa reportericească. Astfel, doar după cîteva minute de mers prin oraș, retrăiești parfumul Orientului pe străduțele înguste ce șerpuiesc în toate direcțiile în secularul bazar musulman în aer liber. Ceva mai departe, străzi și case avînd un aer închis, capele și biserici răspîndite printre cazărmi și forturi — toate compun moștenirea urbanistică lăsată orașului de defunctul imperiu habsburgic. Ipostaza dominantă urbanistică a orașului este atestată însă de noile cartiere, pe care necesitatea păstrării vetrei seculare a orașului le împinge spre extremități. Astfel se prefigurează apariția unor orășele-satelit, în care de pe acum trăiesc mii și mii de oameni.

Am avut șansa de a mă afla în librăria centrală tocmai cînd se pusese în vînzare cartea cunoscutului scriitor Meșa Selimovici intitulată «Dervișul și moartea», pe care autorul împărțea cu dărnicie autografele. M-a surprins mulțimea oamenilor tineri și vîrstnici — fete și băieți — deopotrivă aflați în librărie și care-l cunoșteau bine pe autor. O vînzătoare din librărie, care vorbea curent germana, engleza și franceza, ne-a explicat competent, cu multă amabilitate, că Meșa Selimovici, prozator renumit și universitar doct, trăiește în Sarajevo, iar critica și publicul văd în «Dervișul și moartea» una dintre cele mai valoroase lucrări, în genul «Poveștilor filozofice» ce s-au afirmat în literatura iugoslavă. Aveam să mai aflăm că în capitala Bosniei și Herțegovinei trăiește și Ivo Andrici, laureat al Premiului Nobel, fiu al acestor ținuturi, legat de ele sufletește prin eroii și ambianța unora dintre cărțile sale. O tînără studentă de la filologie, aflînd că sîntem români, s-a bucurat și a ținut să ne prezinte imaginea favorită a lui Ivo Andrici despre orașul natal: «Oricare ar fi ora din zi, oricare ar fi înălțimea de pe care v-ați arunca privirea peste Sarajevo, vă va veni în minte fără să vreți același gînd. Un oraș. Un oraș care apune și agonizează (sumbrele cazărmi chezaro-crăiești! — *n.n.*), dar în același timp renaște și se transformă. Care devine astăzi orașul celor mai frumoase aspirații ale noastre, ale dorințelor și nădejdilor noastre cele mai îndreptățite». De altfel, Sarajevo evocă deopotrivă imaginea unui viguros focar de cultură. În palmaresul acestui gen de performanțe se înscriu cele 16 facultăți de diferite profiluri, cele 4 teatre, Academia de științe și arte. Ca să încheiem amintim tradiționalele festivaluri folclorice ce recoltează din oraș și din întreaga republică cele mai valoroase talente ce au prilejul să se distingă în dans ori execuție la instrumente populare. Pe o estradă plasată în plin centrul orașului, pe Bulevardul Republicii, am simțit impulsul stîrnit de un grup de dansatori ce-și arătau îndeminarea uneori acrobatică în fața unor spectatori ocazionali.

— Cine sînt dansatorii? am întrebat.

— Țărani dintr-o comună mărginașă Sarajevo-ului, ne-a informat cineva. În aceste luni vin prin rotație de două ori pe săptămînă să se acomodeze cu scena pe care vor concura. Mîine seară vin dansatori din altă comună.

Sub ochii noștri se desfășura un dans zvăpăiat, ce te fura prin măiestria execuției și ritmul său susținut, încît cu greu ți-ai fi dat seama că ai de-a face cu artiști amatori și nu cu profesioniști.

Sarajevo, prin oamenii săi, prin înfăptuirile de pînă acum, prin marile sale aspirații, trăiește în ritmul copleșitor al dorințelor mărturisite ale marelui Ivo Andrici.

CAROL ROMAN

ele duc tot greul pe cap

O femeie purtînd pe cap un urcior plin cu apă sau altă greutate oferă fotografului amator o imagine pitorească, dar totodată incită la meditație asupra condiției vitrege a femeii în unele țări.

Un copil într-o mînă și coșurile pe cap...

Scenă pitorească. Dar gîndiți-vă că aceste femei din Iordania, care fac corvoada căratului apei, trebuie să parcurgă adesea mulți kilometri sub un soare de foc, cu un urcior de 15 pînă la 20 de litri de lichid prețios, în echilibru pe cap!

Această mexicană duce usturoiul cumpărat la piață peste un turban înnodat, și totul seamănă cu o pălărie.

Cu copilul legat bine în spate, la căldură, această tînără mamă din Guatemala oferă trecătorilor un frumos covor țesut de mînă. În coșurile de răchită se află întregul stoc de mărfuri pentru vînzare.

PINACOTECA ALMANAHULUI „*femeia*"

În loc de prefață, drept introducere la aceste cîteva pagini de pictură contemporană românească găsesc potrivite cuvintele lui Teodor Pallady: «Un desen, o pictură, această pagină deschisă în fața noastră, pe care o putem privi în fiecare clipă în totalitatea ei și în detaliile sale și căreia nu-i iertăm nimic; care cere intensitate de vederi și de judecată și care nu se poate privi adormind, care cere totodată atenția, siluiește șovăiala noastră și reclamă părerea noastră, căci dintre toate simțurile, nu este ochiul, vederea, fereastra deschisă la viață, organul cel mai puternic și mai complet?»

Criteriul de alcătuire al «pinacotecii» noastre? «Ofertele» generoase ale pictorilor cărora ne-am adresat: CE TABLOURI OFERIȚI PINACOTECII NOASTRE ȘI DE CE?

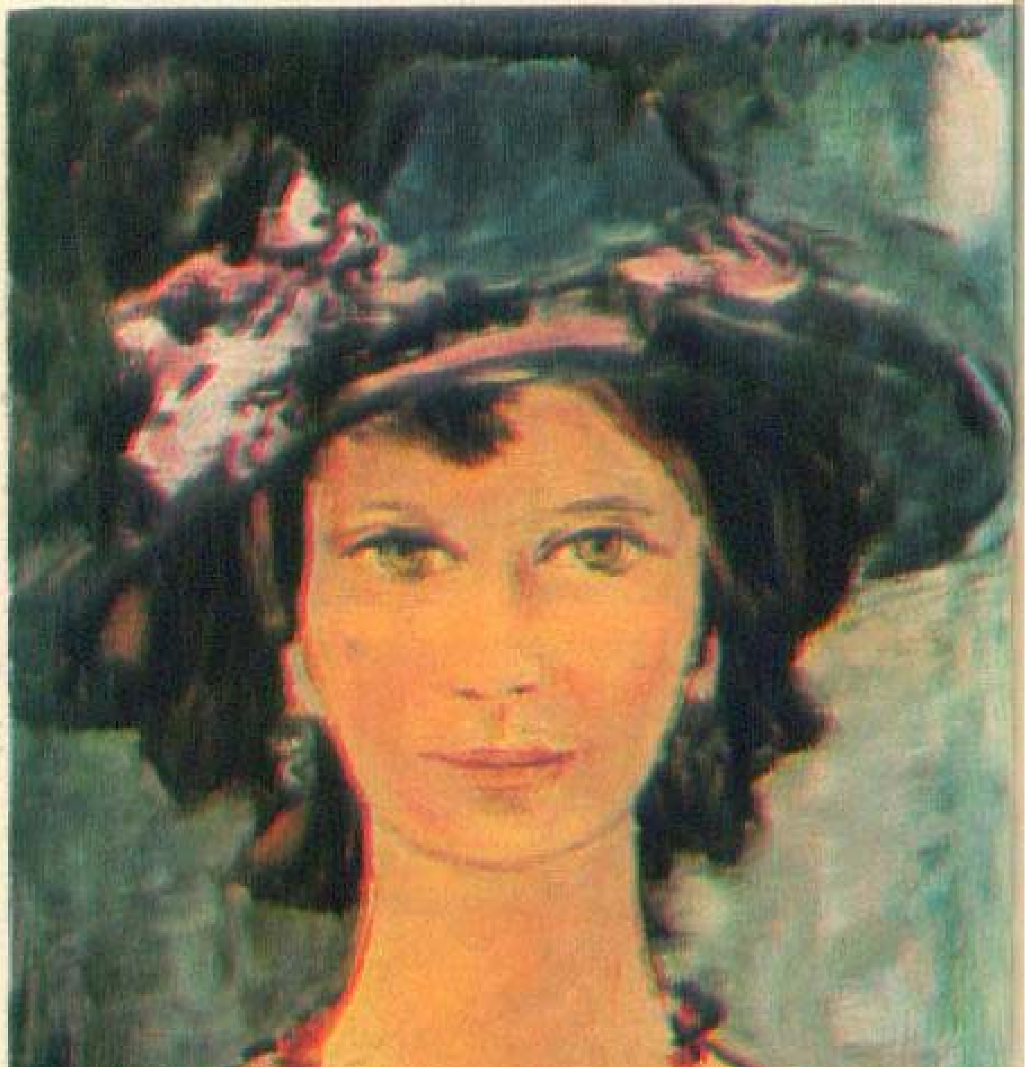

Ligia Macovei
ADOLESCENTĂ

(Colecția artistei)

«A întrunit cele mai multe adeziuni, a plăcut cel mai mult și la oameni foarte diverși. Pictat de vreo 10 ani, expus de mai multe ori, este unul din tablourile care continuă să-mi placă și mie»

Ligia Macovei

CE TABLOURI NE OFERIȚI?

«De ce? Pentru că îl găsesc reușit. L-am pictat cu drag, in 1953, și l-am dăruit soției mele. I-am dat o floare interpretată; la cea din natură am pus ceva din sufletul meu».

Ghiață

Dumitru Ghiață
FLORI DE MUNTE
(Colecția Aurelia Ghiață)

«Am convingerea că arta va avea un rol hotăritor in structura lumii de mîine; atît în construcția ambianței exterioare, care va alcătui decorul în care vor trăi oamenii acestei epoci, cît și în configurarea vieții morale a omenirii...»
K.H. Zambaccian

34 de eleve ne ajut

FETELE

ce-și visează

Întrebările foarte generale (și întrucîtva abstracte) îngăduie, se pare, o gamă foarte largă de răspunsuri și aproape niciodată concrete... Întrebarea noastră — titlul a anticipat-o — a avut însă o soartă puțin diferită. Din cele 34 de eleve de 15—16 ani care au luat «startul» sondajului nostru — fiecare dintre ele avînd, după cum ni s-a și demonstrat ulterior, «cîte un milion de visuri... extraordinar de teribile» —, 31 de eleve ne-au mărturisit totuși, cu inerentele nuanțe și corective determinate de timiditate, jenă, inexperiență, că nu-și doresc decît: *să reușească în viață, să fie fericite (circa 20 la sută «grozav de fericite») și să întîlnească dacă se poate* a) *un băiat care să le merite prietenia (13 răspunsuri, pe deasupra și «cifră fatidică»);* b) *«un băiat cu care să poată sta de vorbă»* — 8 răspunsuri; c) *«un băiat care să nu fie ca alții...»* — 6 răspunsuri; și, în sfîrșit, d) *«unul care să fie cu adevărat formidabil»* — ultimele 4. Cele trei eleve care nu ne-au răspuns și-au justificat surprinzătoarea «tăcere» (la fel de adolescentină de altfel) prin aceea că *«visurile lor nu încap nici în 10 reviste...»*

Evident, am explicat celor 34 de interlocutoare că am fi vrut să aflăm, cel puțin în intenția noastră, «ce gînduri le frămîntă», «ce planuri de viitor le animă», «ce școli își propun să urmeze» și, abia pe urmă, dacă s-au gîndit și la asta... *«care e drumul cel mai scurt care le-ar putea duce spre mult visata realizare totală»*. Și că în afara minunatelor visuri din ceasul de înserare sau din cel tainic, de noapte, ne-ar pasiona grozav și visurile de dimineață, cele cu ochii deschiși, cu «pumnii strînși», structurate pe comandamentele decisive ale vieții și ale anilor noștri.

34 din 34 ne-au asigurat că «nici în ruptul capului» *nu vor să fie doar «casnice»*. În privința viitoarelor profesiuni, însă, au încercat o ușoară ezitare; și aceasta pentru că, deși decise ferm să urmeze o *profesiune «concretă»* (chimiste, doctorițe, învățătoare etc.), opțiunile lor mai sînt supuse, inevitabil, rezultatelor pe care le vor obține în ultimii ani de școală. Numai trei eleve, pe urmă aveam să constatăm că dorința, deși neexprimată, are o frecvență infinit superioară, ne-au declarat că ar dori să ajungă cîntărețe de muzică ușoară sau artiste de cinema sau măcar pictorițe «foarte celebre». La obiecția noastră, și anume că o atare varietate de tentații artistice nu confirmă de regulă o pasiune, ci mai curînd o dorință de celebritate, au fost de acord cu noi. Și într-adevăr:

28 din 32 ar dori să fie admirate, să fie «fără egal» și — *toate 34* — *«stimate»*.

6 eleve ne-au declarat — afirmație care ni s-a părut inițial «peste vîrstă» — că *«orice ar face în viață ar dori să nu regrete niciodată nimic»*. (Discuțiile ulterioare ne-au confirmat însă că nu era vorba de o simplă frază frumoasă, ci de o convingere bazată aproape totdeauna pe o experiență de viață.)

Întrebîndu-le ce ar alege dacă peste 2 sau 3 ani ar fi puse în fața următoarei alternative: *o profesiune oarecare* (pentru care nu încearcă o chemare deosebită), dar care le-ar îngădui totuși să aibă o situație bună și să-și satisfacă relativ ușor obișnuitele deziderate personale (îmbrăcăminte, casă, călătorii etc.) și *o profesiune deosebită*, care nu e accesibilă superlativelor decît printr-o muncă susținută de ani și ani, prin renunțări și, mai ales, printr-o mare dorință de a excela prin meritele proprii, ce ar alege?

Spre bucuria noastră, mai mult de jumătate ne-au asigurat că nu există profesiuni — chiar și cele considerate ca fiind mai puțin pretențioase — în care, devotîndu-te lor, să nu poți excela. Și că nu concep să se afirme altfel decît prin meritele lor reale... În rest, firește, le-ar tenta

să descifrăm...

DE 16 ANI uneori

profesiunile care, prin specificul lor, reclamă un contact nemijlocit cu oamenii, deplasări interesante și îngăduie — în cazul reușitei — o anume notorietate.

Vă cunoașteți însă aptitudinile, posibilitățile reale (capacitatea de efort îndelungat, perseverența, spiritul practic, gustul artistic)?

21 de eleve au recunoscut, cu o impresionantă sinceritate și nu fără un regret evident, că *«nu ne-am gîndit încă...»*, *«nu ne-a preocupat...»* Sau: *«Părinții noștri spun că...»* *«tovarășul profesor e de părere...»*, *«dar nu, nu ne-am gîndit încă foarte serios...»*

Vă visați, uneori, eroina unei mari iubiri?

18 surîsuri calme, pline de sine — ca la 16 ani — ne-au făcut să regretăm întrebarea. (Nici n-ar putea concepe viața altfel!) 10 surîsuri evazive ne-au confirmat pe de altă parte că am intrat pe un teren considerat «inviolabil».

Și, în sfîrșit, 5 surîsuri — poate ceva mai mature decît ne-ar fi plăcut — ne-au reamintit că și la 16 ani pot exista mici experiențe triste, care, cu totul fără temei, sînt gata să generalizeze «totala dispariție a marilor iubiri».

Le-am rugat în continuare pe interlocutoarele noastre să noteze într-o ordine absolut arbitrară toate dorințele care le-ar putea trece prin minte în răgazul unui singur minut (de fapt 5 minute) de introspecție.

A fost și momentul în care ne-am convins definitiv că fetele (mai ales la 16 ani!) au cel puțin un milion de visuri... «extraordinare și teribile» și care, bineînțeles, nu pot fi trecute pe nici o listă în numai 5 minute. Pe scurt, din cele 34 milioane de visuri, am selectat, ca avînd o frecvență deosebită, următoarele:

a) să aibă o vacanță ca niciodată (în momentul sondajului erau în preajma vacanței);

b) să aibă 10 la teza... (la materia la care pînă atunci nu avuseseră încă nici un 10);

c) să primească de ziua ei următoarele cadouri... (lista era prea lungă pentru a o putea consemna);

d) ca prietenul ei să fie mai puțin gelos (sau mai puțin îndrăzneț, sau mai puțin timid, sau... mai pe placul părinților care...);

e) să călătorească mult, mult, mult de tot... (nu era omisă nici una din zonele exotice ale lumii);

f) să capete autografe de la...;

g) să i se ceară autografe de către...

Literele alfabetului nu ne-ar ajunge, cu siguranță, pentru menționarea acestor mici visuri care, îmbinînd o anume naivitate romantică cu extravaganțele atît de proprii aceleiași adolescențe, ne-au confirmat că răspunsurile nu încearcă să creeze aparențe frumoase, să «sune» impresionant și că sînt în cel mai riguros sens autentice.

Și cu atît mai mult ne-a bucurat că pe nici una din «listele de visuri» nu a lipsit *«momentul intrării la o școală superioară sau la o facultate»*, nici *dorința de a răspunde încrederii părinților, profesorilor* și nici atît de omenească *străduința adresată tuturor medicilor ca să găsească leacuri miraculoase pentru absolut toate bolile (și mai ales pentru boala de care suferă mama sau fratele sau prietena ei).*

Considerați că visurile din adolescență se realizează? Și cum?

— Sigur, dacă te pregătești pentru ele! (18 răspunsuri)

— Dacă vrei foarte mult să se realizeze, atunci indiscutabil... (9 răspunsuri)

— Dacă ai și noroc... (7 răspunsuri)

În încheiere, am fi vrut să le mai întrebăm pe interlocutoarele noastre dacă părinții, prietenii, colegii și colegele le cunosc sau, cel puțin, le bănuiesc visurile. Dar ne-am gîndit că tocmai acesta a fost rostul sondajului nostru... Că, eventual, necunoscîndu-le, să le oferim totuși un scurt prilej de reflecție.

DOREL DORIAN

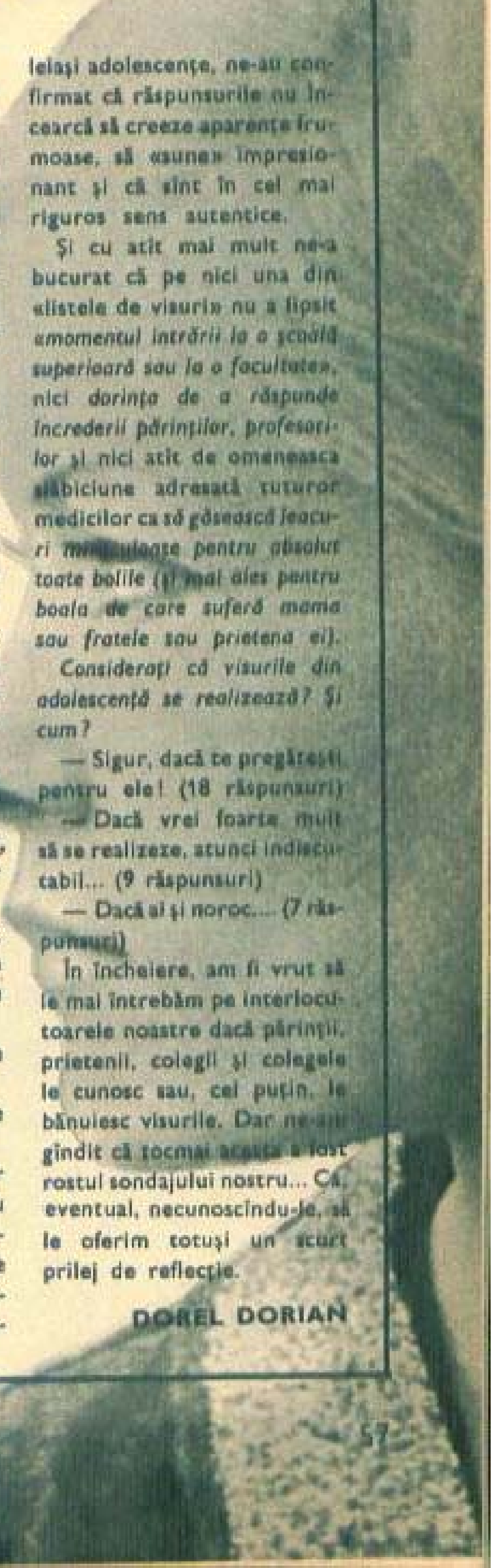

34 de eleve ne ajută să descifrăm...

ce-şi visează FETELE DE 16 ANI uneori

Întrebările foarte generale (şi întrucîtva abstracte) îngăduie, se pare, o gamă foarte largă de răspunsuri şi aproape niciodată concrete... Întrebarea noastră — titlul a anticipat-o — a avut însă o soartă puţin diferită. Din cele 34 de eleve de 15—16 ani care au luat «startul» sondajului nostru — fiecare dintre ele avînd, după cum ni s-a şi demonstrat ulterior, «cîte un milion de visuri... extraordinar de teribile» —, 21 de eleve ne-au mărturisit totuşi, cu inerentele nuanţe şi corective determinate de timiditate, jenă, inexperienţă, că nu-şi doresc decît: *să reuşească în viaţă, să fie fericite (circa 20 la sută «grozav de fericite») şi să întîlnească dacă se poate a) un băiat care să le merite prietenia (13 răspunsuri, pe deasupra şi «cifră fatidică»); b) «un băiat cu care să poată sta de vorbă»* — 8 răspunsuri; c) *«un băiat care să nu fie ca alţii...»* — 6 răspunsuri; şi, în sfîrşit, d) *«unul care să fie cu adevărat formidabil»* — ultimele 4. Cele trei eleve care nu ne-au răspuns şi-au justificat surprinzătoarea «tăcere» (la fel de adolescentină de altfel) prin aceea că «*visurile lor nu încap nici în 10 reviste...*»

Evident, am explicat celor 34 de interlocutoare că am fi vrut să aflăm, cel puţin în intenţia noastră, «ce gînduri le frămîntă», «ce planuri de viitor le animă», «ce şcoli îşi propun să urmeze» şi, abia pe urmă, dacă s-au gîndit şi la asta... «*care e drumul cel mai scurt care le-ar putea duce spre mult visata realizare totală*». Şi că în afara minunatelor visuri din ceasul de înserare sau din cel tainic, de noapte, ne-ar pasiona grozav şi visurile de dimineaţă, cele cu ochii deschişi, cu pumnii strînşi, structurate pe comandamentele decisive ale vieţii şi ale anilor noştri.

34 din 34 ne-au asigurat că «nici în ruptul capului *nu vor să fie doar casnice*». În privinţa viitoarelor profesiuni, însă, au încercat o uşoară ezitare; şi aceasta pentru că, deşi decise ferm să urmeze o *profesiune* «*concretă*» (chimistă, doctoriţă, învăţătoare etc.), opţiunile lor mai sînt supuse, inevitabil, rezultatelor pe care le vor obţine în ultimii ani de şcoală. Numai trei eleve, pe urmă aveam să constatăm că dorinţa, deşi neexprimată, are o frecvenţă infinit superioară, ne-au declarat că ar dori să ajungă cîntăreţe de muzică uşoară sau artiste de cinema sau măcar pictoriţe «foarte celebre». La obiecţia noastră, şi anume că o atare varietate de tentaţii artistice nu confirmă de regulă o pasiune, ci mai curînd o dorinţă de celebritate, au fost de acord cu noi. Şi într-adevăr:

28 din 32 ar dori să fie admirate, să fie «fără egal» şi — toate 34 — «estimate».

6 eleve ne-au declarat — afirmaţie care ni s-a părut iniţial «peste vîrstă» — că «*orice ar face în viaţă ar dori să nu regrete niciodată nimic*». (Discuţiile ulterioare ne-au confirmat însă că nu era vorba de o simplă frază frumoasă, ci de o convingere bazată aproape totdeauna pe o experienţă de viaţă.)

Întrebîndu-le ce ar alege dacă peste 2 sau 3 ani ar fi puse în faţa următoarei alternative: *o profesiune oarecare* (pentru care nu încearcă o chemare deosebită), dar care le-ar îngădui totuşi să aibă o situaţie bună şi să-şi satisfacă relativ uşor obişnuitele deziderate personale (îmbrăcăminte, casă, călătorii etc.) şi *o profesiune deosebită*, care nu e accesibilă superlativelor decît printr-o muncă susţinută de ani şi ani, prin renunţări şi, mai ales, printr-o mare dorinţă de a excela prin meritele proprii, ce ar alege!

Spre bucuria noastră, mai mult de jumătate ne-au asigurat că nu există profesiuni — chiar şi cele considerate ca fiind mai puţin pretenţioase — în care, devotîndu-te lor, să nu poţi excela. Şi că nu concep să se afirme altfel decît prin meritele lor reale... În rest, fireşte, le-ar tenta profesiunile care, prin specificul lor, reclamă un contact nemijlocit cu oamenii, deplasări interesante şi îngăduie — în cazul reuşitei — o anume notorietate.

Vă cunoaşteţi însă aptitudinile, posibilităţile reale (capacitatea de efort îndelungat, perseverenţa, spiritul practic, gustul artistic)?

21 de eleve au recunoscut, cu o impresionantă sinceritate şi nu fără un regret evident, că «*nu ne-am gîndit încă...*», «*nu ne-a preocupat...*» Sau: «*Părinţii noştri spun că...*» «*severul profesor e de părere...*», «*dar nu, nu ne-am gîndit încă foarte serios...*»

Vă visaţi, uneori, eroina unei mari iubiri?

18 surîsuri calme, pline de sine — ca la 16 ani — ne-au făcut să regretăm întrebarea. (Nici n-ar putea concepe viaţa altfel!) 10 surîsuri evazive ne-au confirmat pe de altă parte că am intrat pe un teren considerat «inviolabil».

Şi, în sfîrşit, 5 surîsuri — poate ceva mai mature decît ne-ar fi plăcut — ne-au reamintit că şi la 16 ani pot exista mici experienţe triste, care, cu totul fără temei, sînt gata să generalizeze «totala dispariţie a marilor iubiri».

Le-am rugat în continuare pe interlocutoarele noastre să noteze într-o ordine absolut arbitrară toate dorinţele care le-ar putea trece prin minte în răgazul unui singur minut (de fapt 5 minute) de introspecţie.

A fost şi momentul în care ne-am convins definitiv că fetele (mai ales la 16 ani!) au cel puţin un milion de visuri... «extraordinare şi teribile» şi care, bineînţeles, nu pot fi trecute pe nici o listă în numai 5 minute. Pe scurt, din cele 34 milioane de visuri, am selectat, ca avînd o frecvenţă deosebită, următoarele:

a) să aibă o vacanţă ca niciodată (în momentul sondajului erau în preajma vacanţei);

b) să aibă 10 la teză... (la materia la care pînă atunci nu avuseseră încă nici un 10);

c) să primească de ziua ei următoarele cadouri... (lista era prea lungă pentru a o putea consemna);

d) ca prietenul ei să fie mai puţin gelos (sau mai puţin îndrăzneţ, sau mai puţin timid, sau... mai pe placul părinţilor care...);

e) să călătorească mult, mult, mult de tot... (nu era omisă nici una din zonele exotice ale lumii);

f) să capete autografe de la...;

g) să i se ceară autografe de către...

Literele alfabetului nu ne-ar ajunge, cu siguranţă, pentru menţionarea acestor mici visuri care, îmbinînd o anume naivitate romantică cu extravaganţele atît de proprii aceleiaşi adolescenţe, ne-au confirmat că răspunsurile nu încearcă să creeze aparenţe frumoase, să «epateze» impresionant şi că sînt în cel mai riguros sens autentice.

Şi cu atît mai mult ne-a bucurat că pe nici una din listele de visuri nu a lipsit «*momentul intrării la o şcoală superioară sau la o facultate*», *nici dorinţa de a răspunde încrederii părinţilor, profesorilor şi nici atît de omenească* ambiţiune adresată tuturor *medicilor ca să găsească leacuri miraculoase pentru absolut toate bolile (şi mai ales pentru boala de care suferă mama sau fratele sau prietena ei).*

Consideraţi că visurile din adolescenţă se realizează? Şi cum?

— Sigur, dacă te pregăteşti pentru ele! (18 răspunsuri)

— Dacă vrei foarte mult să se realizeze, atunci inevitabil... (9 răspunsuri)

— Dacă ai şi noroc... (7 răspunsuri)

În încheiere, am fi vrut să le mai întrebăm pe interlocutoarele noastre dacă părinţii, prietenii, colegii şi colegele le cunosc sau, cel puţin, le bănuiesc visurile. Dar ne-am gîndit că tocmai aceasta a fost rostul sondajului nostru... Căci, eventual, necunoscîndu-le, să le oferim totuşi un scurt prilej de reflecţie.

DOREL DORIAN

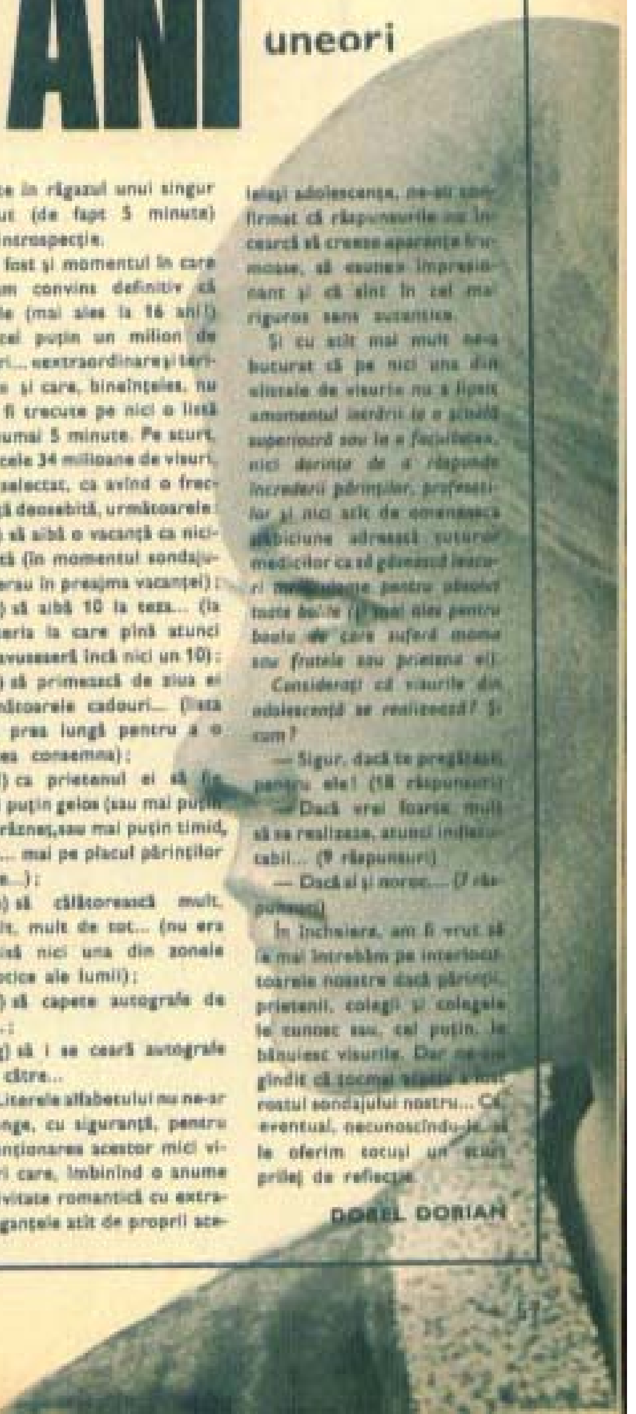

PINACOTECA ALMANAHULUI

«Face parte din grupul de tablouri din expoziția personală din 1967, în întregime înfățișind păsări în zbor. Ideea, viziunea pe care am vrut s-o înfățișez este a zborului spre înălțimi. Marchează pentru pictura mea o etapă, o anumită etapă pe care o consider la acest moment potrivită pentru acest **gest.** Dorința și marele gest al omenirii și al individului din totdeauna».

p4ce4

Ion Pacea — «Zborul»
(Muzeul de artă al R.S.R.).

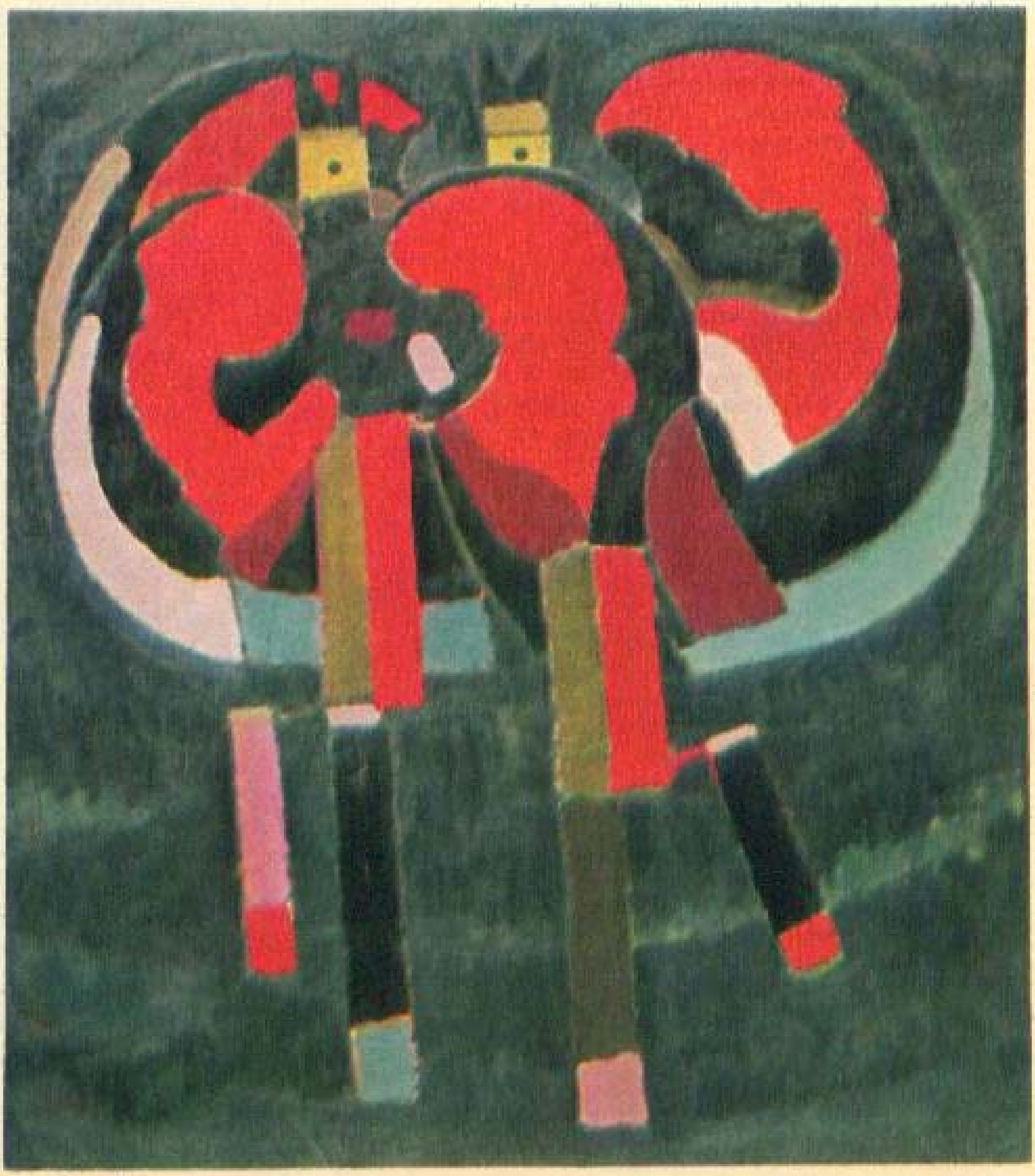

Hipatia

S-ar părea că este singura femeie pe care filozofia și-o revendică. Una dintre cele mai interesante figuri, contemporane ei, pe care cultura le-a dat în secolele IV—V e.n. a fost și aceea a lui Sinesius din Cirene; și tocmai el, cel foarte plin de originalitate, a fost acela care căuta ascultător sfaturile acestei strălucitoare femei: «O, mamă, soră și stăpînă, tu care în toate mi-ai fost binefăcătoare; te-aș numi altfel dacă aș găsi cuvîntul care să fie mai aproape de respectul pe care ți-l port.» Așa i se adresează Hipatiei, și acesta este tonul tuturor scrisorilor pe care i le-a scris. Același Sihesius, scriindu-i fratelui său despre Hipatia, o numește «sfîntă filozoafă, cea iubită de zei».

De baștină era din Alexandria, steaua cetăților, care la vremea aceea intrase în declin, un declin însă al luxului și al rafinamentului. Populația orașului se ridica la 1 000 000 de suflete. Centru de cultură cum rar a mai fost — aici se întîlneau amurgul celei mai uimitoare civilizații, cea grecească, cu tot ce adusese Alexandru cel Mare din Orient: desfrîu, fascinație, exotism, nevoie de mister și superstiție, toate făcute într-o risipă și lene aristocratică. Pe lîngă toate acestea, apăruse creștinismul, care acum, ca religie oficială, căuta să se impună adeseori cu mijloacele violente cu care pînă atunci fusese sugrumat. Și mai ales în Alexandria creștinismul își va cîștiga adepți prin forța lui de convertire, pe care o întreținea în primul rînd unul dintre prelații de mare renume ai istoriei — Ciril al Alexandriei.

Tatăl Hipatiei, Theon, era, după cîte știm, întîiul astronom și matematician al epocii. Spirit aristotelic, a educat-o într-o ordine inginerească pe aceea care mai tîrziu, după ce a epuizat tezaurul abstract și științific al urmașilor lui Aristotel, va prefera duhul filozofiei de alt fel, aceia al neoplatonicismului, pentru care ideile, numerele, visul, extazul și neconcretul erau singurele valori cu care viața putea fi cîntărită. Ea va fi instruită în ascunzișurile secrete ale acestei doctrine nu în Alexandria, ci la Atena, unde mai pîlpîia încă vatra vechii gîndiri grecești. Alături de puține alte alese îngăduite în «familia filozofică» pe care Plutarh din Atena (nu autorul «Vieților paralele», dar poate mai demn de atenție și mai misterios) o constituise împrejurul fiicei sale Asclepigenia, Hipatia va afla lucruri rare care țineau de «marea știință». Pe lîngă Plutarh va învăța ea să gîndească — mai mult decît celelalte fericite admise acolo — care este semnificația mai ascunsă a oracolelor caldeene, a marilor orgii, a misterelor orfice și a teurgiei. Învățămîntul de acest fel era constituit într-o tradiție închisă, avînd un caracter secret prin natura lui, dar mai ales secret nu că ar fi refuzat o răspîndire publică — care ar fi fost oricum restrînsă, fiind vorba de niște date care nu se învață, ci se înțeleg doar de către aceia care pot înțelege —, ci mai mult ca să evite rigorile pe care creștinismul bizantin le impunea vieții publice. Pentru că, pe de o parte, se purta în însăși lumea creștină, iar pe de altă parte stăruia încă vie în memoria imperiului bizantin apostazia împăratului Iulian, care refuzase creștinismul ca să reînvie vechile religii.

Reîntoarsă în Alexandria, Hipatia își deschide casa tuturor celor care doreau s-o audă. Cunoaște o afluență și un entuziasm care mergeau pînă la adorație. Și trebuie să amintim că era și o foarte frumoasă femeie. Și foarte mulți dintre cei care veneau s-o asculte veneau mai mult la femeia frumoasă, nu la filozoafa fără egal. Deși a stîrnit nenumărate pasiuni, viața ei a fost de o virtute exemplară. I se spunea «filozoafa» ca să nu i se spună pe nume, iar tatăl ei, Theon, va fi numit Theotecnul (părintele unui copil divin).

Așa se face că episcopul Alexandriei, Ciril — de care am pomenit mai sus —, trecînd într-o zi prin fața casei ei, văzînd mulțimea care o asculta, rămîne pe gînduri. Influența Hipatiei era foarte mare în oraș, dar mai puternică și mai violentă era ardoarea cu care Ciril căuta să aducă bisericii un cîștig de cauză deplină. Și nu era un om oarecare. Era un cuceritor de lumi și încă unul teribil. A reușit să facă din creștini niște fanatici, iar din călugării care populau mănăstirile o adevărată armată, mai puternică decît cea a guvernatorului. Ciril era adevăratul dictator al părților acelea; între puterea care o deținea el cu autoritatea publică de prelat și cea a prefectului, conflictul era fățiș. Cu atît mai mult cu cît Oreste, prefectul, purtător al intereselor de stat, era prietenul Hipatiei. Însăși Hipatia ceruse mărginirea puterii aproape nelimitate pe care și-o cîștigase și pe care o exercita Ciril. Hipatia și Ciril se considerau dușmani personali. Dezordinele cu caracter de răscoală se precipită în Alexandria cînd armatele călugărești ale lui Ciril devastează și jefuiesc sinagogile. Ciril încearcă o împăcare cu Oreste. Acesta îl refuză, și Ciril pune refuzul acesta în seama Hipatiei. Tot la sfatul Hipatiei, spionul lui Ciril, Hierax, este supus torturii publice de către Oreste. Acesta a fost lucrul care l-a hotărît definitiv pe Ciril să-și înlăture rivalitățile. Într-una din zilele de post ale Paștelui, în anul 415, Hipatia se vede din trăsura ei urmărită de o mulțime care nu spunea nimic bun și în care Ciril avusese grijă să declanșeze frenezia. Trăsura este oprită. Hipatia este smulsă și purtată în fața bisericii celei mai mari, «imperiala». Au dezbrăcat-o și, cu ce aveau la îndemînă, cioburi, cărămizi, pietre, au omorît-o în cîteva clipe: Hipatia a fost lapidată. Nici acum nu s-au oprit: au rupt-o în bucăți și i-au purtat cărnurile sîngerînde pe străzile Alexandriei. Așa erau vremurile și mai ales cu asemenea violențe erau tratate pozițiile ideologice.

Memoria Hipatiei a rămas. Posteritatea creștină a făcut să circule o falsă scrisoare de a ei către Ciril prin care-i cerea acestuia botezul creștin. E pomenită de scriitorii veacului, iar numele ei l-au primit multă vreme acele femei a căror inteligență și cultură erau ieșite din comun.

MARIN TARANGUL

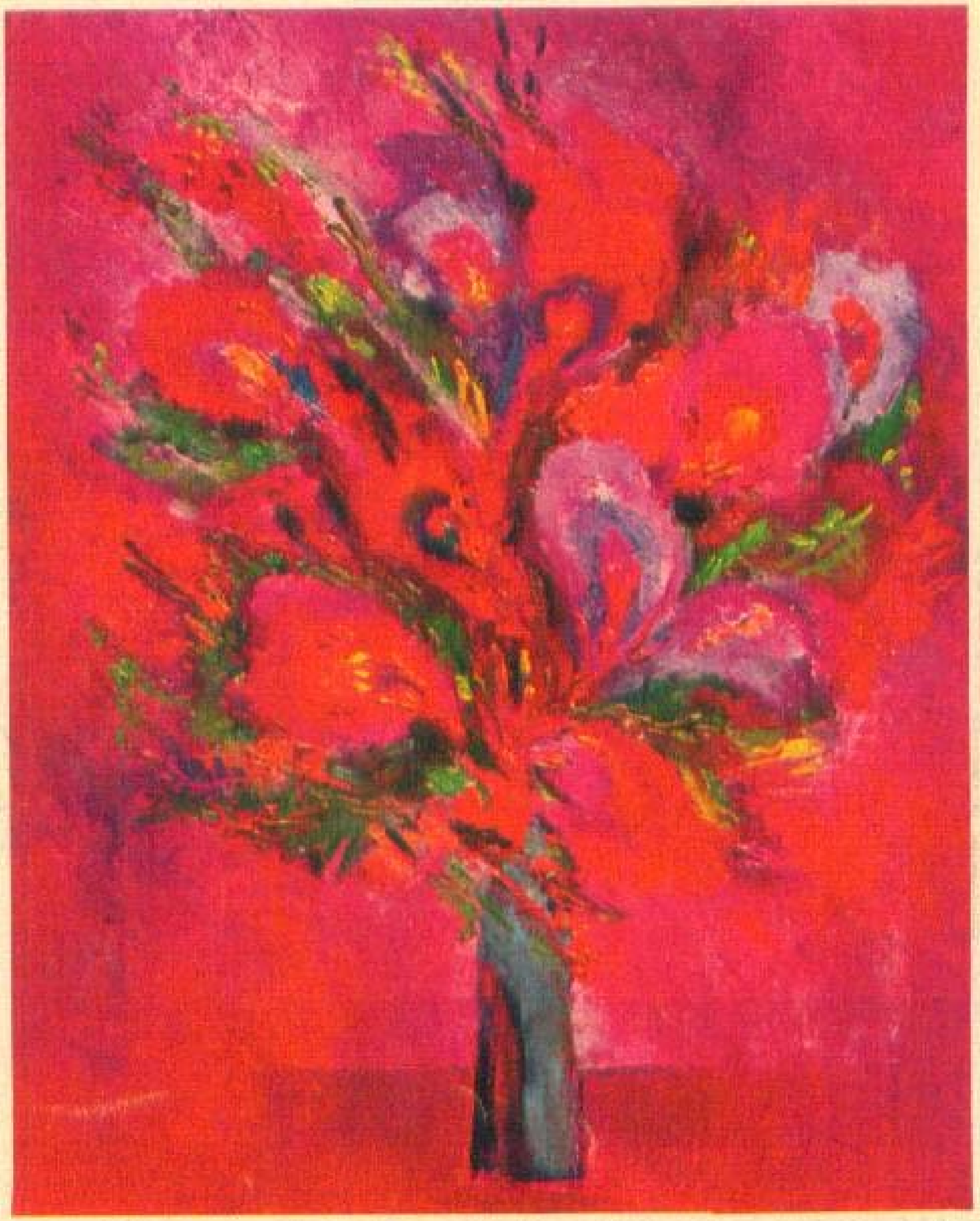

Vincenţiu Grigorescu — «Flori» (Colecţia artistului).

«În culoare se găsesc armonia, melodia și contrapunctul.»

Ch. Baudelaire

«De cînd lumea și pămîntul, femeilor li s-au oferit, în semn de omagiu, flori. Florile pe care le dăruiesc pinacotecii Almanahului, cu aceleași gînduri, au, sper, avantajul de a nu se fana niciodată».

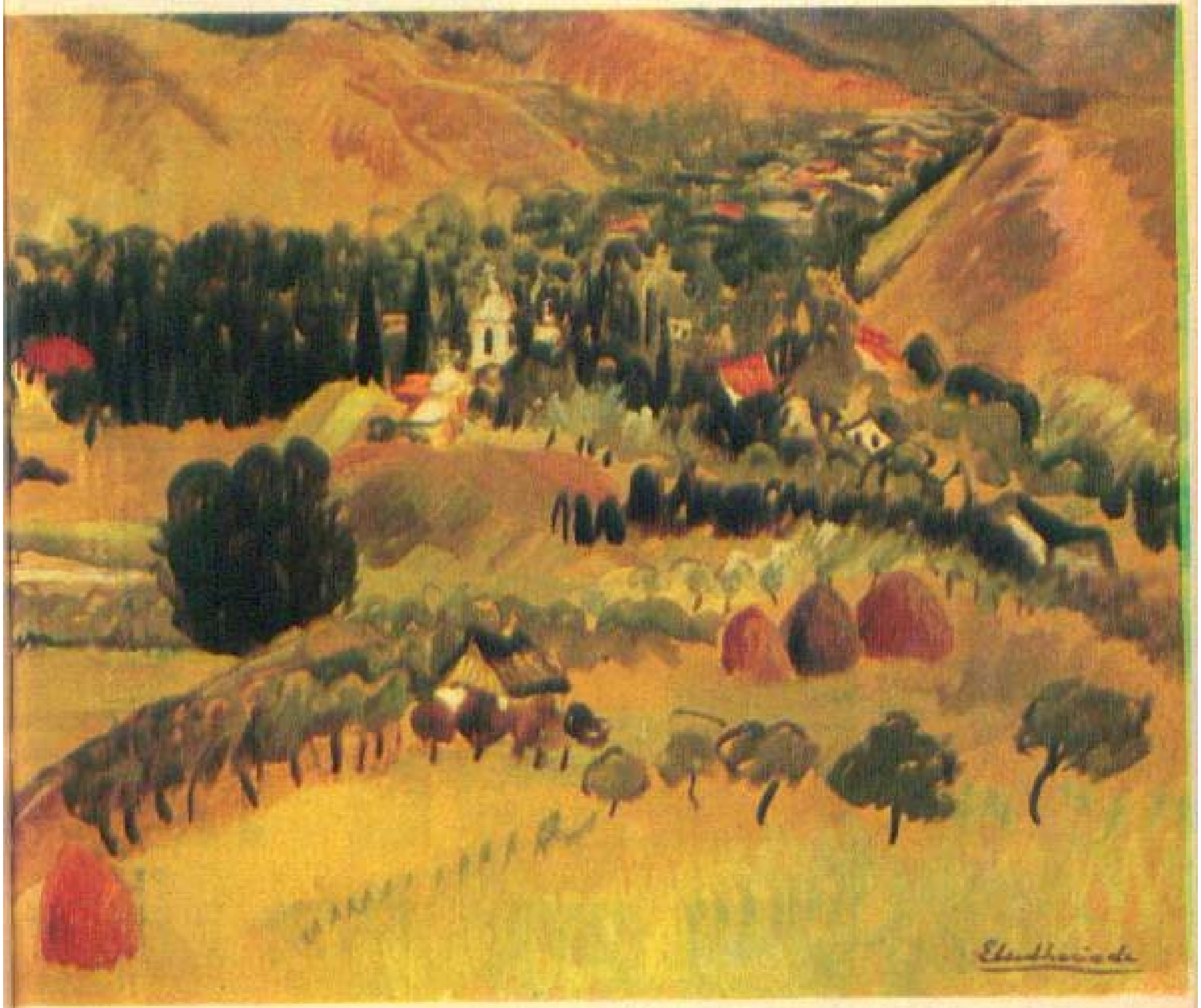

Micaela Eleutheriade — «Alunişul» (Colecţia artistei).

«Acest peisaj are pentru mine o îndoită însemnătate. Reprezintă în primul rînd o izbîndă asupra îndoielilor mele de artist din tinereţe căci, mai mulţi ani în şir, nu mă puteam hotărî să încerc să redau pe pînză farmecul acelei regiuni încîntătoare — la limita dintre deal şi munte —, în mijlocul căreia trăiam. Mă temeam pur şi simplu să abordez acest subiect, ce mi se părea că depăşeşte posibilităţile mele de exprimare.

Cînd, în fine, m-am încumetat să o fac, un prim peisaj din acea regiune mi-a fost cumpărat cu entuziasm de colecţionarul H. Zambaccian, în al cărui muzeu este expus şi azi, iar «Alunişul» a figurat în pavilionul României de la Exposition des Arts Decoratifs din Paris în anul 1937 şi, spre marea mea mirare şi bucurie, a fost distins cu o medalie acordată de statul francez.

De atunci păstrez mereu sub ochii mei «Alunişul» ca un îndemn la curaj şi o chezăşie că o emoţie trăită intens şi exprimată în toată sinceritatea trebuie să izbutească».

M. Eleutheriade

AL NOSTRU E CEL MAI FRUMOS

1. Mihăiță ANDRONESCU—București; 2. Petruț Eglantin-TERMAGAN—Craiova; 3. Cezar Gerard CONSTANTINESCU—București; 4. Adrian ANGHEL—Ploiești; 5. Sorin POCITARU—Buzău; 6. Eriche DAVID—Lugoj; 7. Aurelian Daniel DIMOFTE—Bîrlad; 8. Valentin PETRARU—București; 9. Nicușor Daniel HASSAN—Craiova; 10. Bogdan ALDULESCU—Ploiești; 11. Florin ROMANESCU—Vaslui; 12. Emil NEACȘU—Brașov; 13. Sebastian RUS—com. M. Kogălniceanu, jud. Constanța; 14. Daniel ȘTEFĂNESCU—București; 15. Dorin BRAN—Baia Mare; 16. Alexandru Augustin VERES—Cluj; 17. Cătălin HUZUM—Bîrlad; 18. Mecislav Silvi ANDRUCOVICI—București; 19. Ovidiu Tiberiu CRĂCIUN—Cugir; 20. Octavian Adrian VASILIU—București; 21. Marius Mihai BLAJ—Bacău; 22. Tiberiu DINU—București; 23. Tiberiu RAICIU—București; 24. Daniel BABAN—Galați; 25. Florin LÂRGEANU—București; 26. Barbu VICOL—București; 27. Felix GURGULESCU—Craiova; 28. Eugen SIMION—București; 29. Mircea SIMION—București; 30. George Daniel ENACHE—București

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11
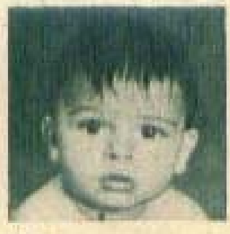
12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

PINACOTECA ALMANAHULUI

Ion Bitan — «Naşterea lui Venus». (Colecţia artistului)

«Este o aluzie la «Naşterea Venerei» a lui Botticelli, o replică, poate, la legenda mitologică a naşterii ei din spuma mării.

Ofer femeilor zeiţa dragostei şi a frumuseţii odată cu umorul şi meditaţia mea».

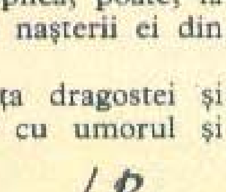

> «O artă care nu are drept principiu emoţia nu este artă. (...) Trebuie să reflectezi îndelung, ochiul nu ajunge, trebuie să reflectezi.»
>
> *P. Cézanne*

FERMECĂTOAREA MANUPEDĂ

Folies-Bergère 1888... Pe celebra scenă pariziană, un număr nou în programul de music-hall: Eugenia Petrescu din România, minunea secolului al XIX-lea, dansatoare pe mîini. Publicul, blazat de atîtea «minuni» care s-au dovedit vorbe goale, așteaptă cu scepticism desfășurarea numărului. Decorul e foarte simplu: cîteva scaune ornate cu ciucuri, un piedestal cu o mică sferă pe el, o scară mobilă dublă, toate așezate în prim plan.

Sigură pe sine, își face apariția o fermecătoare copilă blondă, de 14 ani, cu aspect fragil, care surîde candid publicului. Și minunea se produce. Timp de 30 de minute ea își execută numărul de gimnastică acrobatică exclusiv pe mîini, fără o secundă de repaus pe picioare. Cu o ușurință uimitoare, fără nici un efort aparent, Eugenia Petrescu urcă și coboară treptele scării, apoi tot pe mîini sare ca o pasăre de pe speteaza unui scaun pe celălalt, la o distanță de 1 metru și jumătate. S-ar putea crede că mîinile ei au aripi, atît de ușoare și aeriene îi sînt mișcările. Numărul continuă. Servindu-se de mîini, așa cum muritorii obișnuiți se servesc de picioare, ea se cațără pe piedestal, apucă o sferă metalică cu o singură mînă și, sprijinindu-se pe ea, se învîrtește de cîteva ori, imprimînd întregului trup avîntat în aer poziții pe cît de variate pe atît de grațioase.

Iar drept salut final oferă publicului o suită de 40 de salturi mortale, executate cu asemenea viteză încît mîini-

le nu mai pot fi distinse de picioare și trupul Eugeniei pare o stea cu mai multe brațe ce se învirtește în jurul axei sale.

După ce publicul de la Folies-Bergère și-a regăsit respirația, aplauzele și ovațiile au răsplătit acest număr de gimnastică de o dificultate de necrezut. Copila a devenit celebră peste noapte.

*

Născută la București în 1874, Eugenia era fiica profesorului de gimnastică Simion Petrescu și a Ceciliei Petrescu, gimnastă cunoscută pe vremea ei. Soții Petrescu aveau o trupă proprie de gimnastică și teatru, care se producea la grădinile de vară cu scurte comedii românești sau franțuzești, alternate cu numere acrobatice. Trupa întreprindea turnee și prin Europa, iar micuța Eugenia își urma pretutindeni părinții. La vîrsta de 5 ani, observînd suplețea și aptitudinile fetiței sale pentru gimnastică, profesorul Petrescu începe să o antreneze, zi de zi, cu o răbdare pe care numai priceperea sa pedagogică o egala. Eugenia ia paralel o serie de lecții cu profesorul Moceanu, părintele gimnasticii românești și autorul primului manual de gimnastică în limba română. După ce timp de 8 ani a exersat zilnic cîte 6 ore, Eugenia ajunge să poată susține un program de gimnastică acrobatică pe mîini timp de o jumătate de oră, fără întrerupere.

Debutul triumfal de la Folies-Bergère nu putea să treacă neobservat. O adevărată avalanșă de angajamente se dezlănțuie pentru cele mai mari scene de music-hall din țările europene și din America.

La Paris, Roma, Londra, Bruxelles, Madrid, Berlin, Viena, Petersburg, Stockholm — pentru a cita doar capitalele, lista orașelor de provincie fiind mult prea lungă —, iar apoi în S.U.A. — la Philadelphia, Baltimore, Boston — și în Canada, Eugenia Petrescu reprezintă cu strălucire în domeniul gimnasticii un popor talentat, dar atît de puțin cunoscut pe vremea aceea.

Specialiștii îi conferă 16 medalii de aur și este supranumită «Fermecătoarea manupedă», «Minunea secolului al XIX-lea», «Unica în lume», «Enigma doctorilor» etc.

— Nu vă obosește, miss Petrescu, să stați atîta vreme pe mîini? o întrebă un ziarist englez.

— Nu mai mult decît dacă aș executa exercițiile pe picioare.

— E într-adevăr remarcabil. Eu dacă aș sta cîteva minute cu capul în jos, m-aș face îngeraș...

Replicîndu-i în felul ei, Eugenia a urcat pe mîini, în fața ziaristului uluit, cele cinci etaje ale hotelului în care locuia.

Performanțele fizice, neobișnuita ei forță musculară au stîrnit interesul corpului medical din toate țările prin care a trecut.

Faimosul anatomist berlinez profesorul Virchow a ținut-o trei luni sub observație și a scris o carte despre ea, susținînd că e o confirmare a teoriei lui Darwin că omul, azi simplu biped, a fost cîndva patruman și patruped. Alții pretindeau că s-ar fi născut cu un centru de gravitație inversat.

Dar publicului nu-i păsa de toate aceste speculații. El o aplauda pentru arta ei unică, pentru apariția ei elegantă pe scenă, cu părul blond prins într-o diademă subțire de aur, într-un costum sobru, fără nimic din vestimentația ostentativă sau musculatura dizgrațioasă a acrobatelor de circ. După cum remarca presa vremii, ea este prima gimnastă care execută exerciții de dislocare fără a stîrni repulsia asistenței. Mișcările ei au atîta clasă, încît impresia de armonie este totală.

La 25 de ani, în plină glorie și desăvîrșită formă profesională, Eugenia Petrescu renunță brusc la fantastica ei carieră, dintr-un nobil devotament filial. Părinții, care o însoțiseră pretutindeni în turnee, au îmbătrînit. Se reîntorc toți trei în patrie și se stabilesc la Techirghiol. Eugenia se căsătorește cu un tînăr intelectual dobrogean și devine o soție și o mamă veselă și duioasă, avînd forța să nu se afunde în regrete după această renunțare deliberată la succesul scenei. La numai 50 de ani moare, și doar cîteva rînduri într-un ziar constănțean marchează dispariția Eugeniei Petrescu-Alessiu.

Iată de ce rîndurile de mai sus au fost închinate amintirii celei mai mari gimnaste și echilibriste a secolului trecut, romînca Eugenia Petrescu.

SIMONA NISTOR

Virgil Almăsanu — «Pace». (Muzeul de artă al R.S.R.)

«Am ales această lucrare pentru semnificația ei. «S-a plimbat» mult în lume, a poposit în multe expoziții internaționale sau de plastică românească; a purtat un mesaj al meu, al dumneavoastră, al românilor. Și nu l-am putut concepe altfel decît cu eternul și mereu viul simbol: femei și copii».

Almăsanu

«Să știți, meștere, că tablourile bune sînt mai inteligente decît noi; ele își așteaptă timpul și omul potrivit.»

(Zambaccian către Petrașcu)

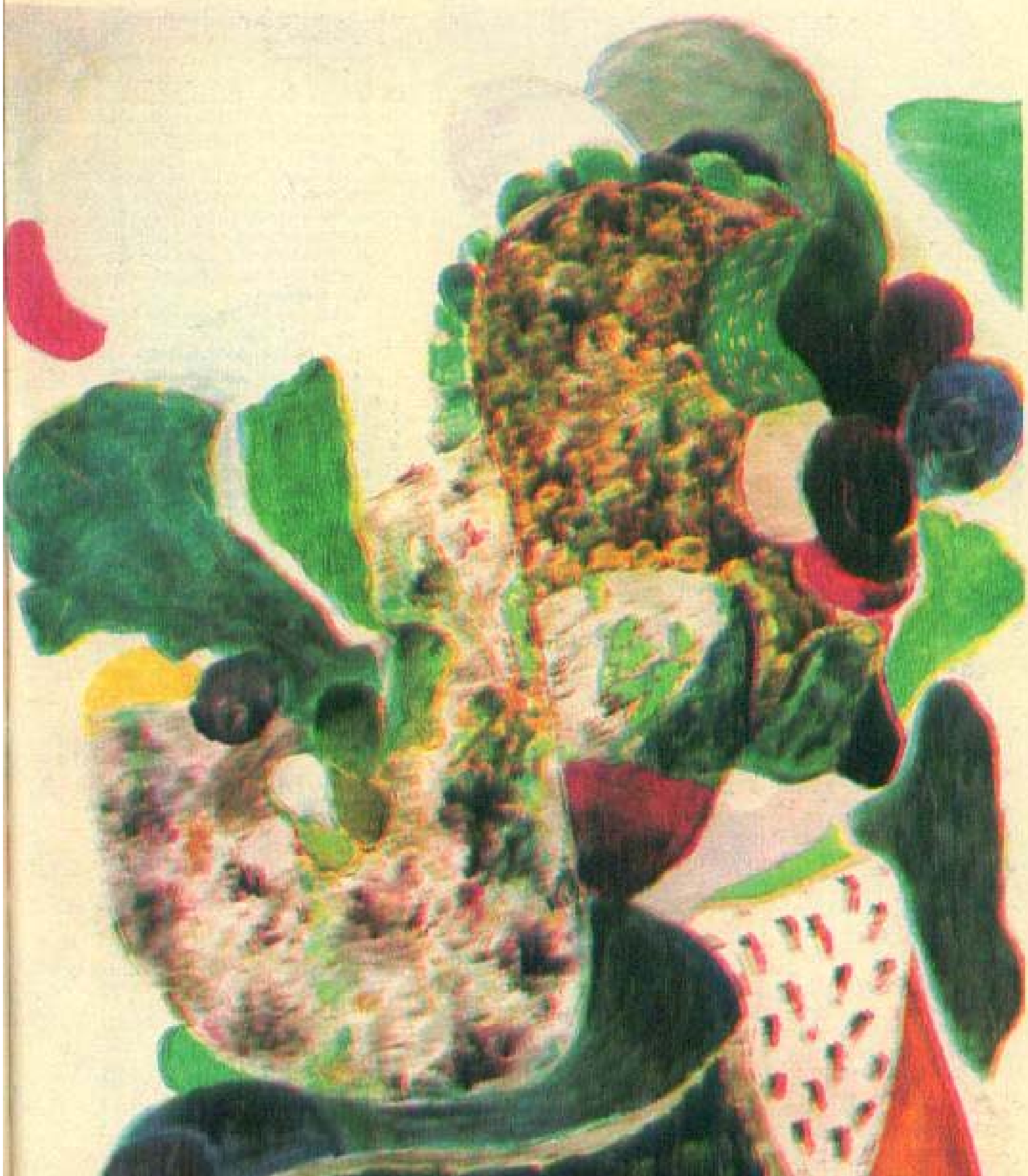

Ion Gheorghiu — «Anotimpuri» (Muzeul de artă al R.S.R.)

«Mi se pare că este o lucrare care mă reprezintă».

GHEORGHIU

Pinacoteca a fost alcătuită de CICI IORDACHE

CE ȘTIȚI DESPRE ama

Amazoanele, acest popor format numai din femei, cu excluderea oricărui element masculin, se pare că au existat dacă am da crezare tradițiilor tot atît de vechi ca și cea mai mare parte a miturilor umanității primitive.

Versiunea cea mai veche și cea mai celebră dăinuie de la Grecia prehomerică. Homer, de altfel, nu ne-a dat asupra acestui popor de femei războinice decît detalii confuze și nesigure; se prea poate ca în vremea sa mitul să fi fost pe cale de dispariție. Numeroase sînt însă textele grecești care au evocat acest subiect și l-au înfrumusețat. Amazoanele apăreau în legendele lui Hercule, ale lui Tezeu, ale lui Achille. Istoria argonauților situează amazoanele în insula Lemnos, iar tradiția atestă că un mare număr de orașe din Asia Mică ar fi fost fondate de amazoane, ca: Efes, Smyrna, Mytilene, Pitane, Sinope și altele.

Scriitorii evului mediu au preluat, desigur, poveștile antice, a căror veracitate a constituit multă vreme o dogmă pentru ei. Paul Orose (istoric și teolog spaniol născut la Tarragone în secolul al V-lea î.e.n., discipol al Sf. Augustin) vorbește despre Termodon ca despre patria amazoanelor, confundînd, de altfel, isprăvile acestor femei războinice cu invaziile cimerienilor din secolul al VII-lea î.e.n. Pavel Diaconul în secolul al VIII-lea vorbește de lupte între amazoane și lombarzi.

Un secol mai tîrziu, regele Angliei, Alfred cel Mare, a dat numele de «Magdaland» (Țara Magdei) unui ținut populat de femei, după cum se vorbea pe atunci, undeva în nordul Europei.

Cronica lui Adam din Bremen, care datează din secolul al XI-lea, semnalează, de asemenea, o țară a amazoanelor undeva în nord-estul Europei.

Un cronicar arab din secolul al XIII-lea reproduce raportul unei ambasade maure de pe lîngă curtea lui Othon cel Mare. El menționează, de asemenea, existența unui oraș al femeilor, însă precizează că el se află într-o insulă, fapt care exclude orice confuzie cu Magdaland. Kazuini — este numele cronicarului — ne arată de fapt că «orașul este o cetate mare, dispunînd de un teritoriu vast pe o insulă a mării occidentale. Locuitorii săi sînt femei care nu se supun nici unui bărbat.».

Pare ciudat faptul că acești geografi arabi din evul mediu se interesează în așa măsură de pretinsele amazoane din nordul Europei. În afara acestor cronicari pe care i-am citat, specializați într-o oarecare măsură în istoria Europei centrale și septentrionale, Ibn-al-Bahloul în secolul al X-lea, celebrul Edrisi în secolul al II-lea și Ibn Said în secolul al XIII-lea au semnalat, la rîndul lor, faimoasa insulă a amazoanelor.

Există însă tradiții absolut asemănătoare sau în orice caz foarte apropiate în afara Europei, în regiuni care au ignorat întotdeauna miturile Greciei antice, adică în Extremul Orient, pe toată întinderea țărmurilor occidentale ale Pacificului, din Sumatra pînă în Japonia.

Malaezienii vorbesc despre o insulă, cu numele de Engano, situată aproape de Sumatra și populată de amazon-

ne, aceeași insulă, desigur, pe care Pigafetta, tovarășul și cronicarul lui Magellan, o evocă în relatările sale.

Autorii chinezi care au avut contact cu literatura neasiatică menționează existența amazoanelor în alte părți decît în Extremul Orient. Unul dintre cei mai mari călători chinezi din evul mediu, Huan Tsang, care a parcurs timp de 16 ani (629—645) Asia Centrală pînă la granițele Indiei, semnalează, de asemenea, o insulă a amazoanelor în apele europene, la sud-est de regatul Bizanțului.

În afara Europei și Asiei Mici, Oceanul Indian pare să fi fost și el sălașul unei insule a amazoanelor. O insulă populată de amazoane ar fi existat undeva între India și coastele orientale ale Africii. Primul care a vorbit despre ea, cu lux de amănunte, este Marco Polo, care în descrierea sa despre litoralul indian menționează: «La o depărtare în jur de cinci sute de mile de Khesmakoram, mai la sud, în plin ocean, există două insule aflate la o depărtare de 30 de mile una de cealaltă. Pe una nu locuiesc decît bărbați, fără femei; aceasta este insula Bărbaților. Pe cealaltă nu se află decît femei, fără bărbați, de aceea se numește insula Femeilor. Locuitorii acestor două insule sînt de aceeași rasă. Ei sînt creștini. Bărbații se duc în insula Femeilor și stau trei luni, martie, aprilie și mai, fiecare bărbat locuind cu femeia lui într-o locuință aparte. Ei se întorc apoi pe insula Bărbaților, unde trăiesc tot restul anului. Femeile păstrează băieții pînă la vîrsta de 12 ani, cînd sînt trimiși la tații lor. Fetele le păstrează cu ele pînă cînd devin nubile, după care le mărită cu bărbații de pe cealaltă insulă».

Insule locuite de amazoane au existat, după tradiție, și într-o altă parte a lumii: în Oceanul Atlantic, aproape de coastele americane. Este semnificativ faptul că, Cristofor Columb, cu ocazia primei sale călătorii spre America, menționează în două rînduri în jurnalul său de bord, în 13 și 15 ianuarie 1493, existența probabilă a insulelor amazoanelor în împrejurimile Lumii Noi. Cu ocazia celei de-a doua călătorii a sa, indienii i-au vorbit de o insulă Matutino, în care nu locuiau decît femei și care poate fi identificată ca fiind Martinica sau Santa Lucia.

Existența unei «insula puellarum» în Atlantic are o întreagă poveste, care-și are la origine o veche legendă celtică. Conform acestei legende, ar fi existat în plin ocean o insulă mare, populată în întregime cu tinere și frumoase fecioare și pe care irlandezii o numeau cînd Tir-na-m-Ingen (Insula Fecioarelor), cînd Tir-na-m-Ban (Insula Femeilor) sau O'Brasil (Insula Preafericiților). Această legendă a indus în eroare pe catalanul Dulcert, care a notat o «insulă a fecioarelor» pe harta sa din 1339; și alte hărți întocmite după acea dată au menționat-o și poate că și Columb le-a folosit în călătoriile sale. O hartă datînd din anul 1500, păstrată în Biblioteca din München, menționează această «insulă a celor 11 000 de fecioare» în Marea Antilelor. Insulele Fecioarelor, care fac parte astăzi din Antile, își datorează, desigur, numele acestei vechi legende irlandeze.

Izvoarele acestei credințe, aproape generală, a existenței amazoanelor sînt foarte diferite, uneori independente unele de altele.

Dacă Plutarc a crezut de cuviință să plaseze la o distanță de cinci zile de călătorie de la coastele occidentale ale Angliei celebra Ogygie din Odiseea, țară a nimfei Calipso, se datorează faptului că nu era străin de tradiția celtică privitoare la această insulă minunată aflată în plin ocean. Însă orizontul geografilor s-a lărgit încetul cu încetul în decursul veacurilor și au fost nevoiți să recunoască existența vreunei insule populate cu femei în largul coastelor Irlandei: această insulă fabuloasă a fost atunci împinsă mai departe spre vest. Ea a devenit insula Brasil și a figurat pe toate hărțile marinărești din secolele al XIV-lea și al XV-lea. Bineînțeles, ea a rămas de negăsit. Au rămas doar numele de insulele Fecioarelor în Antile și Brasil, două simple denumiri geografice.

Însuși numele marelui fluviu sud-american Amazonul are o origine destul de confuză. Orellana, primul alb care a explorat cursul superior al Amazonului, a auzit adesea pe indieni pronunțînd numele de «amassonas» («distrugător de corăbii») cînd arătau spre fluviu. Asemănarea acestui cuvînt cu «amazoană» i-a înflăcărat imaginația — poate aici, în această regiune, să fi existat adevăratele amazoane! Iată deci cum iau naștere legendele... și denumirile geografice!

Richard Henning în volumul «Marile enigme ale Universului» arată că cea mai bună explicație a legendelor vechi și moderne cu privire la amazoane este de esență etnografică: în diferite părți ale globului, și mai ales în arhipelaguri, separarea radicală a sexelor era practicată în vechime; împerecherea nu era permisă decît la intervale lungi de timp și numai în anumite perioade ale anului, în afara cărora orice apropiere era interzisă. Aceasta era motivat de sărăcia naturală a acestor țări: peste tot unde un teritoriu limitat ca suprafață și fertilitate nu putea produce hrană decît pentru un anumit număr de locuitori, această formă de malthusianism a putut lua naștere în mod spontan. Astfel de fenomene malthusiene au avut loc și pe alte continente.

După Humbold, «amazoanele au inspirat o întreagă literatură, care a înflorit sub toate cerurile și care aparține ideilor, viselor sau imaginației poetice și religioase a tuturor raselor umane». Cam generală afirmația, deoarece amazoanele «n-au înflorit sub toate cerurile», ci numai în regiuni bine stabilite de pe glob, foarte îndepărtate unele de altele. Pe de altă parte, nu este vorba numai de «vise» și de imaginație poetică sau religioasă. Prea mult s-a subestimat substratul vechilor legende. Credem că în cea mai mare parte la baza cazurilor stau faptele reale care le-au servit drept punct de plecare. Fantezia n-a venit decît după aceea să-și brodeze arabescurile ei fantastice în jurul grăuntelui de adevăr.

zoane?

CE ȘTIȚI DESPRE amazoane?

Amazoanele, acest popor format numai din femei, cu excluderea oricărui element masculin, se pare că au existat dacă am da crezare tradițiilor tot atît de vechi ca și cea mai mare parte a miturilor umanității primitive.

Versiunea cea mai veche și cea mai celebră dăinuie de la Grecia prehomerică. Homer, de altfel, nu ne-a dat asupra acestui popor de femei războinice decît detalii confuze și nesigure; se prea poate ca în vremea sa mitul să fi fost pe cale de dispariție. Numeroase sînt însă textele grecești care au evocat acest subiect și i-au înfrumusețat. Amazoanele apăreau în legendele lui Hercule, ale lui Tezeu, ale lui Achille. Istoria argonauților situează amazoanele în insula Lemnos, iar tradiția atestă că un mare număr de orașe din Asia Mică ar fi fost fondate de amazoane, ca: Efes, Smyrna, Mytilene, Pitane, Sinope și altele.

Scriitorii evului mediu au preluat, desigur, poveștile antice, a căror veracitate a constituit multă vreme o dogmă pentru ei. Paul Orose (istoric și teolog spaniol născut la Tarragone în secolul al V-lea î.e.n., discipol al Sf. Augustin) vorbește despre Termodon ca despre patria amazoanelor, confundînd, de altfel, isprăvile acestor femei războinice cu invaziile cimerienilor din secolul al VII-lea î.e.n. Pavel Diaconul în secolul al VIII-lea vorbește de lupte între amazoane și lombarzi.

Un secol mai tîrziu, regele Angliei, Alfred cel Mare, a dat numele de «Magdaland» (Țara Magdei) unui ținut populat de femei, după cum se vorbea pe atunci, undeva în nordul Europei.

Cronica lui Adam din Bremen, care datează din secolul al XI-lea, semnalează, de asemenea, o țară a amazoanelor undeva în nord-estul Europei.

Un cronicar arab din secolul al XIII-lea reproduce raportul unei ambasade maure de pe lîngă curtea lui Othon cel Mare. El menționează, de asemenea, existența unui oraș al femeilor, însă precizează că el se află într-o insulă, fapt care exclude orice confuzie cu Magdaland. Kazuini — este numele cronicarului — ne arată de fapt că orașul este o cetate mare, dispunînd de un teritoriu vast pe o insulă a mării occidentale. Locuitorii săi sînt femei care nu se supun nici unui bărbat.»

Pare ciudat faptul că acești geografi arabi din evul mediu se interesează în așa măsură de pretinsele amazoane din nordul Europei. În afara acestor cronicari pe care i-am citat, specializați într-o oarecare măsură în istoria Europei centrale și septentrionale, Ibn-al-Bahloul în secolul al X-lea, celebrul Edrisi în secolul al II-lea și Ibn Said în secolul al XIII-lea au semnalat, la rîndul lor, faimoasa insulă a amazoanelor.

Există însă tradiții absolut asemănătoare sau în orice caz foarte apropiate în afara Europei, în regiuni care au ignorat întotdeauna miturile Greciei antice, adică în Extremul Orient, pe toată întinderea țărmurilor occidentale ale Pacificului, din Sumatra pînă în Japonia.

Malaezienii vorbesc despre o insulă, cu numele de Engano, situată aproape de Sumatra și populată de amazoane, aceeași insulă, desigur, pe care Pigafetta, tovarășul și cronicarul lui Magellan, o evocă în relatările sale.

Autorii chinezi, care au avut contact cu literatura neasiatică, menționează existența amazoanelor în alte părți decît în Extremul Orient. Unul dintre cei mai mari călători chinezi din evul mediu, Huan Tsang, care a parcurs timp de 16 ani (629—645) Asia Centrală pînă la granițele Indiei, semnalează, de asemenea, o insulă a amazoanelor în apele europene, la sud-est de regatul Bizanțului.

În afara Europei și Asiei Mici, Oceanul Indian pare să fi fost și el sălașul unei insule a amazoanelor. O insulă populată de amazoane ar fi existat undeva între India și coastele orientale ale Africii. Primul care a vorbit despre ea, cu lux de amănunte, este Marco Polo, care în descrierea sa despre litoralul indian menționează: «La o depărtare în jur de cinci sute de mile de Khesmakoram, mai la sud, în plin ocean, există două insule aflate la o depărtare de 30 de mile una de cealaltă. Pe una nu locuiesc decît bărbați, fără femei; aceasta este insula Bărbaților. Pe cealaltă nu se află decît femei, fără bărbați, de aceea se numește insula Femeilor. Locuitorii acestor două insule sînt de aceeași rasă. Ei sînt creștini. Bărbații se duc în insula Femeilor și stau trei luni, martie, aprilie și mai, fiecare bărbat locuind cu femeia lui într-o locuință aparte. Ei se întorc apoi pe insula Bărbaților, unde trăiesc tot restul anului. Femeile păstrează băieții pînă la vîrsta de 12 ani, cînd sînt trimiși la tații lor. Fetele le păstrează cu ele pînă cînd devin nubile, după care le mărită cu bărbații de pe cealaltă insulă».

Insule locuite de amazoane au existat, după tradiție, și într-o altă parte a lumii: în Oceanul Atlantic, aproape de coastele americane. Este semnificativ faptul că Cristofor Columb, cu ocazia primei sale călătorii spre America, menționează în două rînduri în jurnalul său de bord, în 13 și 15 ianuarie 1493, existența probabilă a insulelor amazoanelor în împrejurimile Lumii Noi. Cu ocazia celei de-a doua călătorii a sa, indienii i-au vorbit de o insulă Matutino, în care nu locuiau decît femei și care poate fi identificată ca fiind Martinica sau Santa Lucia.

Existența unei «insula puellarum» în Atlantic are o întreagă poveste, care-și are la origine o veche legendă celtică. Conform acestei legende, ar fi existat în plin ocean o insulă mare, populată în întregime cu tinere și frumoase fecioare și pe care irlandezii o numeau cînd Tir-na-m-Ingen (Insula Fecioarelor), cînd Tir-na-m-Ban (Insula Femeilor) sau O'Brasil (Insula Preafericiților). Această legendă a indus în eroare pe catalanul Dulcert, care a notat o «insulă a fecioarelor» pe harta sa din 1339; și alte hărți întocmite după acea dată au menționat-o și poate că și Columb le-a folosit în călătoriile sale. O hartă datînd din anul 1500, păstrată în Biblioteca din München, menționează această «insulă a celor 11 000 de fecioare» în Marea Antilelor. Insulele Fecioarelor, care fac parte astăzi din Antile, își datorează, desigur, numele acestei vechi legende irlandeze.

Izvoarele acestei credințe, aproape generală, a existenței amazoanelor sînt foarte diferite, uneori independente unele de altele.

Dacă Plutarc a crezut de cuviință să plaseze la o distanță de cinci zile de călătorie de la coastele occidentale ale Angliei celebra Ogygie din Odiseea, țară a nimfei Calipso, se datorează faptului că nu era străin de tradiția celtică privitoare la această insulă minunată aflată în plin ocean. Însă orizontul geografilor s-a lărgit încetul cu încetul în decursul veacurilor și au fost nevoiți să recunoască existența vreunei insule populate cu femei în largul coastelor Irlandei; această insulă fabuloasă a fost atunci împinsă mai departe spre vest. Ea a devenit insula Brasil și a figurat pe toate hărțile marinărești din secolele al XIV-lea și al XV-lea. Bineînțeles, ea a rămas de negăsit. Au rămas doar numele de insulele Fecioarelor în Antile și Brasil, două simple denumiri geografice.

Însuși numele marelui fluviu sud-american Amazonul are o origine destul de confuză. Orellana, primul alb care a explorat cursul superior al Amazonului, a auzit adesea pe indieni pronunțînd numele de «amassona» («distrugător de corăbii») cînd urcau spre fluviu. Asemănarea acestui cuvînt cu «amazoană» i-a înflăcărat imaginația — poate aici, în această regiune, să fi existat adevăratele amazoane! Iată deci cum iau naștere legendele... și denumirile geografice!

Richard Henning în volumul «Marile enigme ale Universului» arată că cea mai bună explicație a legendelor vechi și moderne cu privire la amazoane este de esență etnografică: în diferite părți ale globului, și mai ales în arhipelaguri, separarea radicală a sexelor era practicată în vechime; împerecherea nu era permisă decît la intervale lungi de timp și numai în anumite perioade ale anului, în afara cărora orice apropiere era interzisă. Aceasta era motivat de sărăcia naturală a acestor țări: peste tot unde un teritoriu limitat ca suprafață și fertilitate nu putea produce hrană decît pentru un anumit număr de locuitori, această formă de malthusianism a putut lua naștere în mod spontan. Astfel de fenomene malthusiene au avut loc și pe alte continente.

După Humbold, «amazoanele au inspirat o întreagă literatură, care a înflorit sub toate cerurile și care aparține ideilor, viselor sau imaginației poetice și religioase a tuturor raselor umane». Cam generală afirmația, deoarece amazoanele n-au înflorit sub toate cerurile, ci numai în regiuni bine stabilite de pe glob, foarte îndepărtate unele de altele. Pe de altă parte, nu este vorba numai de vise și de imaginație poetică sau religioasă. Prea mult s-a subestimat substratul vechilor legende. Credem că în cea mai mare parte la baza cazurilor stau faptele reale care le-au servit drept punct de plecare. Fantezia n-a venit decît după aceea să-și brodeze arabescurile ei fantastice în jurul grăuntelui de adevăr.

„CERBUL DE AUR" ÎN DOUĂ EDIȚII

Vedete, legendă și adevăr

Indiferent de certitudinile și surprizele oferite de cele două festivaluri de muzică ușoară din România, ele au impus pe harta muzicală a lumii un nou nume, Brașovul, împodobit cu efigia «Cerbului de aur», și au adus la noi acasă, printre alți cîntăreți, 22 de vedete, 22 de monștri sacri ale căror discuri le ascultasem, despre viața și succesele cărora citisem, pe care eram curioși și nerăbdători să-i cunoaștem.

Au venit și au plecat în goană, chemați de alte contracte, pe alte scene, nu înainte însă de a-i fi ascultat, firește cîntînd, dar și vorbind.

Nu este suficientă o voce bună pentru a cuceri titlul de vedetă, pentru a deveni idolul unei bune părți a omenirii și pentru a cîștiga bani cu sacul. Pentru asta trebuie, printre altele, să-ți găsești un «gen», ceva nou care să ți se potrivească și în care să și crezi. **Hugues Aufray** a demonstrat acest adevăr încă o dată cînd, cu chitara atîrnată de gît, a colindat 10 ani cabaretele, cîntînd pentru 8 franci pe seară... În ce credea Hugues Aufray? În frumusețea și bogăția inestimabilă a folclorului, în valorile lui artistice. El a adunat, a șters de praf și a scos la lumină arii folclorice din Franța și America și și-a format un repertoriu «nou» și fermecător. Astăzi cele mai celebre scene și-l dispută, și cu siguranță nu din cauza vocii lui, puțin spartă, puțin răgușită, ci pentru încîntătorul personaj ce-l întruchipează și-ți amintește de lumea lui François Villon, de ev mediu și de trubaduri. Hugues Aufray și-a început conferința de presă la ora 2 noaptea și ar fi stat pînă-n zori...

— Nu cred în legenda vieții ușoare, spunea el. Totul se cucerește greu și se păstrează și mai greu. Nu cred în fericirea femeii emancipate. Independența materială o obligă să muncească dublu chiar dacă are o gospodărie modernă. N-am auzit de o mașină care să înlocuiască mama cînd schimbă scutecele copilului, cînd îl învață să țină furculița și să spună «bună ziua», «mulțumesc»...

*

Îi place să-și închipuie că e simplă, afirmă că n-a studiat niciodată muzica și totuși **Amalia Rodriguez** este, fără îndoială, o foarte mare interpretă de muzică ușoară. Vocea, de o puritate uimitoare, valorifică rafinat ritmurile vechiului «fado», ținuta sobră, statuară, impresionează ca un tablou de Goya.

Amaliei Rodriguez i-au plăcut oamenii și publicul din România.

— Am cîntat în multe țări, m-au ascultat mulți oameni. De puține ori însă am simțit ca aici că sînt înțeleasă. Sînteți singurul public căruia i-am spus «merçi» în timpul concertului. Cînt pentru oameni și nu-i cred pe acei artiști care afirmă că ar cînta pentru ei. Ar trebui atunci să cînte acasă, nu?

*

Leny Escudero, magician al imaginilor plastice și al cîntecelor «spuse», a fost denumit «cîntărețul iubirilor defuncte».

— De ce cîntați numai iubirile trecătoare, Leny Escudero?

— Ele fac parte din viață, aceste iubiri care se nasc în zori și mor noaptea. Nu credeți? Simt nevoia să le cînt, sînt dureroase, disperante, inevitabile...

— «Pour une amourette» vă aparține ca text?

— «Pour une amourette» și... restul. Cîndva scriam pentru alții. Apoi, de teamă de a nu fi trădat, am început să-mi interpretez singur poezia și... publicul m-a crezut.

*

Criticul Jacques Marny îi face cinstea de a o situa alături de Michel Legrand. Timbrul vocii

Luminița Dobrescu

limpede și cald se potrivește de minune cu genul de muzică ales, romantică, intelectuală, un romantism lucid, modern. **Rika Zarai** e un om drăguț, amabil, binevoitor. Dar cu siguranță nu din politețe ne-a declarat că-i place Brașovul și că se va întoarce să cunoască și Bucureștiul de vreme ce nu a trecut decît un an și am revăzut-o pe scena Palatului.

— Am trei griji mari și permanente, mărturisește ea. Să-mi mențin vocea, să plac spectatorilor, să-mi păstrez silueta. Uneori cred că profesiunea asta nu-i chiar o afacere atît de bună.

— O credeți cu adevărat?

— Nu! Sincer, nu! Succesul, celebritatea sînt tonifiante, sînt ... sursa altor succese. Deși vine vremea cînd orice ai face e inutil... Pentru că timpul merge cu pași mărunți numai în noi. În afara noastră, el aleargă...

•

Vă amintiți, desigur, de **Caterina Caselli** a festivalului brașovean, de vocea ei puternică, modernă. Acasă, în Italia, i se mai spune «Casco d'oro», poreclă datorată părului ei blond ca aurul. Clasificată pe primul loc în vînzarea discurilor, ea a reprezentat în 1968 Italia la Gala **MIDEM**.

— De cînd cînți, Caterina?

Scutură băiețește din umeri și răspunde repezit:

— Parcă știu? Sau, mai bine zis, de cînd mă știu... Cînd eram mică, mama îmi striga mereu: «Mai taci, Caterina». Dar eu n-am tăcut! Mă antrenam.

— Ești regina discului italian. Cît timp îți ia o înregistrare?

— Un disc — 15 zile.

— Ai iubit, Caterina?

— Așa, serios, încă nu. N-am avut timp! Mă iubesc mult, mult băieții cu care cînt, dar într-un fel camaraderesc. Împreună cîștigăm mulți bani.

— De fapt, pentru ce cînți?

— Pentru că îmi place în primul rînd și apoi pentru rest...

•

Absolventă a Facultății de psihologie, **Edith Pieha** cunoaște 4 limbi și are în repertoriul ei peste 100 de piese muzicale. Cultă, sensibilă, intuitivă, rafinată, ne amintim că ea ne-a oferit un recital de înaltă valoare artistică. Cu Pieha poți discuta orice, de la psihologie, matematică și muzică pînă la obiceiurile negrilor din tribul Masai.

Noi am preferat însă să abordăm o latură mai personală.

— Psihologia are, desigur, unele contingențe cu muzica. Totuși nu atît încît să vă pregătească pentru profesiunea de cîntăreț. De fapt cum ați ajuns la ea?

— Întrebați-mă mai bine cum am ajuns o cîntăreață cunoscută. Datorez asta soțului meu, care este muzician. Fără școala lui probabil n-aș fi stat de vorbă cu dumneavoastră la Brașov.

— Pare-mi-se formați o căsnicie fericită. Aveți copii?

— Unul singur, foarte răsfățat și pentru 6 ani extrem de matur. Este criticul meu cel mai sincer. De la el știu totdeauna dacă spectacolul «a mers» sau nu.

•

«New Musical Expres», cea mai populară revistă de muzică ușoară din Anglia, consacra în 1968 o ediție specială aniversării a zece ani de activitate a cîntărețului **Cliff Richard**. Denumit «Steaua care nu apune», Cliff înregistrează

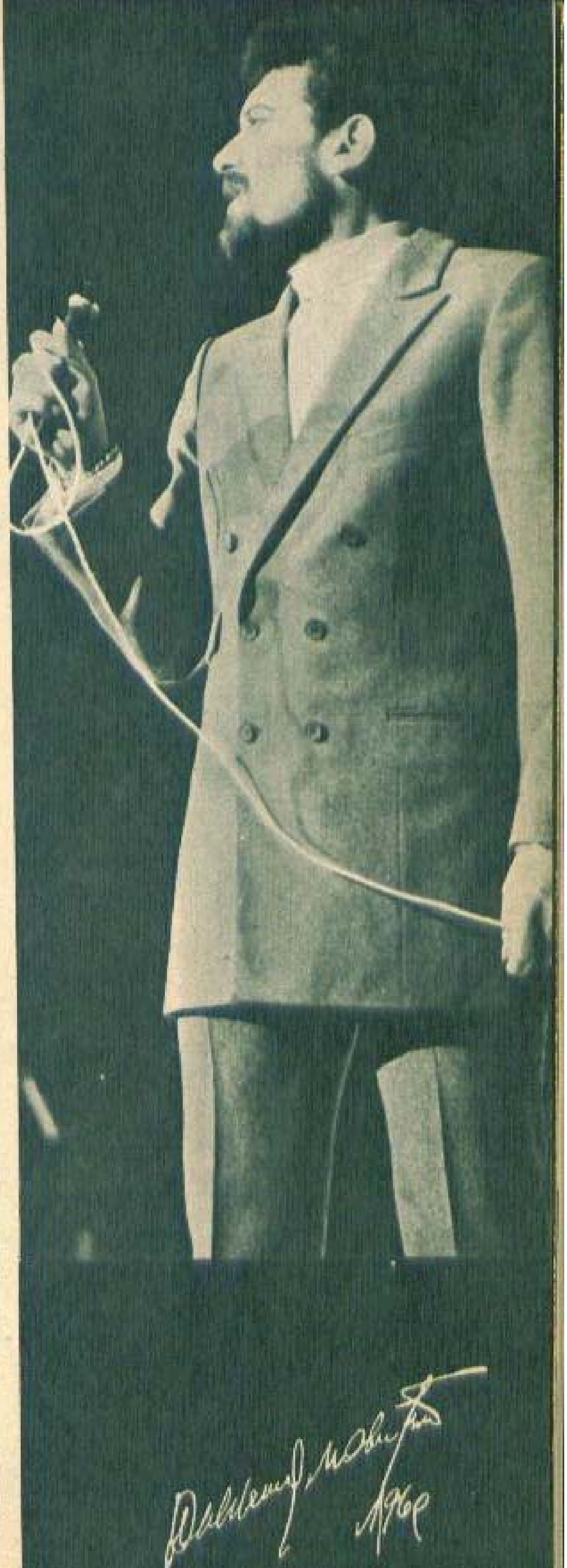

Pour le
journal „Femeia"
très amicalement

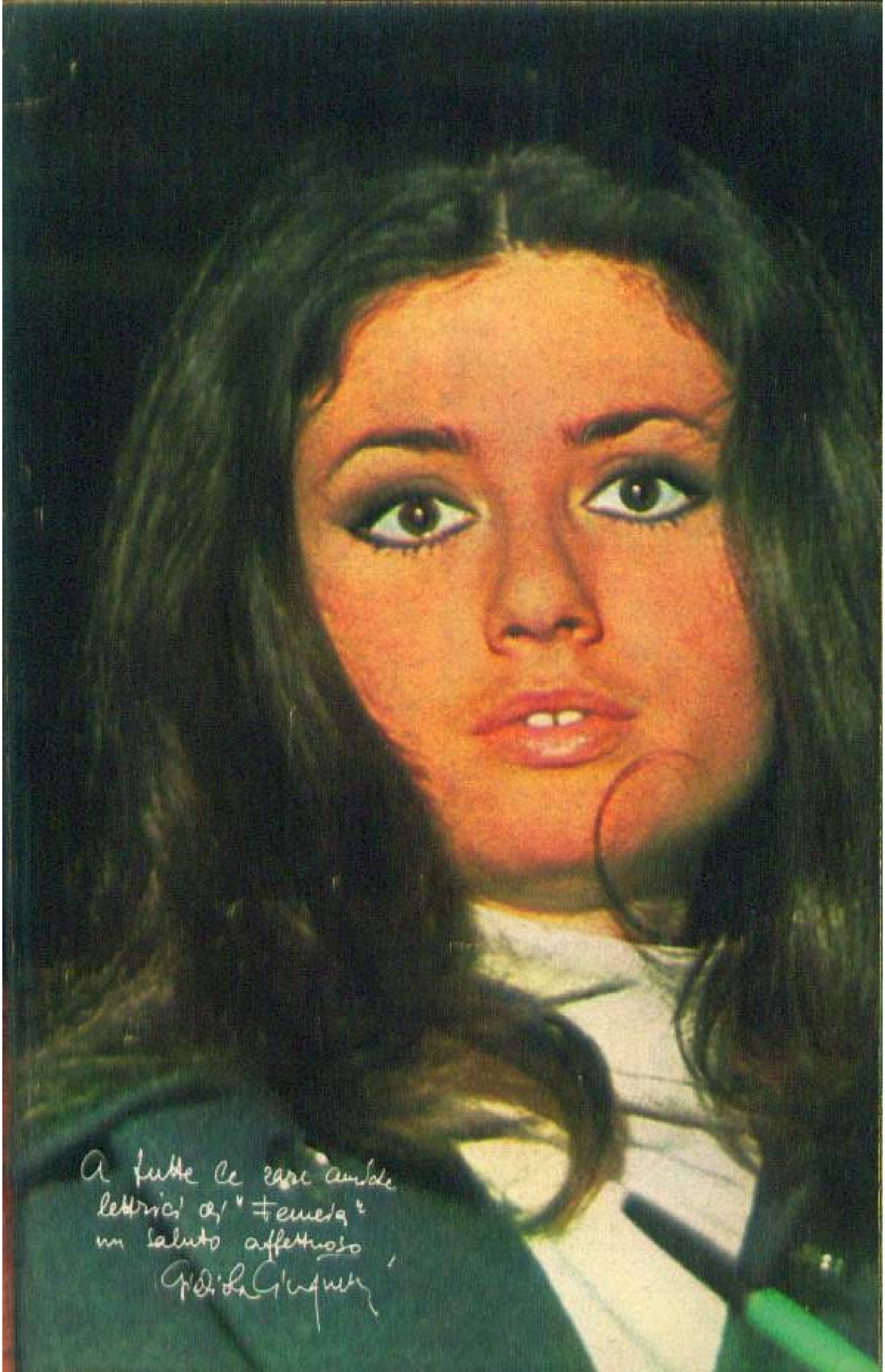

Almanah Femeia coala 6

într-adevăr la aproape 30 de ani, cu cîntecul «Felicitări», același succes pe care l-a avut cu zece ani în urmă, cu melodia «Păpușa vie». Un idol veșnic tînăr este mai mult decît o raritate într-o lume care după doi sau trei ani glorioși te consideră un «dărîmat». Cliff, tînărul frumos, visat de aproape toate fetele între 12 și 18 ani, este de o sobrietate aproape nefirească. Nu l-am văzut zîmbind decît pe scenă, nu părea că vede copiii care în scurtele lui ieșiri și intrări în hotel se îngrămădeau în juru-i după autografe.

— Ce-nseamnă pentru dumneata succesul?

— În primul moment bucuria și satisfacția recunoașterii. Îl așteptam de cinci ani. Eram convins că va veni. Astăzi îl consider un drept.

— Credeți în perenitatea lui?

— Cred că trebuie să-ți creezi o platformă și să cauți să te menții pe ea. Atît cît se poate...

— După 10 ani de succese sînteți optimist?

— Cînd muzica ușoară nu-mi va mai oferi aceleași satisfacții, voi trece definitiv la film.

— După dumneavoastră, ce țară credeți că va figura pe primul loc în muzica ușoară în viitorul an?

— Nu pot indica exact o țară. Dar sînt convins că va cîștiga muzica italiană cu text englez. Mă refer la fuziunea lor.

•

Subțire ca o trestie, delicată ca o tulpină de lalea, greu îți imaginezi despre **Mie Nakao** că poate scoate asemenea sunete largi, puternice, melodioase. Și totuși prezența ei n-a însemnat numai o apariție drăgălașă și cuceritoare, dar și demonstrația unui mare talent.

Nu numai posibilitățile vocale și scenice ale artistei vin însă în contrazicere cu aspectul ei fragil. Voința, fermitatea cu care gîndește și trăiește sînt departe de a se potrivi aspectului ei. Am aflat acest lucru cînd la întrebarea: «Și ce vei face dacă soțul dumitale nu va fi de acord cu profesiunea de cîntăreață?» Mie Nakao mi-a răspuns zîmbind suav: «Acela nu va mai fi soțul meu».

•

Drăguț acest cîntăreț american de origine italiană, **Frankie Avalon**, care și-a dat adevăratul spectacol... după spectacol, în barul hotelului «Carpați». Impresionant și descurajant acest tată american, care la 29 de ani așteaptă al cincilea copil și declară surîzînd că ar vrea zece. Destul de plăcute cîntecele lui, așa-numitele «popular music», a căror interpretare însa împrumută prea mult de la Frank Sinatra și Bing Crosby.

«Băiat bun» — așa a fost uns în festivalul brașovean, prietenos, deschis și fără pretenții de vedetă. Aparent fără pretenții...

— Ce fel de public ai, Frankie?

— La început mă ascultau adolescenții. Dar cu ei este o poveste... Nu scăpam niciodată din teatru cu hainele întregi. Astăzi publicul mă aplaudă, ceea ce înseamnă că vîrsta celor ce mă ascultă a crescut.

— Cum reușești să-ți menții succesul?

— Căutînd mereu altceva. Și-apoi are grijă presa să mă țină viu, treaz...

•

Cea mai tînără și cea mai frumoasă vedetă a fost totuși **Gigliola Cinquetti.** Este «cea mai» și-n privința succeselor obținute, deși are numai 22 de ani. Gigliola a luat premiul Euroviziunii în 1964, a fost invitata de onoare a «Olympiei» în 1966, cînd a luat și premiul la San Remo, a obținut «Leul din San Marco» și «Ramura de aur» pentru un film, 1968 îi aduce un alt premiu — San Remo etc.

La 5 ani, Gigliola trecea drept copilul minune al Veronei, la 17 semna contracte pentru Japo-

中尾美枝

Le puteți scrie pe adresa:

Jacques Hustin
156 rue de Joie, Liège — Belgia

Adamo
Bénélux théâtre, Place de Bastagné 19 Bruxelles 9 — Belgia

Juliette Gréco
Leny Escudero
Agenția Rottembourg, 11, rue D'Artois, Paris — France

Antoine
Dalida
Mireille Mathieu
Allain Barrière
75, rue Saint Lazzare — Paris 8 — France

Claude François
Jean Claude Pascal
Hugues Aufray
Gilbert Becaud
Barbara
F. Marouani, 35 rue Marbeuf, Paris 8 — France

Sylvie Vartan
Tom Jones
P.C.A., 30 rue Beaujon, Paris 8 — France

Sacha Distel
Françoise Hardi
Michel Polnareff
Danielle Darieux
Office Parisien du spectacle, rue Chateaubriand, Champs-Elysées Paris 8 — France

Frankie Avalon
Creative Managgement Associates, 600 Madison Avenue, New York — U.S.A.

Waldemar Matuska
Ceskoslovenska Umelecka Agentura Maltezska N A M 1 Praga — Cehoslovacia

Rita Pavone
Bobby Solo
Caterina Caselli
Remo Germani
Gigliola Cinquetti
Agenția CETI, Via Manfredi 5, Reggio Emilia — Italia

Amalia Rodriguez
Rue de Sao Bento, 193, Lisabona — Portugalia

Edith Pieha
Goskoncert, Moscova — U.R.S.S.

Radmila Karaklayić
Tereza Kesovia
Jugokoncert Jugoslovenska Koncertna Agencija Postfact 149, Belgrad — Iugoslavia

Rex Gildo
Internationale Film und Fernseh-Agentur, Willibaldstrasse 8, München 42 — R.F. a Germaniei

Udo Jürgens
Edition Montana 8, Neuhaser Strasse 3, München 2 — R.F. a Germaniei

Roy Black
Elt ANTENA, Koernerstrasse 13, Hamburg 39 — R.F. a Germaniei

Maria Mitzeva
Direction bulgare de concertes, Bd. Rouscki 8, Sofia — Bulgaria

Mie Nakao
WATANABE Production.Production Co 5 th-Floor Matsui Bldg Juraku-cho Chyoda-ku, Tokio — Japonia

Cliff Richard
Bushiman Jarrett Limited 17 Savile Row, London W. 1 — Anglia

Rody Mc Neil
Rafael
Brenda Lee
Helene Shapiro
Davston 24 Bryonston Street, London W 1 — Anglia

Sandie Shaw
Fan Club, 19 Cronnwele Avenue, Billercay — Essex — Anglia

Ella Fitzgerald
Jazz Europa N.V. 451 North Canon dr. Beverly Hills, California 90210 — USA

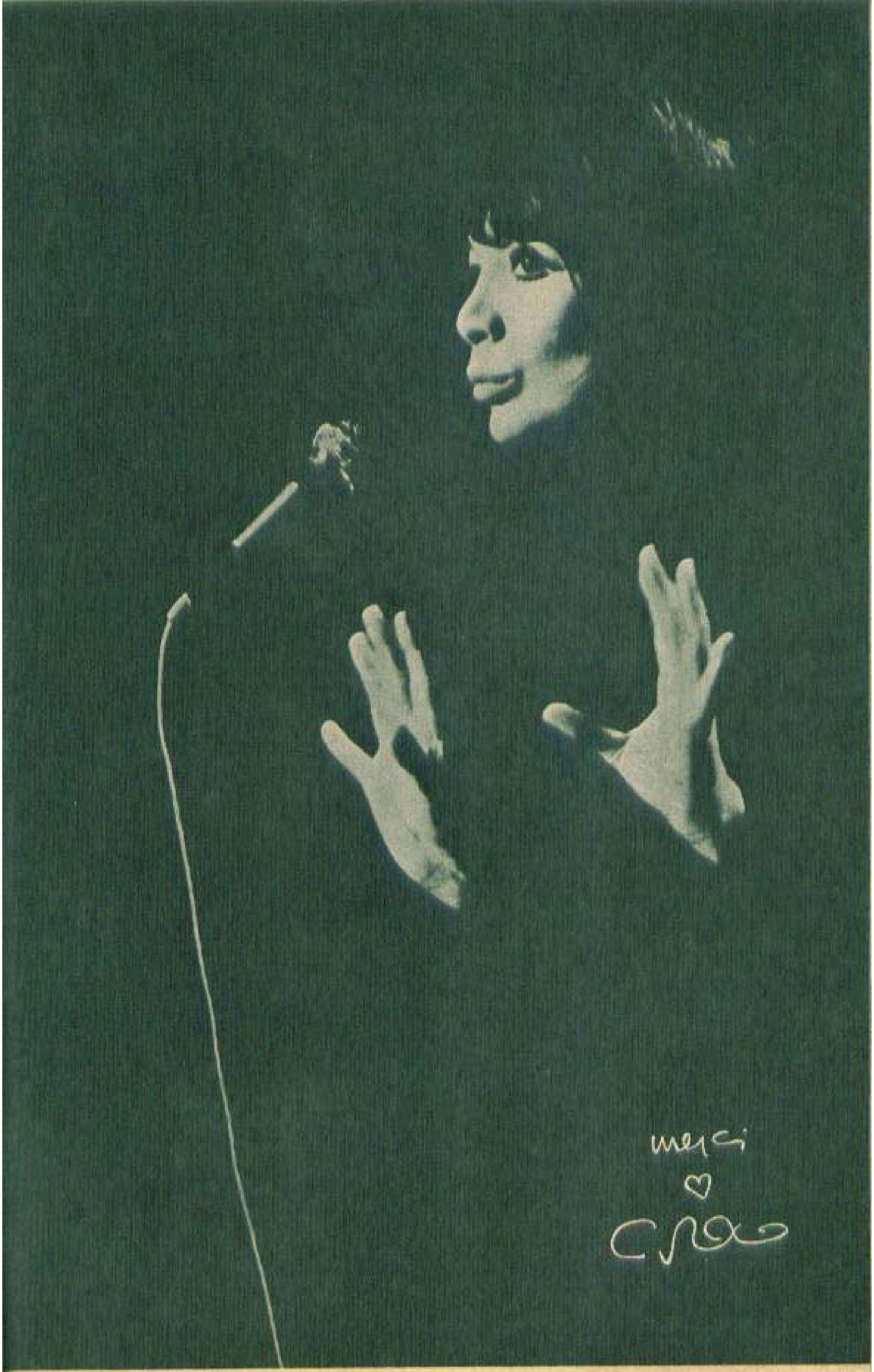
merci

nia și la 18 pentru America. Gigliola afirmă că-i plac toate genurile de muzică, că succesul a venit spre ea și nu ea s-a luptat să-l obțină, că de obicei cîntă cu ușurința cu care respiră, că timpul ei este extrem de socotit și că și-a păstrat aceiași prieteni din copilărie.

«Viitorul? Nu mă gîndesc la el — spune cîntăreața. Căsătoria în Italia este un lucru definitiv, trebuie să chibzuiești mult înainte, să cunoști bine omul cu care te vei lega pe-o viață...»

Gigliola este o mică filozoafă. «Niciodată norocul nu te-nsoțește toată viața, s-ar putea peste un an să nu mai am voce. Trebuie de pe acum să-mi asigur familia și pe mine».

Pentru o fată de 22 de ani, seriozitatea cu care gîndește este cumva o explicație a succeselor ei în lanț.

•

Era prezența cea mai insistentă prin frecvența aparițiilor în hol, prin îmbrăcămintea albă sau neagră, prin atitudinea dezinvoltă.

— Ce considerați mai important în cîntec, **Tereza Kesovia**, muzica sau textul?

— Căsătoria lor. Cu jumătate de măsură nu ajungi niciodată la ceva de calitate.

— Ce fel de femeie sînteți?

— Simplă! O oarecare femeie care are nevoie de dragoste.

— Și de succes?

— Și de succes!

— Considerați că un cîntăreț trebuie să aibă cultură?

— Neapărat! Cultură, sensibilitate, intuiție pentru ceea ce există în oameni nemărturisit și nedezvăluit. Trebuie să aibă putere de muncă și talent.

— Ce să transmit femeilor din România din partea dumneavoastră?

— Ca le urez să fie iubite și să iubească. Numai atunci ești apt să guști din alte bucurii.

•

Ați văzut «Pipele»? În ultimul scheci, **Waldemar Matuska**, în sutană călugărească, face să răsune munții cu una dintre melodiile cîntate și în festival. Formidabil acest Matuska! Cîntăreț, actor, instrumentist, el este exemplul tipic a ceea ce poate face voința unui om cînd este foarte talentat. Căci la origine Matuska era sticlar și numai o întîmplare și ideea lui fixă l-au azvîrlit în lumea muzicii ușoare, unde uluitor de repede a-nceput să culeagă trofee unul după altul. «Privighetoarea de aur», «Cheia de aur», «Mierla de aur», «Lira de bronz», «Lira de argint» sînt doar cîteva dintre premiile obținute.

Spontan, deschis, cu ochi arzători și mîini nervoase, pe Matuska îl simți aproape, îl simți al tău din momentul în care apare pe scenă și pînă cînd o părăsește. Este harul lui această posibilitate de a comunica cu tine prin cîntec, prin privire, prin mișcare.

— Vă vom mai vedea în film, Matuska?

— Nu sînt actor de film. Întîmplător și nu din voia mea am nimerit în «Pipele». Ce doresc este să simt oamenii vibrînd la cîntecul meu. Am senzația că-i fac să înțeleagă multe lucruri nespuse, că-i fac mai buni. Nu, nu succesul mă interesează, ci reacția pe care muzica mea o stîrnește.

Într-adevăr, formidabil acest Matuska...

•

Matuska, Barbara, Juliette Gréco, Hugues Aufrey, Amalia Rodriguez și alții... Nume celebre, oameni și talente pe care i-am cunoscut, i-am admirat și de la care am învățat...

ALICE MIHALCEA

de la CÎNEZÎNĂ la FO

Greta Garbo

Criticul cinematografic I.M. Swamp spune că astăzi «ne aflăm sub domnia *cover-girl*-ei», a fotofetei de pe copertele revistelor ilustrate. Înainte vreme, pînă mai acum zece ani, marile reviste foarte rareori publicau fotografii de femei frumoase dacă ele nu-și făcuseră deja un nume în cinematograf. Astăzi s-a inversat situația: producătorii de filme rareori lansează noi vedete dacă ele nu-s deja bine cunoscute prin revistele de largă difuziune. Fata care visează glorie nu mai face ochi dulci producătorilor și regizorilor, ci caută să se ia bine cu un bun fotograf sau cu redacția unor reviste de larg consum. Chiar și actrițe deja lansate, ca Sylva Koscina, Kim Novak, Caroll Baker, Stella Stevens, Jocelyn Lane, Carol Lijnley, Barbara Bouchet, Elke Sommer, continuă să apară aproape goale în marile ilustrate, uneori pentru a face reclama unui produs, alteori pur și simplu pentru a ține trează imaginea lor în mintea spectatorilor. Meseria de model la casele de mode este tot un fel de fotografie. O fotografie în carne și oase. Pentru ca fotografia unei cover-girl să fie văzută, trebuie ca spectatorul să citească revista. Dar pe frumoasele manechine vrînd-nevrînd spectatorul trebuie să le vadă, căci ele circulă zi și noapte și se află pretutindeni. Fermecătoarea Joana Shimkus, pe care am văzut-o în «Aventurierii», a intrat în cinema pe poarta cea mare, căci era deja celebră ca manechin. Tot așa și englezoaica Jean Shrimton. Elsa Martinelli era prietena unui mare fotograf, Willy Rizo.

Faimosul actor și regizor Vadim, bărbatul Janei Fonda, în filmul său *La curée* (*Goana după vînat*) își filmează consoarta în cele mai goale și lascive momente. O mare revistă ilustrată a publicat cîteva din aceste fotografii ale filmului. Domnul producător, regizor și soț Vadim a dat revista în judecată pe motivul că «o fată goală în contextul unui film posedă o semnificație cu totul diferită». Soțul Catherinei Deneuve e mai puțin supărăcios. Acesta se numește David Bailey și este unul dintre cei mai celebri fotografi din Englitera. El a cunoscut-o pe Catherine cînd a fotografiat-o complet dezbrăcată pentru o revistă. «S-au plăcut și s-au luat, ceea ce nu l-a împiedicat ulterior pe domnul soț să răspîndească în doză maximă fotografiile femeii vieții sale în cea mai simplificată ținută» (I.M. Swamp).

TODAMĂ

Astfel, fotograful a devenit astăzi stăpîn peste destinele femeii. Nu degeaba Antonioni a făcut din el eroul filmului său *Blow up (Explozia)*. Totuşi, să nu ne înşelăm. Fotograful lui Antonioni nu este nici un moment preocupat de lansări de vedete feminine. El are alte idealuri, mult mai înalte. Voga fotofetei se datoreşte altor cauze. Atotputernicia fotografului este efect, nu cauză. Cauza e, în primul rînd, criza filmului, criza calităţii sale. Altă cauză este voga erotismului. Gilbert Bécaud a primit o comandă pentru Broadway, anume o comedie muzicală intitulată *Women*, adică *Femei*. Cîntece şi femei. Atît. Iar Alois Brummer, specialistul în filme erotice, recoltează peste 1 milion de dolari beneficii pentru fiecare film care îl costă numai 300 000. Nevoia de a îmbulzi femeile în aceeaşi poveste se vede şi în obiceiul recent de a înconjura pe eroul din film cu o armată întreagă de femei splendide. Astfel, James Coburn, agent secret foarte la modă azi, ne este adesea arătat în mijlocul unui harem propriu. Tot aşa este şi colectivul de spioniţe aviatoare, paraşutiste, karatiste, trăgătoare cu pistolul, comandate de celebra Pusy Galore (traducere exactă «Pisoi pentru fraieri»), adversara lui James Bond, interpretată de excelenta actriţă Honor Blacman, eroina faimosului serial TV *The avenger (Răzbunătorul)*. Fascinaţia în faţa acumulării de femei o găsim şi în filme grave, cum este *His, Hers, Theirs (Ai lui, ai ei, ai lor)*, interpretat de Henri Fonda şi de celebra actriţă şi producătoare Lucille Ball. Este un film făcut după o întîmplare reală. Un văduv, tată a 10 copii, se căsătoreşte cu o văduvă, mamă a 8 copii. Dar din cele 18 odrasle, numai 4 sînt băieţi. Restul sînt fete. Aceasta a ispitit pe cineaşti să aducă povestea pe ecran.

Lucru curios (adică în fond nicidecum curios) este că această frenezie fotografică priveşte numai sexul feminin. Bărbaţii nu fac pe cover-boy-i, pe «băieţii de copertă», candidaţi la carieră cinematografică ulterioară. Băieţii nu fac striptease. Raquel Welch, una dintre cele mai glorioase cover-girl, a ameninţat că va juca Shakespeare în mini-jupe. Cred că nu vom apuca momentul cînd bărbaţii vor cere să joace pe Othello în costum de baie.

Cred că moda atotputerniciei fotografului nu are viaţă lungă. Fotografia «porno» cade lesne în monotonie. Şi-apoi foarte uşor poate da greş şi altfel. Fotografia e un ochi capricios. Julie Christie în unele fotografii e fermecătoare, în altele categoric slută, ba chiar odioasă. Faimoasa Berejkova, eroina din *Dragostea unei blonde*, care s-a fotografiat în slip la Festivalul de la Veneţia. Aici nu mai e vina fotografului, ci a ei, anatomic vorbind. Dar pentru publicul occidental un corp de femeie nu are nevoie să fie frumos. E de ajuns să fie indecent. Alteori fotograful face şi alte pozne. Iată o pagină întreagă de capete celebre, vedete bine-cunoscute de cititori. Dar pe jumătate din ele cititorul nu le-ar fi recunoscut dacă nu i se scria numele sub fotografie. Uneori moda îşi amestecă ideile.

De pildă, odată cu moda foto-damei goale bîntuie şi moda westernului neamerican. Este

Scenă din filmul „Ai lui, ai ei, ai lor"

de la CÎNEZÎNĂ la FOTODAMĂ

Greta Garbo

Criticul cinematografic I.M. Swamp spune că astăzi ne aflăm sub domnia cover-girl-eia, a fotofetei de pe copertele revistelor ilustrate. Înainte vreme, pînă mai acum zece ani, marile reviste foarte rareori publicau fotografii de femei frumoase dacă ele nu-și făcuseră deja un nume în cinematograf. Astăzi s-a inversat situația: producătorii de filme rareori lansează noi vedete dacă ele nu-s deja bine cunoscute prin revistele de largă difuziune. Fata care visează gloria nu mai face ochi dulci producătorilor și regizorilor, ci caută să se ia bine cu un bun fotograf sau cu redacția unor reviste de larg consum. Chiar și actrițe deja lansate, ca Sylva Koscina, Kim Novak, Caroll Baker, Stella Stevens, Jocelyn Lane, Carol Lijnley, Barbara Bouchet, Elke Sommer, continuă să apară aproape goale în marile ilustrate, uneori pentru a face reclamă unui produs, alteori pur și simplu pentru a ține trează imaginea lor în mintea spectatorilor. Meseria de model la casele de mode este tot un fel de fotografie. O fotografie în carne și oase. Pentru ca fotografia unei cover-girl să fie văzută, trebuie ca spectatorul să citească revista. Dar pe frumoasele manechine vrînd-nevrînd spectatorul trebuie să le vadă, căci ele circulă zi și noapte și se află pretutindeni. Fermecătoarea Joana Shimkus, pe care am văzut-o în »Aventurierii«, a intrat în cinema pe poarta cea mare, căci era deja celebră ca manechin. Tot așa și englezoaica Jean Shrimton. Elsa Martinelli era prietena unui mare fotograf: Willy Rizo.

Faimosul actor și regizor Vadim, bărbatul Janei Fonda, în filmul său *La curée* (*Goana după vînat*) își filmează consoarta în cele mai goale și lascive momente. O mare revistă ilustrată a publicat cîteva din aceste fotografii ale filmului. Domnul producător, regizor și soț Vadim a dat revista în judecată pe motivul că »o fată goală în contextul unui film posedă o semnificație cu totul diferită«. Soțul Catherinei Deneuve e mai puțin supărăcios. Acesta se numește David Bailey și este unul dintre cei mai celebri fotografi din Englitera. El a cunoscut-o pe Catherine cînd a fotografiat-o complet dezbrăcată pentru o revistă. »S-au plăcut și s-au luat, ceea ce nu l-a împiedicat ulterior pe domnul soț să răspîndească în doză maximă fotografiile femeii vieții sale în cea mai simplificată ținută« (I.M. Swamp).

Astfel, fotograful a devenit astăzi stăpîn peste destinele femeii. Nu degeaba Antonioni a făcut din el eroul filmului său *Blow up* (*Explozia*). Totuși, să nu ne înșelăm. Fotograful lui Antonioni nu este nici un moment preocupat de lansări de vedete feminine. El are alte idealuri, mult mai înalte. Voga fotofetei se datorește altor cauze. Atotputernicia fotografului este efect, nu cauză. Cauza e, în primul rînd, criza filmului, criza calității sale. Altă cauză este voga erotismului. Gilbert Bécaud a primit o comandă pentru Broadway, anume o comedie muzicală intitulată Women, adică *Femei*. Cîntece și femei. Atît. Iar Alois Brummer, specialistul în filme erotice, recoltează peste 1 milion de dolari beneficii pentru fiecare film care îl costă numai 300 000. Nevoia de a îmbulzi femeile în aceeași poveste se vede și în obiceiul recent de a înconjura pe eroul din film cu o armată întreagă de femei splendide. Astfel, James Coburn, agent secret foarte la modă azi, ne este adesea arătat în mijlocul unui harem propriu. Tot așa este și colectivul de spionițe aviatoare, parașutiste, karatiste, trăgătoare cu pistolul, comandate de celebra Pusy Galore (traducere exactă »Pisoi pentru fraieri«), adversara lui James Bond, interpretată de excelenta actriță Honor Blacman, eroina faimosului serial TV *The avenger* (*Răzbunătorul*). Fascinația în fața acumulării de femei o găsim și în filme grave, cum este *His, Hers, Theirs* (*Ai lui, ai ei, ai lor*), interpretat de Henri Fonda și de celebra actriță și producătoare Lucille Ball. Este un film făcut după o întîmplare reală. Un văduv, tată a 10 copii, se căsătorește cu o văduvă, mamă a 8 copii. Dar din cele 18 odrasle, numai 4 sînt băieți. Restul sînt fete. Aceasta a ispitit pe cineaști să aducă povestea pe ecran.

Lucru curios (adică în fond nicidecum curios) este că această frenezie fotografică privește numai sexul feminin. Bărbații nu fac pe cover-boy-i, pe »băieții de copertă«, candidați la carieră cinematografică ulterioară. Băieții nu fac striptease. Raquel Welch, una dintre cele mai glorioase cover-girl, a amenințat că va juca Shakespeare în mini-jupe. Cred că nu vom apuca momentul cînd bărbații vor cere să joace pe Othello în costum de baie.

Cred că moda atotputerniciei fotografului nu are viață lungă. Fotografia epornos cade lesne în monotonie. Și-apoi foarte ușor poate da greș și altfel. Fotografia e un ochi capricios. Julie Christie în unele fotografii e fermecătoare, în altele categoric slută, ba chiar odioasă. Faimoasa Berejkova, eroina din *Dragostea unei blonde*, care s-a fotografiat în slip la Festivalul de la Veneția. Aici nu mai e vina fotografului, ci a ei, anatomic vorbind. Dar pentru publicul occidental un corp de femeie nu are nevoie să fie frumos. E de ajuns să fie indecent. Alteori fotograful face și alte poze. Iată o pagină întreagă de capete celebre, vedete bine-cunoscute de cititori. Dar pe jumătate din ele cititorul nu le-ar fi recunoscut dacă nu li se scria numele sub fotografie. Uneori moda își amestecă ideile.

De pildă, odată cu moda foto-damei goale bîntuie și moda westernului neamerican. Este

Scenă din filmul „Ai lui, ai ei, ai lor"

James Coburn și „suita” lui

cazul să ne prăpădim de rîs. Niciodată Far-West-ul n-a pomenit pe pămîntul său o femeie astfel compusă. Nu seamănă cu nimic. O altă modă cinematografică este acum aceea a filmelor cu călugărițe. Rivette a făcut multă vîlvă cu *La Religieuse* (după celebrul roman de Diderot) sau alții cu *Viridiana*. Rînd pe rînd, vedete celebre au îmbrăcat rasa monahală: Ana Karina, Debby Reynolds, Greer Garson, Rosalind Russel, Liselotte Pulver, Hugley Mills și altele. Noroc că mai există, în asemenea povești, momentele de transă și de isterie mistică în care prea-sfînta, agitîndu-se, mai leapădă cîte ceva de pe frumosul ei trup oferit mîntuitorului. Cît despre prietena noastră Angelica, pentru ea s-a găsit mijlocul de a o îmbrăca de sus și pînă jos, lăsînd-o totuși complet goală. Într-un film recent, unde poartă numele simbolic de *Pupa*, ea este dorită de un mare fabricant de spermanțet. Ca să-i facă în necaz, ea se deghizează în luminare, plonjîndu-și corpul într-un butoi cu spermanțet. Iată o altă frumoasă mărturie a imbecilității contemporane. Frumoasa Virna Lisi, a apărut într-o revistă cu mai multe peruci pentru același film și cu următoarele cugetări ale vedetei

însăşi: «Totul depinde de bărbatul pe care trebuie să-l dai gata. Cînd sînt roşcovană, mă simt mai slobodă şi mai veselă. Cînd sînt platinată, mă simt sexy. Părul negru mă face severă şi misterioasă. Şatenă şi tunsă mă simt spontană, ba chiar niţel zurlie».

Virna Lisi, liniştiţi-vă, este o mare şi adevărată actriţă. Ineptiile reproduse mai sus nu sînt

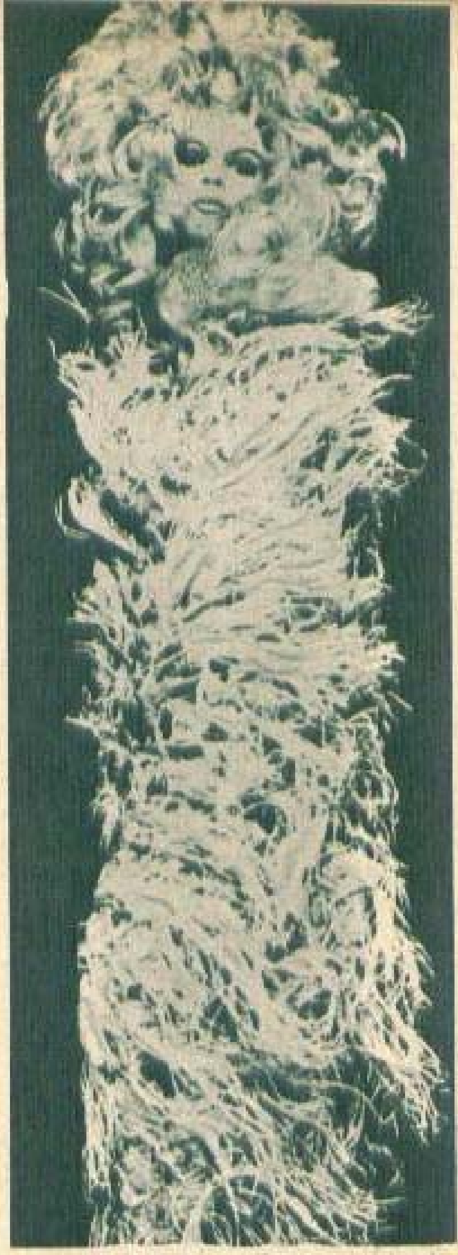

Brigitte Bardot

ale ei. Aparţin cine ştie cărui manager de publicitate.

Răzbunarea esteticii, a bunului-gust şi a bunului-simţ ne va veni de la admirabila Rita Tushingham, cea mai genial urîtă femeie din lume şi despre care Marcello Mastroiani îi spunea lui Osborne: «Acest mic răţoi pocit are mai multă expresie şi frumuseţe cînd îşi mişcă degetul cel mic decît cele mai teribile starlete». Cît despre Rita însăşi, ea este mîndră de sluţenia ei. Şi fericită că n-a fost împovărată cu o frumuseţe care, vai, se duce pe apa Sîmbetei. «Nu e nimic pe lume mai trist (zice ea) decît o femeie despre care spui: ce frumoasă era!»

Rita este mereu fotografiată impecabil de slutul ei soţ, Terry Bicknell, şef fotograf la Televiziune. Ceea ce înseamnă că şi slutele atrag pe domnul Blow Up.

D.I. SUCHIANU

James Coburn şi «suita» lui

DESEN PE O CANAVA FOLCLORICĂ

„Mă aflu la București într-o adevărată mare de creație artistică populară, în care cu greu înotătorul își păstrează suflul» — dr. W.F.H. Nicolaisen, conferențiar la Universitatea din Edinburgh — Anglia. «Sînt impresionat de măreția și valoarea acestei manifestări folclorice. Numărul mare de ansambluri, nivelul ridicat la care au fost prezentate spectacolele sînt cele mai bune dovezi că folclorul nu poate muri, că el ocupă un loc însemnat în spiritualitatea omului contemporan» — Ianusz Nejza, muzicolog, Polonia. «...Rolul științei despre folclor este în plină creștere; mai mult, științele sociale, umane și naturale trebuie — și au început — să conlucreze pentru a lămuri unele probleme privind creația populară. O mărturie a aportului creșterii științifice este însuși acest festival, care dă posibilitate specialiștilor să se apropie pe o arie largă de realitatea folclorică și să realizeze un contact internațional științific» — prof. Lawrence Klader, S.U.A., secretar general al Societății internaționale de antropologie și etnologie.

A fost, desigur, una dintre cele mai grandioase manifestări culturale organizată de

țara noastră în ultimii ani, valoroasă și ca acțiune ce contribuie la progresul ideii de înțelegere între popoare, de apreciere reciprocă a valorilor lor. A fost o manifestare pe care mărturiile la superlativ ale participanților, ale oamenilor de cultură și știință o situează la înalt nivel, o manifestare de neuitat, dovedind respectul și grija popoarelor în valorificarea a ceea ce este nepieritor, temperamentul și spiritualitatea lor.

Prin cîteva imagini fotografice, încercăm să vă oferim o reîntîlnire cu cîțiva participanți ai Festivalului și Concursului internațional de folclor România '69.

R.S. România — Glasul lui dormea în pădurile Apusenilor. L-au cioplit îndelung — sînt veacuri de-atunci — și l-au slobozit în lume. Chemarea i-a răsunat lung, repetîndu-se în ecouri peste crestele munților și-n adîncurile lor. I-au spus tulnic și a fost văzut de popoarele lumii încrucișînd sărbătorește semnul celei de-a XXV-a aniversări.

Polonia. Ansamblul «Rzeszwiacy» din Mielec este decorat și cu înaltul ordin polonez «Crucea de aur a meritului». În vîrstă de 15 ani, cu un repertoriu de 200 de cîntece și dansuri populare, ne-a oferit eleganta mazurcă poloneză, dansul sincopat, ritmat cu acompaniament vocal «Krijawick», multe fete uimitor de frumoase și băieți zburători neîntrecuți.

Tunisia. Ni s-au înfățișat legănat sau trudiți, unduitori sau neliniștiți, în dansuri legende, în tam-tamul obsedant al tobelor. Am văzut «Dansul insulelor», «Dansul fularelor», «Dansul cu amfore», dansuri cu parfumuri orientale, reluate de 300 de ori pe scenele a trei continente, premiate la Agrigento

— Italia, omagiate de spectatorii festivalului.

R.S. România. Bizare și ingenioase, din blănuri, cîrpe și fasole, măștile lucrate de Popa Nicolae din Tîrpești povestesc despre creația populară mai multe decît poate spune cuvîntul.

R.S. Cehoslovacă. Peste un sfert de veac de activitate, 2 000 de spectacole, două premii internaționale, numeroase turnee în Anglia, Spania, Polonia, R.D. Germană atestă valoarea ansamblului ceh «Vsarcan», al cărui program înfățișează întotdeauna creații folclorice autentice. Ritmul lor contagios a fost însoțit de aplauzele spectatorilor.

Italia. Gorizia modernă a trimis ca mesageri ai cîntecului și dansului antic ansamblul «Danzerini di Luccinico». Ne-au încîntat cu canțonetele și lirismul dansurilor, ne-au uimit cu vitalitatea lor impetuoasă. Ansamblul, bătrîn de 40 de ani, n-a obosit niciodată.